

MAGYAR POSTA

MEGJELENIK ÉVENKINT TIZSZER
ELŐFIZETÉSI ÁR ÉVI 8 PENGŐ
MŰSZAKI MELLÉKLETTEL 12 PENGŐ

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
I. KER., KRISZTINA-KÖRUT 12. SZAM,
BUDAI POSTAPALOTA VI. EM. 607.

TELEFON: AUT. 50—5—97. — MŰSZAKI ÜGYEKBE 88—2—82.

SZERKESZTI ÉS KIADJA A M. KIR. POSTAVEZÉRIGAZGATÓSÁG MEGBIZASÁBÓL
A M. KIR. POSTA JOGASZ- ÉS MÉRNÖK TISZTVISELŐI ORSZAGOS EGYESULETENEK
SZERKESZTŐ-BIZOTTSÁGA.

FŐSZERKESZTŐ: Dr. ALKÉR SÁNDOR M. KIR. POSTAFŐIGAZGATÓ

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Dr. NAGY SÁNDOR
M. KIR. POSTATANÁCSOS.

TÁRSSZERKESZTŐ:

PETAINEK JÓZSEF
M. KIR. POSTAFŐMÉRNÖK.

Átmenő nemzetközi távbeszélő forgalmunkról.

Irta: Dr. HAVAS FERENC m. kir. postatanácsos.

Trafic téléphonique de transit de la Hongrie. Par le Dr. François Havas, Conseiller des Postes.

Pour commencer, l'auteur se rapporte à ce que l'histoire établit que, la Hongrie d'y a mille ans servait toujours d'intermédiaire incontesté entre l'Orient et l'Occident. La Hongrie actuelle remplit encore toujours le même rôle important. Le réseau de câbles téléphoniques de la Hongrie assure un écoulement irréprochable des communications à grande distance. C'est grâce à cette circonstance, que la Roumanie et la Yougoslavie peut participer au trafic téléphonique à grande distance.

Le réseau de câbles hongrois attend depuis assez longtemps à servir d'intermédiaire du trafic téléphonique avec la Bulgarie, la Grèce, la Turquie etc, mais hélas, le réseau actuel des Pays balkaniques ne permet pas le trafic avec l'Orient.

La Hongrie, renonçant au frais d'exploitation de 1 franc, et appliquant une taxe de transit modérée, offre une communication téléphonique à travers la Hongrie à des prix avantageux.

Hazánkat földrajzi fekvése mintegy arra utalja, hogy kelet és nyugat, észak és dél közt úgy közlekedési, mint kulturális téren az összekötő kapocs szerepét töltsse be. Ez elől a szerep elől már a magyarok honfoglalása előtti időkben sem tudtak a Duna Tisza között lakó népek elzárkózni s a régi görög krónikákban nyomát találjuk annak, hogy a húnok, valamint szomszédaik mennyire élénk kereskedelmi összeköttetésben állottak a görögökkel. E kapcsolatok a kultúra és közlekedés fejlődésével csak még jobban erősödtek s a világháborút megelőző húsz év alatt minden téren addig soha nem remélt magas színvonalat értek el. A huszadik századnak a vasút, gőzhajózás, posta, táviró és távbeszélő terén elért fejlődési eredményei hazánk szerencsés földrajzi fekvése következtében nagyszerű keletnyugat észak-déli irányú átmenő forgalmat eredményeztek, aminek

a háború előtti Magyarország életében meg is volt a gazdasági hatása. A régi Osztrák-Magyar Monarchiának a balkán államok fölött gyakorolt gazdasági és kulturális felsőbbsege e téren szintén nagyban elősegítette az átmenő közlekedés kifejlődését, mely igen tekintélyes méreteket öltött s úgyszólván kivétel nélkül úgy vasuti, mint gőzhajózási, posta, táviró és távbeszélő téren Magyarországon keresztül bonyolódott le.

A világháború forgatagában, a harctéri helyzetnek a Balkánon a mi javunkra való megerősödésének éveiben, ez az átmenő forgalom a békebeli állapothoz képest még hatványozódott is, hogy aztán az 1918-as összeomlaskor szinte vigasztalanul, minden halomra omoljon.

A trianoni béke által alkotott Csonka-Magyarország mint sok más tekintetben, úgy ebbeli szerepében is a régi helyzettel szemben mostoha viszonyok közé került. Az új helyzet mostohasága kétféle tekintetben is rövidesen érezhetővé vált. Mindenekelőtt az ország területének megcsonkítása megfosztotta Magyarországot régi közlekedési hálózatának igen tekintélyes részétől s azt oly államok kezére juttatta, melyek a megmaradt csonka törzs boldogulása elé minden elképzelhető módon akadályokat igyekeztek gördíteni. A területi veszteség által előidézett helyzetet tehát még súlyosbította a velünk szemben táplált fanatikus ellenszenv is, melyre pedig igazán nem szolgáltunk rá, hisz a multban a magyarság azokkal a népekkel szemben, melyekből a Monarchia utódállamai megalakultak, mindig a törődő, gondos szülő szerepét töltötte be. A világháború által kitermelt felfogás ellen azonban hirtelenében nem volt orvosság s amint arra már a Magyar Posta júniusi, jubileumi számában megjelent cikkemben rámutattam, a távbeszélő forgalomnak a világháború utáni kifejlődése is meglehetősen sokáig váratott magára.

Az elzárkózás még sem tarthatta magát sokáig, a népek közti érintkezés szüksége utat tört magának s 12 évvel a trianoni béke megkötése után mégis eljutottunk odáig, hogy a megcsonkított ország kis területén a távbeszélő terén nagyobb átmenő forgalmat tudunk felmutatni, mint amilyennel a háborút megelőző időben dicsekedhettünk.

Csonkamagyarország átmenő távbeszélő forgalmának fejlődés-képessége fölött érzett örömünkbe sajnos, ürom is keveredik. Azt kell ugyanis megállapítanunk, hogy a napjainkban nemzetközi átmenő beszélgetéseknek egy része az összeomlás előtti időkben tulajdonképpen mint magyar belföldi beszélgetés jött számba s így nem is szerepelhetett a nemzetközi beszélgetések közt. Napjainkban sajnos, másként áll a helyzet, mert ha Kassa Szabadkával vagy Pozsony Araddal beszél, úgy a trianoni Magyarország ezeket már csak mint nemzetközi átmenő beszélgetéseket veheti számba, jóllehet, a régi haza egyik városa — beszél csak a másikkal.

Átmenő forgalmunk fejlődésének elbírálásánál azt sem szabad figyelmen kívül hagynunk, hogy itt tulajdonképpen a táviró forgalom hátrányára fejlődik a távbeszélő. Mig ugyanis a béke éveiben az elektromos távközlekedés terén még a táviróé volt a vezető szerep, addig napjainkban erről már egyáltalában nem lehet beszélni. A

távíró úgy a belföldi, mint a nemzetközi viszonylatokban elsorvadt s helyét elfoglalta a diadalmasan előretörő távbeszélő. Ezen a téren, kivált az átmenő forgalom terén, nem lehet még megállásra sem számítani, mert amilyen mértékben a távbeszélő az e téren még meglehetősen elmaradt keleti és déli államokban fejlődni fog, olyan mértékben fog a nemzetközi átmenő távíró forgalom is csökkenni. S ebben az eltolódásban Magyarország ha ügyesen dolgozik, még talán nagyobb előnyhöz is juthat, mert amíg a kelet-nyugati, valamint észak-déli irányú távíróforgalom igen gyakran az európai rádiótávíró-összeköttetések felhasználása révén elkerülhetett és elkerülhet bennünket, addig a nagytávolságú távkábelösszeköttetésekre támaszkodó ugyanilyen irányú távbeszélő forgalom előreláthatólag legnagyobb részt a mi hálózatunk igénybevételével bonyolódhat le.

Ám korai volna az öröm, ha azt hinnők, hogy az elektromos távközlekedésnek a távíróüzemről a távbeszélő üzemre való áttérődése az átmenőforgalom terén bennünket a kikerülés veszélyétől minden körülmények közt meg fog óvni. Hogy ez a veszély a távbeszélő forgalom terén minél kisebb mértékben következhesse be, ez ellen igen megfontolt közlekedési politikával kell védekeznünk.

A kikerülés lehetősége ugyanis sajnos, megvan. A bennünket kerülgető baj elleni védekezésnek semmiesetre sem a baj eltitkolása lehet az alkalmas ellenszere, sőt ellenkezőleg, az ebben csak annak minél alaposabb megismerése s természetének kitanulmányozása útján védekezhetünk.

Lássuk tehát, milyen formában is jelentkezik e téren a veszély? A felelet egyszerű. A trianoni béke által okozott területi megcsonkítás következményeként. Amíg ugyanis Horvátország területe Zágrábbal s az azon keresztül haladó távbeszélő áramkörökkel Magyarországhoz tartozott, addig Ausztria és a tőle északra és nyugatra eső országok nem juthattak le Bosznia-Hercegovinába és Dalmáciába, valamint Szerbia nyugati részeibe másként, csak rajtunk keresztül. Legujabban sajnos, megvan rá a lehetőség, hogy ez a forgalom Csonka-Magyarországot elkerülje.

Másként áll a helyzet a Jugoszlávia északkeleti, keleti és délkeleti részeibe irányuló forgalomnál. Elvben ugyan itt is megvan a lehetőség Magyarország kikerülésére, mert hisz Ausztria Jugoszláviával szomszédos állam lévén, tulajdonképpen mindezeket a beszélgetéseket a mi közvetítésünk nélkül is átvehetné Ausztriától, illetőleg a mi közvetítésünk nélkül is átadhatná Ausztriának. Ám a gyakorlatban ezt Jugoszlávia távbeszélő hálózati viszonyai nem teszik lehetővé, mert ott ezidőszerint még nincsenek Zágrábból kiinduló nagytávolságú távbeszélő áramkörök, melyekkel az ország eme részeit elérhetnék. A három-négy, sőt annál is több légvezeték összekapcsolása útján létesített nagytávolságú távbeszélő összeköttetések pedig a gyakorlatban oly rossz értehetőséget adnak, hogy azokról a nemzetközi forgalomban le kell mondani.

Általában Jugoszlávia ezidőszerinti távbeszélő hálózata körülbelül ugyanabban az állapotban van, mint amilyenben azt a világháború utáni összeomlás találta. Ha elvétele imitt-amott építettek is egy-egy áramkört, a helyzet lényeges javulást felmutatni nem tud. Így aztán

Jugoszlávia északkeleti, keleti és délkeleti részeibe irányuló nyugat és északkelet-európai távbeszélőforgalom Budapest közvetítésével bonyolódik le, ami annál könnyebben megtörténhetik, mert a magyar postaigazgatás e forgalom közvetítését eddig mindig a legnagyobb előzetkenységgel vállalta s átmeneti díját oly szerény összegben állapította meg (150, illetőleg 180 cts-ben), hogy ez az átmeneti díj az említett viszonylatok díjszabását a közvetlenül osztrák-jugoszláv áramkörön lebonyolított beszélgetések díjszabásához képest sem teheti drágábbá.

Am a magyar igazgatásnak az átmenő forgalommal szemben tanúsított ez a készsége még a közvetlenül osztrák-jugoszláv áramkörökön lebonyolítható beszélgetések egy részét is biztosítani tudta Magyarország számára. A jugoszláv hálózati nehézségek ugyanis gyakran lehetetlenné teszik ezeken az áramkörökön a forgalmat s így közvetítésünket még ezekben a viszonylatokban is — mint segédutat — igénybeveszik, melyet mi készséggel vállalunk. Pedig igen gyakran ez a készség részünkről áldozatot jelent, melyet a Magyarországról kiinduló s Jugoszláviába szülő beszélgetések rovására kell meg-hoznunk. A Magyarországot Jugoszláviával összekötő, nagytávolságú áramkörök ugyanis igen korlátozott számban állanak rendelkezésre. Az átmenő forgalom szempontjából csak a Budapest—Zágráb és Budapest—Belgrád, esetleg a Budapest—Pécs és Pécs—Eszék, a Budapest—Nagykanizsa és Nagykanizsa—Zágráb, valamint a Budapest—Újvidék—Belgrád áramkörök jönnek számításba. Ezeknek az áramköröknek a felvevőképessége azonban már régóta ki van merítve, az újabb forgalomnak ezekre való terelése tehát csak a meglévő forgalomnak a rovására mehet. Am igazgatásunk még is vállalja ezt a segédúton felé terelt forgalmat, mert nemzetközi téren betöltendő hivatásán nem akarja, hogy csorba essék, még akkor sem, ha ez a magyar-jugoszláv forgalom rovására megy.

Jugoszlávia távbeszélő hálózatának hiányossága különben egész Európa számára a távbeszélő forgalom további fejlődése szempontjából nagyon hátrányos. Ez az akadálya ugyanis annak, hogy az Európai államok, s így hazánk is a Bulgáriával, Görögországgal, Albániával, Törökországgal s a távolabbi kelettel a távbeszélő forgalmat felvehesse. Jugoszlávia ugyanis ezekkel az országokkal még maga sem vette fel a távbeszélő forgalmat, más államok beszélgetéseinek közvetítésére tehát annál kevésbé gondolhat. Az az egy minden-esetre tény és való igazság, hogy ez az állapot Magyarországot, mint a közeli és távolabbi kelettel való vég- és átmenő-forgalomban felette erősen érdekelt országot közgazdasági téren is rendkívül érzékenyen sújtja, a magyar postakincstárt pedig évente igen tekintélyes bevétel-től üti el. Érzékeny anyagi veszteséget jelent azonban ez az állapot Jugoszláviára is, mert az ottani közgazdasági életnek is erősen szüksége volna erre a forgalomra, magának a jugoszláv postának pedig az ebből eredő bevételre.

Joggal felvetődik a kérdés, mi az igazi oka annak, hogy ebben a szomszéd országban a magyar és osztrák távkábel hálózathoz való csatlakozás s a távkábeleknél kelet felé való kiépítése mindeztideig nem történt meg? Erre felelni nem könnyű dolog, mert ennek valószínűleg nem is egy, hanem több oka van, melyek kutatása túlhaladja

cikkem kereteit. Egyelőre tehát csak a száraz tényt kívánom leszögezni, hogy déli szomszédunknál a távkábelépítkezés tervezgetésénél egyelőre tovább nem jutottak. Ami a jugoszláv távkábelhálózati terveket illeti, azokban Belgrádot Szabadkán át kábellel látjuk összekötve Budapesttel, Zágráb—Marburgon át pedig Béccsel. Délkeleti irányban a jugoszláv kábel Nisen át Szófiába, Bulgária fővárosába vezetne, hogy ilymódon lehetővé tegye a közeli és távolabbi kelettel, illetőleg Görögországgal Európa számára a távbeszélő forgalmat.

A helyzet tehát Csonka-Magyarország számára a jugoszláv kábelhálózat megépítése után a kikerülhetés szempontjából nem lesz előnyösebb, sőt kedvezőtlenebb lehet a mainál, ha megfelelő, ügyes forgalmi politikával és mindig üzemképes távbeszélő berendezéseinkkel nem fogjuk tudni a kelet felé irányuló átmenő forgalmat magunk felé vonni. Biztató jelenségek e tekintetben már is mutatkoznak, mert a külföldi szaklapokban a közelmúltban tárgyalt Európa—Egyiptom közt tervezett távbeszélő távkábel-összeköttetést, melyen a dolog természetének megfelelően Angliának Egyiptommal való távbeszélő forgalma játszaná a főszerepet, oly módon tervezik, hogy a vonal Budapesten át vezetne a piramisok országába, vagyis nem kívánnának bennünket a Wien—Marburg—Zágráb—Belgrád irány felhasználásával megkerülni. Ennek az elgondolásnak a kialakulásánál az a körülmény is szerepet játszhatott, hogy magának a nemzetközi távbeszélő üzemnek sem lehet előnyére, ha egy ilyen fontos nagytávolságú kábelösszeköttetésből egy nagyobb fontosságú fővárcst kihagynak s még hozzá egy olyan országét, mely a maga kitűnőnek elismert kábelberendezéseivel, olcsó átmeneti díj szabásával s a saját maga által is kezdeményezett beszélgetéseivel ennek a forgalomnak csak hasznot jelenthet.

Ami a Romániába irányuló észak- és nyugateurópai távbeszélő forgalmat illeti, úgy helyzetünket előnyösebbnek mondhatjuk a jugoszláviai helyzetünknél. A Romániával való forgalomban ugyanis Magyarország megkerülése sokkal körülményesebb. A régi magyar Északnyugati és Északkeleti-Felföldet átszelő s Romániába vezető légvezeték építése ugyanis hosszúságánál és az erdős, hegyes terep miatt egyrészt költséges, másrészt annak üzemképessége az utóbb említett terep, valamint időjárásai nehézségek miatt sem lehetne a legjobb. Ennek ellenére ilyen félkörben futó s bennünket elkerülő csehszlovák-román távbeszélő összeköttetés létesítése elhatározott dolog, annak várható jövedelmezősége azonban a nagytávolságú forgalom szempontjából nem sok jót ígér tervezőinek. Az eddigi előjelekből ítélve, ez a távbeszélő összeköttetés inkább csak az Északkeleti-Felvidék és Erdély közti távbeszélő forgalomban lesz előnyösen használható, az észak- és nyugateurópai forgalom lebonyolítására azonban aligha. Egyelőre a helyzet az, hogy Csehszlovákia még a saját, Romániával való távbeszélő forgalmát is csak rajtunk keresztül tudja lebonyolítani, más államok beszélgetéseinek közvetítésére tehát ennek következtében egyelőre nem gondolhat.

A Romániával való távbeszélő forgalom további fejlődése szempontjából nagy súllyal esik a latba a román távbeszélő üzemnek röviddel ezelőtt magántársasági kezelésbe való átadása. Romániában a

távbeszélő szolgálat átvételére és ellátására, amint azt lapunk olvasói ismételt közleményeinkből tudják, az amerikai International Telephone and Telegraph Corporation érdekeltségi körébe tartozó „Societatea Anonima Romana de Telefoane” nevű társaság kapott hosszabb időre koncessziót. A társaság Románia külföldi távbeszélő összeköttetéseinek kiépítését nagy ambícióval vette kezébe s e téren az utolsó félév alatt nagyobb eredményt tudott felmutatni, mint amennyit eddig a román igazgatás évek alatt. Románia ezalatt a félév alatt kapcsolódott be az Ausztriával, Csehszlovákiával, Svájjal, Németországgal, Franciaországgal, Belgiummal, Hollandiával és Angolországgal való távbeszélő forgalomba s további újabb viszonylatok megnyitása a legközelebbi jövő kérdése. Ez a forgalom mind Magyarországon keresztül bonyolódik le s a magyar postaigazgatás a maga részéről úgy műszaki, mint tarifális téren mindent megtett, hogy e forgalomnak minél gyorsabb s minél kedvezőbb díjszabás mellett való felvételét elősegítse. Ebben a tekintetben a legilletékesebb fél, a román távbeszélő társaság is elismeri igazgatásunk készségét s adandó alkalmakkor képviselői nem is fukarkodnak a szolgálatainkat értékelő nyilatkozatokkal.

A Romániába irányuló s rajtunk keresztül haladó távbeszélő forgalom részint Budapest központunk kapcsolásával, részint a rajtunk csak keresztül futó közvetlen távbeszélő áramkörökön bonyolódik le. Ilyen közvetlen román távbeszélő áramkör ezidőszerint már kettő van üzemben; és pedig a Bukarest—Bécs és Bukarest—Párizs áramkörök. A Berlin—Bukarest közvetlen áramkör üzembehelyezése azonban már szintén nem fog sokáig késni.

A Romániával váltott átmenő beszélgetések szempontjából azonban fontos szerepet játszanak a Budapest—Bukarest, Budapest—Arad, Budapest—Temesvár, Budapest—Nagyvárad és Budapest—Kolozsvár áramkörök is, melyeken nagyszámú Nyugat, vagy Észak-Európába szülő vagy onnan Romániába menő beszélgetést váltanak, oly annyira, hogy ezidőszerint ezeknek az áramköröknek erős túlterheléséről számolhatunk be, ami úgymint a Jugoszláviával való forgalomban, szintén a magyar-román végforgalom hátrányára történik.

A román távbeszélőnek társasági kezelésbe való átadásakor általában az volt a meggyőződése a legtöbb e szakmával foglalkozónak, hogy az új, nagy tőkeerővel rendelkező félig amerikai társaság Romániában szintén rá fog lépni a távkábelhálózat építésének terére s ez által a távolkeletre irányuló távbeszélő forgalmat Jugoszlávia késlekedése következtében még esetleg Románia felé vonhatja. Ám ezek a remények egyáltalában nem váltak valóra. A román távbeszélő társaság ezidőszerint egyáltalában nem foglalkozik a költséges távkábelépítési tervekkel s a szükséges nemzetközi áramköreit inkább az úgynevezett magas frekvenciás műáramkörök képzése útján kívánja a már meglévő légvezeték igénybevételével előteremteni. Azoknak az okoknak a kutatása és tárgyalása, hogy a társaság miért határozott a kábelépítés ellen, szintén nem tartozhat cikkem keretébe, száraz tényként azonban meg kell állapítanom, hogy a légvezetékes és műáramkörös üzem a nagytávolságú távbeszélő forgalomban üzembiztosság szempontjából sok kívánni valót hagy maga után, amely

oknál fogva a Románián túlmenő távbeszélő forgalom kiépítése és fejlesztése, vagyis a román átmenő forgalom szempontjából egyáltalában nem mondható előnyösnek. Ezt a megállapítást különben a közelmúlt eseményei is igazolják. Nevezetesen felvetődött Magyarországnak, illetőleg Ausztriának, sőt Olaszországnak Románián át felveendő távbeszélő forgalma Bulgáriával. A tervet egyelőre nem sikerült megvalósítani, mert a Bukarest—Szófia közti légvezetékekkel még bajok vannak s ha rendbe is jön valahogyan, kétséges, hogy mennyire lehet a nagytávolságú forgalomban felhasználni. A légvezetékes és műáramkörös rendszer mellett tehát már a Bulgáriával való forgalom megteremtése terén is nehézségekkel kell számolni, hát még a távolabbra irányulónál!

A közeljövő tehát sem déli, sem délkeleti szomszédunknál nem fogja meghozni a távbeszélő ottani fejlődése szempontjából azt, amire Nyugat- és Észak Európának, valamint a közel keleti, déli és távolkeleti országoknak az őket egymással összekötő transeurópai távbeszélő forgalom megteremthetése céljából szükséges volna. A nemzetközi távbeszélő forgalom azonban már nagyobb akadályokat és nehézségeket is leküzdött, mint ezeket a fentemlítettet s lehetetlenség, hogy a még távolabbi keletre vezető összeköttetés megvalósulása sokáig várasson magára.

A várakozásnak ezeket az átmeneti éveit a magyar távbeszélő igazgatásnak azonban legalább is olyan jól fel kell használnia saját helyzetének a megerősítésére, mint ahogyan az utolsó tíz évet felhasználta. Meglepetéseknek semmi esetre sem szabad bennünket érni, mert a kényszerhelyzetekben való gyors cselekvés és ellenintézkedések rendszeresen az elhamarkodottság jellegét viselik magukon, ami csak hátrányos lehet. E ténynek az átérzése adta meg cikkem megírására az impulzust, úgy vélvén, hogy az ügynek és hazánk érdekében csak használhatók, ha mentől nyomatékosabban rámutatok azokra a nehézségekre és veszélyekre, melyek a magyar távbeszélő átmenő nemzetközi forgalmát a trianoni határok következtében már ezidőszerint is fenyegetik s a jövőben még inkább fenyegethetik. Minden nehéz helyzetben az életrevaló jó gondolat és tanács soha sem lehet elég, foglalkozzunk tehát mentől többen a várakozásnak e valószínűleg ugyanis csak rövid átmeneti korszakában a már eddig is megtett intézkedéseken túlmenően a további hasznos teendőkkel.

Az újabb gondolatok kitermelésének előkészítéseként talán nem érdektelen, ha olvasóim előtt röviden összefoglalom a magyar távbeszélő igazgatásnak azokat az eddigi intézkedéseit, melyeket átmenő nemzetközi távbeszélő forgalmának fejlesztése érdekében tett.

Ami az intézkedések műszaki részét illeti, azok közismertek. Megépítettük Pozsony felé való elágazással a Budapest—Bécs közti, valamint a Jugoszlávia és Románia felé való csatlakozást egyaránt biztosító budapest—szegedi távkávelt. E távkábelek már évek óta üzemben vannak s azok használhatósága kifogástalan. A budapesti helyközi távbeszélő központban berendezett zsinórerősítő váltó szintén az átmenő távbeszélő forgalom érdekeit szolgálja, mert a nagytávolságról jövő s már legyengült beszélgetések felerősítését teszi le-

Az 1930. év folyamán Magyarország átmenő-forgalmában lebonyolított beszélgetések időtartama (percekben).

722

Havas Ferenc: Átmenő nemzetközi távbeszélő forgalmunkról.

A távbeszélő-viszonylat neve	Erős forgalmú órákban								Gyenge forgalmú órákban							
	Beszélgetések perc száma								Beszélgetések perc száma							
	Közön- séges	Sürgős	Igen sürgős	St.	Bérelt beszélgetés		Rádió-átvitel		Közön- séges	Sürgős	Igen sürgős	St.	Bérelt beszélgetés		Rádió-átvitel	
drb					perc	drb	perc	drb					perc	drb	perc	
Ausztria—Jugoszláv királyság ..	49,941	9,391	27	257			2	90	16,904	1,002	6	47			11	1,832
Ausztria—Románia	17,362	822		86					4,104	27		13				
Csehszlovákország—Jugoszláv királyság	12,065	2,585	83	259			2	335	6,023	133		76	26	4,632	10	1,484
Jugoszláv királyság—Franciaország	7,056	687							2,193	39						
Jugoszláv királyság—Németország	6,503	1,771		15					5,685	167		11				
Jugoszláv királyság—Lengyelország	61	3		2					21							
Jugoszláv királyság—Svájc	1,618	125							1,400	13						
Románia—Svájc	252	10							362							
Jugoszláv királyság—Ausztria	44,273	6,255	13	63					22,708	332					2	85
Románia—Ausztria	19,578	470	11	112					6,986	21		9				
Jugoszláv királyság—Csehszlovákország	11,502	1,895		19			1	160	5,310	158		12			3	305
Franciaország—Jugoszláv királyság	5,019	1,348		10					2,949	266			4	696		
Németország—Jugoszláv királyság	8,570	1,236		223					5,712	240		170	17	2,586	3	320
Lengyelország—Jugoszláv királyság	63	12		2					46			2			1	150
Svájc—Jugoszláv királyság	2,394	1,066		3					1,765	121		2				
Svájc—Románia	228								426							
	186,485	27,676	134	1,051	—	—	5	585	82,594	519	6	342	47	7,914	30	4,176

hetővé, ami a beszélgetések érthetőségének megjavítása szempontjából igen nagy fontosságú.

Megemlítendő, hogy a magyar igazgatás tőle távbeszélgetések átbotcsátását kérő külföldi javaslatot eddig még soha vissza nem utasított s ha e téren nehézségek mutatkoztak, úgy azok csak rajtunk és országunk határain kívül álló okokból keletkeztek. E szellem a jövőre is részünkről minden körülmények között biztosítottnak mondható, mert saját jól felfogott érdekünkben igazgatásunk külföldi üzletfeleivel szemben csak a vevőközönségét a leggyorsabban és legjobban kiszolgáló kereskedő üzleti elveit vallhatja magáénak. Az olcsóság szintén igen nagy szerepet játszik s azt hiszem, e téren szintén nem tehetünk szemrehányást magunknak s ilyet nekünk mások sem tehetnek. Az átmenő távbeszélő forgalom díjszabását a magyar igazgatás ugyan a nagytávolságú távbeszélő forgalom nemzetközi tanácsadó bizottsága (C. C. I.) által ajánlott alapelvek szemmeltartásával állapította meg, de e mellett a lehetőséghez képest minden, a díjszabás mérséklését lehetővé tevő körülmény is figyelemmel volt s így a díjtételeket méltányosan állapította meg.

A C. C. I. ugyanis az átmenő távbeszélő forgalomban a két határkilépési pont közti légvonaltávolság minden 100 kilométere vagy annak töredéke után 60 arany centimet ajánl felszámítani s azonkívül a beszélgetést esetleg kapcsoló átmenő távbeszélő központ munkájáért még külön 1 arany frankot. A magyar igazgatás a 100 kilométerenkénti 60 arany centimes alapelvet szintén alkalmazza átmeneti díjainak kiszámításánál, ha azonban a forgalmát rajtunk keresztül lebonyolító két állam közti viszonylatokban több határkilépési pont jön tekintetbe, akkor részint az elszámolási nehézségek elkerülése, részint méltányossági szempontból valamennyi viszonylatban egységes átmeneti díjat számít. Végül a tekintetben is méltányosan jár el igazgatásunk, hogy kapcsoló központjainak munkájáért a külföldi igazgatásoknak a C. C. I. által ajánlatba hozott 1 aranyfrankot sohasem számítja fel.

A méltányos forgalmi politikának és ezeknek a műszaki berendezéseknek köszönhetjük, hogy Magyarország átmenő távbeszélő forgalma az 1930. évben az egész világot erősen sujtó gazdasági válság ellenére is a mellékelt táblázatban feltüntetett méretekre emelkedett.

Az 1930. év folyamán tehát Magyarország átmenő távbeszélő forgalmának percszáma összesen 313.482 volt. Rajtunk áll, hogy ezt a szép forgalmi eredményt a jövőben az esetleg mutatkozó újabb nehézségek ellenére is — tovább fejlesszük s Magyarországnak a remélhetőleg most már rövidesen meginduló kelet-nyugati és észak-déli irányú nagytávolságú transeurópai távbeszélő forgalomban is méltó helyet biztosítsunk.

Magyar ügyek, holland szemmel nézve.

Ismerteti: Dr. KOVÁCS JÓZSEF m. kir. postatanácsos.

(A. G. M. Abbing; Venlo, Hollandia könyve: *Het Drama van Trianon*. Jakob van Campen kiadása, Amsterdam 1931. 96. oldal).

Affaires hongroises, contemplées avec des yeux hollandais.

L'auteur, le conseiller des postes roy. hongr. Dr. Joseph Kovács, nous oriente sur le livre intitulé „Het Drama van Trianon” (Le Drame de Trianon), par A. G. M. Abbing, chef du service ambulante à Venlo (Hollande), dans lequel notre collègue hollandais désire attirer l'attention de ses compatriotes aux injustices subies par la Hongrie à la suite du traité de paix de Trianon.

Ensuite il nous présente M. Abbing en sa qualité d'auteur professionnel.

Külső megjelenésében szerény, de tartalmilag annál értékesebb s reánk, árva magyarokra nagy jelentőségű könyvre hívjuk fel e helyen a magyar postasság figyelmét. A könyv, melynek magyar címe: „A trianoni dráma”, ez év tavaszán Amszterdamban hagyta el a holland sajtót és a velünk annyira rokonszenvező holland nemzet fiainak figyelmét anyanyelvükön igyekszik ráirányítani a trianoni békediktátum végzetes igazságtalanságaira, amelyet a nemes törekvésű szerző következményeiben a mohácsi vésznél is súlyosabbnak ítél.

Mi magyarok, a multban különösen nem voltunk elkényeztetve a külföld figyelve által. Ha a béke csendes napjaiban valamelyik külföldi előkelő lap hasábjain magyar vonatkozású cikk látott napvilágot, az legtöbbször a tények helyes ismerete nélkül, nem ritkán azokat tudatosan ferdítve emlékezett meg rólunk, magyarokról.

A trianoni békében azután végzetesen súlyos árat fizettünk azért, mert barátok nélkül jártuk a népek országútját. Ma már köztudomású, hogy a magyar viszonyok ismeretének teljes hiánya volt egyik oka annak, hogy a békét diktáló külföldi vezérpolitikusok a döntésnél készpénznek vették szomszédaink szándékosan téves információit.

Saját kárunkon ez egyszer okulva, Trianon után nemzetünk jobbjai fáradságot nem ismervé, eddig is hatalmas munkát végeztek a külföld művelt nemzeteinek helyes irányú tájékoztatása terén. Ennek a tájékoztató tevékenységnek köszönhető, hogy ma a „magyar kérdés” nem csak él, de már tényleg az európai érdeklődés gyúpontjában áll és külföldi szerzők is mind gyakrabban, őszinte érdeklődéssel, egyszerűséggel és helyenként komoly tárgyismerettel fordulnak a mi égő sebünk: a trianoni probléma felé.

Abbing Gellért, a venlói (Hollandia) mozgópostafőnökség vezetőjének „Trianoni Dráma” című, Amszterdamban megjelent könyvét az újabbban szerzett külföldi barátaink hál' Istennek ma már elég számos — hasonló irányú művei közül számunkra, — postások számára — különösen értékesé teszi szerzőjének velünk azonos foglalkozása; továbbá az a tény, hogy könyvének megírásához az impulzust három alkalommal magyar földön tett tanulmányútjainál főleg postáskörökben szerzett barátaitól kapta s a magyar föld és nép iránt érzett őszinte szeretetéből merítette.

Illetékes helyről hívták fel figyelmünket ennek a meleg szívű, magyar barát postás szerző, holland nyelven írott könyvére. Amikor annak szövegét magyarra átfordítottuk, őszinte csodálkozással állottunk meg az előtt a mélységesen önzetlen felebaráti szeretet előtt, amely a könyv minden sorából felénk, magyarok felé árad. Komoly, de kellemesen jóleső meglepetéssel és meleg előismeréssel dicsérjük és emeljük ki azt az adathőiséget és tájékozottságot, mellyel a magyar történelem dicsőséges lapjait megértő lelkesedéssel ismertetni igyekeznek honfitársai előtt, reámutatván a magyar kard soha meg nem hálálható hőstettei sorozatára, amelyek annyiszor mentették meg kelet megújuló támadásai elől az európai kultúrközösséget.

A könyv elején közli a szerző Nagy-Magyarország s benne Csonkaországunk térképét, négyzetkilométerekben feltüntetve a szomszédaink által tőlünk elrabolt területek nagyságát. Majd forrásmunkáit sorolja fel. Az a körülmény, hogy a szerző írásban és szóban jól bírja a magyar nyelvet, megnyitotta előtte az eredeti, magyar nyelvű források sokaságát s ezzel fölényes helyzetet biztosíthatott munkájának a külföldi szerzők hasonló irányú műveivel szemben, melyek legtöbbször csak az idegen ajkú szerzők által könnyebben hozzáférhető, esetleg a nyugateurópai nyelvekre átfordított, tehát részben nem eredeti forrásokra vannak utalva műveik megírásánál.

Abbing Gellért e könyvét a következő, ott magyar és holland nyelven is megismételt ajánló sorokkal vezeti be és ajánlja azt első sorban az elszakított országrészekben lakó vértestvéreink szeretetébe: „... Mélyen érzett rokonszenvvel ajánlom e könyvememet azoknak, akik szükségben és elnyomatásban élnek saját szülőföldjükön, amely mint hadizsákmány jogtalanul elajándékozott.”

Ezután az együttérző, szívből fakadó s minden magyar szívet megdobogtató ajánló sorok után szó szerint közöljük az őszinte hangon írott s nekünk is oly fájdalmas igazságokat tartalmazó előszót, melynek magyar fordítását olvasva, alig tudjuk elhinni, hogy azok idegen nemzet fiának ajkairól hangzottak el, annyira magyar szívvel írottak tűnnek fel előttünk:

„Magyarország!

Mily csekély volt a háború előtti időkben a mi ismeretünk erről a szép és érdekes országról. Néhányan emlékeztek ugyan még az iskolai padokból, hogy fővárosát a Duna kétfelé osztja: Budára és Pestre; aztán úgy gondolták, hogy ez az ország alárendeltje, vagy valami függeléke Ausztriának és körülbelül egy sorba helyezték Boszniával vagy Szerbiával. Nagyon sokan azonban nem is gondoltak rá azon egyszerű okból, mert sohasem hallottak fölöle semmit.

Magyarország messze, elérhetetlenül messze volt tőlünk.

Még a legműveltebb körökben is a legnagyobb tudatlanságot tapasztalja az ember ezzel az országgal szemben, annak dacára, hogy Európa legrégebbi országai közé tartozik. Gyakran tüntették úgy fel, mint az Európát bekóborló cigányok hazáját és emiatt műveltségi állapotát nem valami nagyra értékelték.

Pedig Magyarországon Balkán-kultúrát keresni ép oly nevetséges, mintha Németországot Oroszország steppéin keresnők. Ámbár az életmód Magyarországon általában egyszerűbb, mint Nyugateuró-

pában, de azért a műveltség semmivel sem kisebb; talán egyszerűbb formák közt, de nem oly raffinált módon nyilatkozik meg.

A tanítás nagyon magas fokon áll Magyarországon. A művészet és tudományok igen sok ágában, sok magyar szerzett világhírt és tanujelét adta ezen lovagias nép értelmes és művészszerető voltának. Az idegenre nézve nem éppen kényelmes dolog a magyar nép-pszichét közvetlenül megismerni. A valószínű ázsiai származás és a teljesen különálló nyelv akadályozzák leginkább, hogy való mértékkel értékelhessük őket.

A világháború váratlanul összeköttetésbe hozott minket ezzel a távoli, ismeretlen országgal. Hollandia, amely szerencsére elkerülte a háború borzalmaival, abban a helyzetben volt, hogy segítséget nyújtott azoknak, akiket a háború oly mélyen sujtott. A holland jószívűség elég hosszú ideig áthidalta a nagy távolságokat, amiért a kis Hollandia nagyra nőtt az egész világ szemében.

A háború elején segítséget nyújtott a belga menekülőknek, mindjárt a háború után a német- és osztrák gyermekeknek és alig lett köztudomásúvá, hogy mily nagy a nyomor Magyarországon, szíveink és ajtóink azonnal kitárultak a kis magyarok előtt.

Vonatszámra jöttek távoli hazájukból, megerősödtek a holland asztaloknál, megmelegedtek a holland tűzhelyeknél, hollandi anyai szívek becézték őket szeretettel, így szövögették a barátság erős szálait Hollandia és Magyarország között, mely szálak többé soha nem szakadnak el.

Ha más országokban talán a feledés pora fogja is borítani a holland vendégszeretet emlékét, Magyarország akkor sem fogja feledni, hogy mit tett érte Hollandia.

Mert Magyarország soha nem feled!

A gyermekakció már befejeződött, de most egy újabb akció kezdődött, amely hasonlíthatatlanul nagyobb és fontosabb, mert egy egész nemzet életét és jövőjét érdekli és ezért Magyarország újból kéréssel fordul hozzánk.

Most sincs szó anyagi adományokról, csak arra kéri önöket, hogy áldozzanak egy kis időt arra, hogy megismertessem önöket azzal a helyzettel, amibe a trianoni szerződés sodorta Magyarországot, hogy lássák ezt az égbe kiáltó igazságtalanságot és elviselhetetlen szenvedést, amivel Magyarországot sujtották és amellyel szemben Európának igen nagy kötelezettségei vannak.

Már tíz évvel túl vagyunk a gyászos trianoni napon, de az igazságtalanság most is fennáll, sőt 10 év után még elviselhetlenebb a tudat, hogy az ünnepélyes ígéreteket megszegik és a nemzetközi szerződések által szabályozott kötelezettségeket hamis magyarázatokkal érvénytelenekké tudják tenni.

Európa szívében 3,500.000 magyar él idegen uralom alatt. Évszázados hazájuktól és kultúrájuktól elszakítva, idegen uralom alatt és zsarnoki elbánásban van részük az idegen hivatalnokoktól, de panaszkodniuk nem lehet, mert a korrupció és kémkedés olyan hálójával vannak körülveve, aminek mértékét a művelt világ központjaiban még csak nem is sejtene az emberek.

A trianoni gondolat élő fájdalom minden magyar szívében. Tria-

non egy bátor és híres nemzetet sujtott és szétdarabolt egy 1000 éves országot. Trianon szegénységet és kétségbeesést okozott egy virágzó országnak. Trianon a mai európai politikai színpadon a legnagyobb és leghatalmasabb dráma, melynek hatása a magyarokra nem kevésbé fájdalmas, mint volt régebben a lengyelekre nézve hazájuk feldarabolása.

És Magyarország a világhoz fordul és igazságot kér.

Nem szégyen-e a művelt világra nézve, hogy egy nemzet koldulni kénytelen jogaiért? A trianoni igazságtalanság oly nagy és meg nem érdemelt, hogy gyenge a szó annak megvilágítására és nem lehet elég hangosan a világ elé tárni.

Bárcsak ez a kis könyv figyelmes olvasókra találna Hollandiában, ahol a jognak kiváló képviselői és védelmezői vannak és ahol az igazságosság, mint a legfőbb kincs, még mindig érvényben van."

E bevezetés emelkedettségének megfelelő az egyes fejezetek tartalma is. Mindenekelőtt vázlatokat ad Magyarország 1000 éves történetéből. Majd áttér Magyarország a világháborúban vállalt szerepének ismertetésére. Különösen kiemeli azt a ma már történelmileg igazolt tényt, hogy Tisza István gróf a háborús Magyarország tragikus sorsú miniszterelnöke mennyire igyekezett megakadályozni a világháború kitörését.

A következő fejezetben a trianoni békeszerződést és létrejöttének körülményeit ismerteti. Többek között a következő szavakkal emeli ki e rettenetes béke aláírása napjának Magyarországra való jelentőségét: „Az a nap, melyen Magyarország képviselői aláírni kényszerültek a trianoni kastélyban a békeszerződést, rettenetesebb volt a lechwaldi csatavesztésnél, rémesebb volt, mint a mohácsi vész és tragikusabb, mint a világosi fegyverletétel, mert mindezeknél fájdalmasabb csapást mért a magyar nemzetre ez a szerződés, mely Magyarország területe és lakossága kétharmad részének elvesztését jelentette.” „A legnagyobb igazságtalanság történt e napon Magyarországgal, amelyet súlyossá tett az a tény, hogy ez az ország ártatlan volt mindabban a koholt bűnökben, mit ellenségei reá költöttek.” „És Magyarország belenyugodhat ily békébe? A világ minden részébe szétszórt 14 millió magyar szíve mélyéből kiáltja: Nem, nem, soha!”

A következő fejezetben azzal igyekszik a szerző saját honfitársaival hazánk szörnyű veszteségeit, melyet a trianoni béke reánk mért, megértetni, hogy párhuzamba állítja Hollandiát — hazánkkal; kimutatja mi maradt volna meg a szép Németalföldből, ha tőle is ennyit vettek volna el szomszédjai, mint Trianon Magyarországtól s felteszi a kérdést, mit érezne és tenne ekkora veszteség esetén minden hollandus? Bizonyára azt kiáltanák egy szívvel-lélekkel: „Ezt már nem, ezerszer nem!” Felhossa ugyanitt, hogy Franciaország is régen elfeledte, hogy Magyarország parlamentje 1871-ben egyhangú tiltakozását jelentette be, amikor Németország Elzász-Lotharingiát bekebelezte.

Újabb fejezetben kimutatja a szerző, hogy az elszakított területek lakóit soha senki meg nem kérdezte annak idején akaratukról és így a nemzet önrendelkezési jogával — élni sem tudott, tehát a

nemzetközijog szabályai szerint sem helytálló az ország szétdarabolása.

Majd idézi a trianoni békeszerződésnek a földbirtokkal kapcsolatos tételes rendelkezéseit, melyeket az utódállamok sorra megsértettek, amikor az ottmaradt magyar tulajdonba tartozó ingatlanokat elkobozták és térítést a jogos magyar tulajdonosnak még ma sem adtak. De az utódállamok nem elégedtek meg az anyagi javak elkobzásával, hanem elvették az elcsatolt területek magyar kisebbségének ledrágább erkrölcsi értékeit: anyanyelvüket, iskoláikat, vallásukat, magyar hangzású neveiket stb. Idézi Nansen szavait: „Egyetlen nemesebb gondolkozású ember sem gondolhat Magyarországot katasztrófájára anélkül, hogy iránta a legmélyebb sajnálatot ne érezze.”

A megtörtént esetek tömegét ismerteti, hogy így gyakorlati példákon keresztül igazolja honfitársai előtt a megszállott területeken visszamaradt magyarság szörnyű sorsát, szenvedését. Itt idézi Jehlicska Ferenc szavait: „A cseh uralom Észak-Magyarországot szegénységbe taszította; az őslakók nyelvét, vallását pedig megsemmisíteni törekszik.”

Majd külön fejezetben ismerteti a mai Csonka-Magyarország helyzetét, viszonyait, a sok gazdasági válságot, amelyeknek közös forrása: Trianon. Megjegyzi, hogy ha a magyar nyelv világnyelv lett volna, a trianoni igazságtalanság soha sem történt volna meg. „Magyarország nagy volt a jólét napjaiban, de még nagyobb most, a gyász napjaiban” — kiált fel.

Befejezésképpen összefoglalja a szerző a könyvben elmondottakat. Megállapítja, hogy Magyarország mindent elvesztett, amit csak elveszthetett és éppenezért most már nyernie kell. E mellett szól az az életerő és jövőjébe vetett törhetetlen hit, amely ezt a sorssujtotta országot ezen a csapáson is túlségítette és olyan rendet és állami szilárdságot tudott állandósítani, amelyet a magyar területekkel gazdagodott országok bármelyikében hiába keresnénk.

„Hogy a Trianon által teremtett helyzet kibírhatatlan, azt majdnem minden európai államférfiú tudja és azt is, hogy ez a szerződés a mostani alakjában fenn nem maradhat.” Felkéri honfitársait, hogy pillanatig se szűnjenek meg az igazságtalanul sujtott magyar nemzet igazáért harcolni és harcolni olyan békéért, melyet nem — fegyverek, hanem az igazságszeretet irányít és diktál. Maga Abbing Gellért így ír e könyvéről egyik barátjának: „...könyvemét igazán szívem vérével írtam, minden sorát, minden betűjét átéreztem...” Erről tanúskodik könyvének minden szava s ez annak legigazibb kritikája: szavai szívből fakadtak és ezért könnyen találják meg az utat az olvasó szívébe.

Marich Ágoston, a „Hongaarsche Courant” szerkesztője a könyv szerzőjét, arról frott kritikai ismertetésében így mutatja be olvasóinak:

„ABBING GELLÉRT javakorbéli férfi. Munkás, szorgalmas, puritán étellel mögötte és szép jövővel előtte. Amikor a hollandi szülők szíve megdobbant és megindult a gyermekakció, Abbing Gel-

lért szíve sem maradt közönyös, hamar magához fogadott szintén egy magyar kisleányt (ki azóta már visszatért hazánkba) s továbbra is megőrizte magyar barátságát, mely az évek folyamán csak növekedett. Három ízben járt Magyarországon. Egyszer gyalogszerrel körül is járta a Balatont. Több felolvasást tartott hazánkról, cikkeivel állandóan felszínen tartja és szítja Hollandiában a hazánk iránti érdeklődést és rokonszenvet. Aktiv katonája ő a magyar ügynek. Tavaly e sorok írója által alapított utrecht-i magyar egyesület tiszteletbeli tagjává választotta. Sohasem fogom elfeledni azt a pillanatot, amikor Abbing Gellért egyesületünkben felolvasást tartott hazánkról. Körülbelül 40—45 főből álló holland-magyar vegyes hallgatóság figyelte őt halotti csendben. Szinte ittuk minden szavát és szürcsöltük lelkünkkel, szívünkkel azokat a mondatokat, melyekkel Abbing testvérünk előadásában bennünket megajándékozott. Ő csendes, szerény ember, hajlik a drámai hangulatok felé. Előadása közben, amikor vázolta szenvedéseinket és jellemezte lovagiasságunkat idegenekkel szemben, megcsuklott hangja és nemes barátunk jóságos kék szemét könny borította. Ott sírt előttünk — hazánkat siratta. Egy szem sem maradt szárazon...”

Egyébként a szerző sok magyar postásnak régi, kedves ösmerőse, aki három ízben kereste már fel fővárosunk nagyobb postahivatalait, érdeklődő szeretetével barátokat és szakismereteket gyűjtve. Mindenütt feltűnést és meleg szeretetet váltott ki azzal a csodálatos ragaszkodásáról tanuskodó cselekedetével, hogy tisztán irántunk való szeretetből megtanulta idegenek részére oly nehéz nyelvünket és abban magát évek hosszú során keresztül pompásan tökéletesítette.

Eddig csak szerzetesekről, kiválóan lelkiismeretes papokról hallottunk, hogy hivatásbeli kötelességeik tökéletesebb teljesíthetése céljából vállalkoztak szép, de idegenek részére nagyon nehéz nyelvünk elsajátítására. Annál nagyobb elismerést érdemel derék hollandi kartársunk, Abbing Gellért vállalkozása, aki elfoglalt hivatalnok létére, tisztán irántunk érzett mélyeséges rokonszenvének bizonyosságaként tanulta meg nyelvünket s amellet önként, hazánk sorsa, tragikus alakulásának hatása alatt vállalkozott honfitársai körében a leghatásosabb propaganda kifejtésére. Mindenesetre boldog ország, mely ilyen csupa szív és súlyos áldozatra is kész fiaikat nevelt. De teljes elismeréssel kell fordulnunk a felé a postai felsőbb-ség felé is, amely ilyen átlagon jóval felülemelkedő és szűkebb körű hivatását messze túlszárnyaló tisztviselőket tudott soraiból kitermelni.

Abbing Gellért hollandus kartársunk többbizbeni magyarországi tartózkodását az itteni postai berendezkedések alapos tanulmányozására is felhasználta. Ismételt magyar tanulmányútjai eredményéről az „Organ” című postai szaklap hasábjain számolt be értékes cikkek keretében kartársai előtt.

Abban a meggyőződésben, hogy a magyar postáság előtt nem lesz érdektelen bemutatni, miként festenek itteni postai berendezéseink idegen, szakértő szemén keresztül, befejezésként fordításban bemutatjuk a szerzőnek a Budapest 70. és 72. számú hivataloknál tett látogatása alkalmából holland szaklapokban megjelent cikkét:

„Ha valaki a „művelt“ nyugaton Magyarországról hall beszélni, hajlandó azt a Balkánhoz számítani s ott balkáni kultúrát sejt. E feltevés ellen leghatározottabban óvást kell emelnem! Magyarország műveltségét nem szabad kevesebbre értékelni, mint a nyugati államokét. Ez ország történelme ezer évre nyulik vissza s multja alapján ez országra még nagy jövő vár.

Tudósainak és művészeinek százai tanúskodnak e lovagias nép szellemének nagyságáról és művészi érzékéről. Ugyanekkor hangsúlyoznom kell, hogy annak, aki nyugatról jön, igazán nehéz e népnek pszichéjét megérteni és átérezni. Az összehasonlítást és helyes értékelést igen megnehezíti e népnek ázsiai eredete s nyelve, mely semmi rokonságot nem mutat a három európai nagy nyelvtörzsszel.

A közelmultban kedvező körülményeim folytán alkalmam volt újból hat hetet töltenem a magyar fővárosban s akkor szerettem volna a magyar posta intézményeivel minél jobban megismerkedni. Munkakörömből kifolyólag elsősorban a továbbító szolgálat érdekelt és az, hogy hol készítik számunkra a levélzárlatokat s hol bontják azokat, melyeket mi küldünk naponta Magyarország számára.

Igy történt, hogy egy reggel 10 óra tájban felkerestem a Budapest 72. sz. levéltovábbító postahivatalt, mely Budapest legforgalmasabb pályaudvara, a keleti pályaudvar mellett épült. E hivatal nálunk az Amszterdam C. S. A'dam érkezési hivatalnak felel meg leginkább.

Nem vittem magammal hivatalos ajánló sorokat. Erre szűségem sem volt, mert Magyarországon a „holland“ szónak különösen jó csengése van. Ez a szó szebb és többet mond ott, mint a legmagasabb helyről érkező hivatalos ajánlás. A hollandus számára azok az ajtók is megnyilnak, melyek még az egyébként vendégszerető Magyarországon is zárva maradnak más idegen előtt. Többször volt alkalmam ezt személyesen tapasztalni. Még valamit! Nekem is Magyarországra kellett mennem, hogy a maga teljes értékében és valóságában lángra lobbanjon bennem az addig is erős nemzeti érzésem, mert ott valóban büszke voltam rá, hogy hollandus vagyok, annyira megbecsülték bennem ezt a velem született előnyömet.

Alig kell ezután hangsúlyoznom, hogy a fogadtatás a Budapest 72. számú postahivatalnál számomra, a holland postás számára, aki érdeklődését nyilvánította a magyar posta üzeme iránt, az elképzelhető legbarátságosabb volt. A rokonszenv és előzékenység különösen akkor alig ismert határt, mikor kiderült, hogy a magyar nyelvet is beszélem s így még nyelvi nehézség sem állja útját a teljes megértésnek.

Néhány sürgősebb ügyirat elintézése után a hivatalvezető személyesen vezetett hivatalán keresztül-kasul s minden szükséges szakember felvilágosítást a legnagyobb előzékenységgel adott meg.

Az épület, amelyben a levélirányító hivatal elhelyezést nyert, nem a legújabb időkből való. A helyiségek ugyan elég tágasak, de egyik-másikba csak nehezen hatol a nap sugara s itt állandóan ég a villanylámpa. (Csomagfelvevő és zsáktábla szerelő helyiség.)

Egyik kisebb helyiségen áthaladva, hol két altiszt a következő napra készítette elő a zsáktáblákat, nagyobb helyiségbe jutottunk, ahol a gyűjtésből beérkezett leveleket osztályozták és látták el a feladást jelző bélyegzőlenyomattal. Az anyagot azonnal különválogatják

városok, belföld és külföld szerint s egyidejűleg nagy figyelemmel vizsgálják felül díjazás szempontjából.

A bélyegek nagy részét kézi bélyegzővel értéktelenítik. Kissé szomorúan jegyezte meg kísérőm, hogy a magyar közönség sehogy sem akar rászokni arra, hogy a bérmentesítésre használt bélyeget a levél jobb felső sarkára ragassza. Ehelyett azt inkább a hátoldalon elhelyezve, a boríték lezárására használja, még pedig lehetőleg több darabban. Nagy vállalatoknál s intézményeknél azonban mindinkább tért hódít már a bérmentesítőgép.

Az anyag felülvizsgálására a kezelés egész vonalán, tehát a bélyegzésnél, a továbbításnál és érkezés alkalmával, nagy gondot fordítanak. Elsősorban háborúban megrokkant postásokat bíznak meg ezzel a feladattal, kik munkájukat ülve is végezhetik. A teremben a levelezés szétosztására kis kocnikat alkalmaznak, melyekre kis vas- vagy vesszőkosarakat helyeznek. Az alsó és felső termék közt pedig több lift bonyolítja le a forgalmat.

A belföldi és külföldi levelezés feldolgozása elkülönítve történik. A külföldi osztályon nyolc munkahegy közül csak hat volt használatban. A beosztászekrények köralakúak, melyeknek közepén a levél irányításával járó teendőket két-két tisztviselő állva látja el. E munkahegy az asztallap kivételével teljesen drótból vannak kiképezve; ugyancsak drót ajtócskákkal záródnak kívülről az egyes kis fiókok; innen veszi ki az altiszt az anyagot, ha eljön a zsákolás ideje. Az indítás idejére villamos csengők és állandó táblázatok figyelmeztetik a munkaerőket.

A belföldi irányító osztályok is a főbb útirányok szerint külön-külön csoportban dolgozzák fel a levélanyagot; hasonló módon történik az ajánlott levelek és utalványok feldolgozása.

Most jött sorra a tanterem. Itt gyakorolnak a fiatal postaalkalmazottak napi két órán át. A házi tanfolyamokon elsajátított szakismeretéről a hallgatók által választott időközökben azok — a hivatalfőnökség előtt szakvizsgát tesznek. A főnök kívánságára a tanfolyam vezetője az oktatásnál használt tanszereket is bemutatta.

Négy nagy szekrényben voltak elraktározva az oktatásnál használt térképek, szakkönyvek, díjszabások stb.; azután levél-, levelezőlap-, nyomtatvány-, csomag- stb. minták. Ez utóbbiak a címzés, díjazás, lezárás csomagolás és méret, esetleg más üzletszabályzati kellékeknek meg nem felelő, tehát szándékosan hibás darabok voltak. A tanfolyamhallgatók e mintadarabok tanulmányozásával igyekeztek az elméleti szabályokat gyakorlatilag elsajátítani. Persze voltak ám a minták között hibátlan darabok is s ezek jelentették szegény jelöltek számára a legnagyobb veszélyt.

Ezután meglátogattuk a hivatal házinyomdáját, ahol különféle hivatalos nyomtatvány s előjegyzés készül. Később eljutottunk a hivatali étkezőbe is, mely állandóan élénk látogatásnak örvend. A nagy távolságok miatt a szolgálat lehetőleg egyhuzamban tart, de az esti legnagyobb forgalom idején (7 és 9 óra között) két turnus torlódik össze s akkor a személyzet kétszeres erővel dolgozik. Azt a kérdést, hogy ilyenkor a személyzet a kétszeres munkájáért kétszeres díjazást kap-e, szerénységből nem mertem feltenni. A tisztviselőkre különösen

nehéz idők járnak ebben a sokat szenvedett országban s a legerélyesebb takarékosági rendszabályokat kellett alkalmazniok. Ezzel magyarázható az alkalmazottak aránylag csekély fizetése; de egy fél tojás még mindég jobb, mint az üres tányér.

A kézbesítőszolgálat átlag napi háromszori kézbesítésre szorítkozik, melyből kettő délelőtt, a harmadik körülbelül délután 3 órakor van. Kevesebb nem is lehetne egy milliós városban. Komoly panaszra azonban ez az intézkedés nem adott okot, mert az irodák, üzletek és vállalatok korán zárnak.

A helyi expresszkézbesítés olcsó díjszabás folytán közkedvelt és éppen ezért kiterjedt forgalomra tett szert.

Visszatérve a főnöki irodába, megköszöntem a főnöknek a rendkívüli szives fogadtatást s az nagy örömmel hallotta, mily kitünő benyomásokkal távozom, szívélyes „viszontlátásra“ köszönve el tőle. Az előcsarnokban már várt az a tisztviselő, aki a Budapest 70. számú hivatal vezetőjéhez szándékozott átkísérni.

A Budapest 72. és 70. számú hivatalok közt alig tíz perc a távolság. Kellemes meglepetésemre az a tisztviselő, kit a Budapest 70. sz. hivatal főnöke kísérőnek mellém osztott, e hivatal házi tanfolyamának egyik előadója volt. Intelligens, még fiatal ember, kivel már előbb ismeretséget kötöttem. Utközben igen sok érdekes dologról informált engem s sok, a holland postaintézményt érdeklő tárgy került szóba, úgyhogy észre sem vettem, hogy a Budapest 70. sz. hivatalhoz, Magyarország legnagyobb átvonatoló- és kézbesítőhivatalához jutottunk.

A hivatal vezetője telefonon értesült érkezésemről s várt reám. Ennek a főtisztviselőnek egy egész tábor, több mint 700 ember van keze alatt; méltóságos címe van,*) melyet a beszédben is állandóan használni kell.

Magyarországon a címek és udvariasságok hazájában nagyon vigyáznak a címekre s egy kis átalakítással alkalmazható a közmondás: „cím teszi az embert“.

Itt is igen barátságos fogadtatásban volt részem. Az igazgató erőteljes megjelenésű férfi, örömeinek adott kifejezést, hogy holland postást fogadhat; egyébként a legnagyobb készséggel állt rendelkezésemre, hogy megmutasson a magyar tisztviselők munkájából annyit, amennyit csak akarok.

A közvetítő osztály főnöke azt ajánlotta, hogy jöjjenek este 7 és 10 óra közt; ezek a legforgalmasabb órák és ilyenkor futnak a vonatok szerte az ország minden részébe. Így történt, hogy a következő nap este látogattam el ismét a csomagtovábbító osztályhoz.

Még hosszabb idő telt el beszélgetéssel, melynek során nagyon érdekesen mutatta be az igazgató a holland—indiai és Hollandián át irányuló transitó csomagforgalom lebonyolítását.

Miután a hivatalvezetőtől búcsút vettem, az osztályvezető megmutatta a hivatal egyes osztályait, melyeknek berendezése nagyban emlékeztet a mi Spa 1. sz. hivatalunk berendezésére. Négy nagy, egy-

*) Hollandus kartársunk — a cikk további részéből is kivehetően — itt nem a 70-es, hanem a vele azonos épületben elhelyezett 78. sz. hivatal főnökéről beszél.

más mellett lévő helyiségben van a négy osztályvezetőnek az irodája s innét történik úgyszólván az egész magyar mozgóposta legfőbb irányítása. A falakon mindenütt táblázatok, kimutatások és igen érdekes térképek Nagy-Magyarország vasúti hálózatáról, melynek — sajnos — csak alig egyharmadát hagyta meg a trianoni békeszerződés. Fájó szívvel mesélték el idős, lelkes magyar mozgópostások, hogy milyen hosszú útvonalon, milyen hatalmas postaanyagot szállítottak egykor a közvetlen mozgóposták Bécsbe, Belgrádba, Fiuméba, stb.

A trianoni gondolat szűrő tövisként él minden magyar szívben. Trianon a drámai befejezése Magyarországra nézve minden idők legnagyobb és legborzasztóbb háborújának. Trianon hatása olyan borzasztó a magyarokra, mint egykor volt a lengyelekre királyságuk felदारabolása. Sajnos, ezen a szenvedő országon kívül kevesen vannak, akik tudnák, mit jelent ez a béke a jelenre és a jövőre.

A megbeszélt keddi estén már várt rám a mozgóposta osztályvezetője s azonnal elindultunk a különböző rendszerű mozgópostakocsik megtekintésére.

Előzőleg még fölhívta figyelmemet a két hivatalnak (Bp. 70. és 72.) a vasúti közlekedés szempontjából kedvező fekvésére; a két hivatal mellett hosszában elterülő különböző perronokon állanak a mozgópostakocsik, ahonnan gyorsan beszállítható, illetve ahová időveszteség nélkül ki lehet küldeni a kész zárlatokat, illetve csomagokat.

A kocsiban a munkaidő két órával előbb kezdődik, ami különösen a hatalmas mennyiségben felhalmozódó csomag miatt üdvös. Ahogy aztán eljön az indulás ideje, egymásután elvontatják a kocsikat és késedelem nélkül beleszerelik azokat a megfelelő vonatok indulásra készen álló szerelvényébe.

Ezután sorra vettük a különféle szabványú mozgópostakocsikat. Egyik Nagykanizsán át összeköttetést biztosít Zágráb és Fiume, a másik Hegyeshalmon át Bécs, a harmadik Kassa (csehszlovák), a negyedik Szabadka (Subotica), az ötödik Szeged felé, tovább Temesvárra stb. A kocsik különböző nagyságúak és típusúak voltak, de mind megegyeztek abban, hogy két részből állottak; az egyik rész: a raktár kizárólag csomagok számára, a másikban: a kezelők részben a leveleket dolgozták fel. A beosztásokrányek nem oly tágasak, mint nálunk, de nincs is reá szükség.

Budapest úgyszólván az egyedüli központja a magyar iparnak, kereskedelemnek s az egész postaforgalomnak; az összes vidéki centrumok össze nem hasonlíthatók vele jelentőség dolgában. Budapest 72 közvetlen összeköttetésben áll, majdnem minden kissé forgalmasabb hellyel, azok részére közvetlen kötegeket, zárlatokat készít s így a mozgópostára aránylag kevesebb munka jut.

A postaszákok majdnem kétszer akkorák azoknál, mint amilyeneket a holland posta használ. Nagyon ügyesen vannak biztosítva e zsákok visszaélés ellen. A zárólapokat a lakat négy kis ága úgy tartja, hogy a zárólap megsértése nélkül a zsákot nem lehet felbontani, a nyitás viszont gyorsan és ügyesen történik.

Egy idő óta szabadalmazott kötőzsineg is használatba jött, abban a reményben, hogy megtakarítást fognak elérni az eddig közönséges zsineggel szemben. Ez kétség nélkül így is lesz. A személyzet itt is,

a német postánál is idegenkedett kezdetben ettől az újítástól, ma pedig szívesebben használják, mint a régi zsinetget.

Ami a postakocsikon legjobban megragadta a figyelmemet, a következő: A levélbeosztószekrény mellett az asztalt vastag, nehéz üveglap fedi s alatta az országnak kitűnően kidolgozott mozgóposta térképe, melyen különösen az a vonal van részletesen s a többinél feltűnően vastagabb vonallal kidolgozva, melyen a mozgópostakocsi közeledik, úgy, hogy kétség esetén a tisztviselő csak egy pillantást vet a térképre s nyomban tájékozódhatik. Változás esetén a térképet cserélik s így azok állandóan használhatók. Postás szemmel gyönyörűség reánézni. Minden kocsiban két-három kényelmes, bőrrel bevont szék található, mondhatni klub-fotó; de ez nem fényűzés azok számára, akik két-három napot a rázós, fárasztó kocsin utaznak. Még sok más különbséget fel tudnék sorolni a magyar és a holland mozgópostakocsik közt, de talán ennyi is elég. Ami még a Budapest 70-ben és Budapest 72-ben egyformán feltűnt: *a nagy tisztaság és rend. Sehol papírhulladék, zsáktábla, még egy darabka zsinet sem hever: ebben a tekintetben a magyar postások mintaképpen állhatnának sok hollandi kolléga előtt is.*

A postakocsik után a csomagosztály megtekintése került sorra, mert Budapest 70. bonyolítja le Budapest csomagforgalmát is. Az érkezett csomagok száma napi 15.000, ami azonban egyes forgalmas napokon 20.000-re is felszökik. A külföldi csomagok könnyű kezelése céljából a vám is e hivatal helyiségeiben működik s a vámcsomag megérkezése után két-három órával már kézbesítőkocsin van.

Igen nagy pedig a külföldi csomagforgalom. Többek közt Drezdából és Passauból minden nap érkezik egy-egy lezárt kocsi.

Említésreméltó berendezkedés a feladásra szánt csomagoknak begyűjtése és a feladótól való ingyenes beszállítása. A nagyforgalmú feladókat délután kellő számú postakocsi keresi fel, mely a csomagokat beszállítja. A csomagokat a feladó bármentesíti s két példányban jegyzéket küld erről a Budapest 70. számú hivatalnak. Csak így történhetik, hogy este hat órára minden csomag befut s még az esti vonattal minden csomag továbbítást nyer. E szállításhoz főként lovakat használnak; a Budapest 70. számú hivatalnak 300 lova van. Valószínűtlennek látszik, pedig úgy van, hogy t. i. a magyar posta autózeme drágább, mint a lófogató üzem.

Ezzel be is végeztem látogatásomat a Budapest 70-es hivatalnál is. Épúgy, mint a Budapest 72-esnél, itt is alkalmam volt, bár csak futólag, több szakemberrel ismeretséget kötnöm. S bár nem volt időm hosszabb beszélgetéshez, a meleg, mélyen érzett rokonszenv Hollandia iránt kicsillant a szemekből s kísérte minden lépésemet.

Hála kísérőm nagy szíveségének és előzékenységének, sokat láttam és tanultam. Azt a szívélyes fogadtatást, melyben mindkét hivatalban részesítettek, sohasem fogom elfelejteni.

Ha most röviden kellene összegeznem a magyar postáról nyert benyomásaimat, az így szólna: *„Kitűnően vezetett intézmény, mely jól iskolózott, szakképzett és megbízható személyzettel dolgozik s a nehéz körülmények ellenére szívvel-lélekkel, szorgalommal végzi munkáját s megbecsülést szerez a magyar névnek.“*

E cikk fordításban történt közlésével nemzetünk melegen érző barátját másik előnyös oldaláról, mint kitünő megfigyelőt, gyakorlati szakembert óhajtottunk olvasóinknak bemutatni. Éppen ezért értékesek azok az elismerő szavak, amelyekkel kenyeret adó intézetünket a holland kartársaink nyilvánosságát jelentő szaklap hasábjain megdicsérni és a magyar postaalkalmazottak munkáját és szorgalmát példaként kiemelni szíves volt.

Reméljük, hogy nemzeti ügyünk igazsága és a magyar posta alkalmazottainak önfeláldozásig menő becsületes munkája az idők folyamán mindég több és több ilyen érző szívű, velünk őszintén rokonszenvező, jó szemű és jó tollú barátot szerez hazánkunk és intézetünknek csonkaországunk határain túl is.

A kambiatura (fuvarozó) postákról.*

Ismerteti: Dr. MONUS FERENC m. kir. postatitkár.

De la Poste „Cambiatura”. Par le Dr. François Monus, Secrétaire des Postes.
L'auteur traite le service postal du transport de passagers et de marchandises dans le district du Banat de Temes, établi par Mercy Claudius Florimund, Général autrichen, d'origine français dans l'année 1716, après délogement des turcs.

A kambiatura vagy kincstári fuvarozópostákról vajmi keveset tudunk, talán nem lesz érdektelen, ha ez intézmény magyarországi működéséről vázlatos képet adunk s rámutatunk keletkezésére, eredetére is.

Temesvár és környékének, az ú. n. Temesi Bánságnak a török 164 évi uralma alól az 1716. évi október hó 12-én történt felszabadítása után, Mercy Claudius Flarimund, francia származású osztrák tábornok, a Magyarországból kiszakított bánság kormányzója, nagy-kiterjedésű, az egész délvidéket behálózó fuvarozó (posta) állomásokat — kambiaturákat létesített. Ezt a létesítményt a parancsoló szükség hozta létre; ugyanis a török megszállás alól kikerült délvidék a XVIII. század elején siralmas képet mutatott: agyonsanyargatott, vagy teljesen elpusztult falvak, mocsaras, lápos, kiöntéses területeken járhatatlan utak jelezték a felszabadító harcok színterét. E területet Mercy kormányzónak birtokba kellett venni, be kellett járni az elpusztult, sok helyen mérföldekre terjedő lakatlan területeket, odatelepítéssel a békés polgári foglalkozást meg kellett indítani.

Ez a feladat nehezedett elsősorban is a délvidék katonai és polgári kormányzójára, Mercy tábornokra. Mercy ily irányú működését nyomban megkezdette. A sürgősen elrendelt teendő azonnali intézkedéseket követelt. Ámde az utakat, réveket, átkelőhelyeket nem volt kivel rendbehozatni, a lakatlan területeken nem volt munkaerő, fogatokat, lovakat nem volt kitől kirendelni; a kincstárra hárult tehát e

* Források: Dr. Szentkláray Jenő: Mercy kormányzata a temesi bánságban. Budapest 1909. — Hennyey Vilmos: A magyar posta története. Budapest 1926. — Dr. Lázár Gyula: Az orosz birodalom története. Temesvár 1890.

feladat, a kincstár költségén kellett mindezeket végrehajtani. Mercy a Temesi Bánságot 13 kerületre osztotta s a kerületek élére egy-egy katonai főtisztviselőt rendelt. Német, osztrák, oláh és szerb lakosokat telepített a benszülött s elpusztult vagy kivándorolt magyarok helyére, akik iparúzéssel, kereskedelemmel foglalkoztak. A főútvonalak mellett, a most már benépesített községekben személy- és teherszállításra fuvarozó állomásokat létesített. Az állomásokat kiszolgált német katonákra bízta, akik eleinte csak hivatalos személyeket és hivatalos ügyben küldött csomagokat szállítottak. A közlekedés egyik állomástól a másikig a szerint, hogy az utak, révek, átkelőhelyek javítása milyen mérvben haladt előre, lovas- vagy ökor-szekerekkel történt. A lovakat, ökröket állomásonként váltották (cambiare = váltani, innen a kambiatura szó). A hivatalos személyeken kívül, később magánosokat is szállítottak meghatározott díjak ellenében.

Postaútvonalak voltak ezidőben, ahol a főközlekedés történt Temesvár központból kiindulólag nyolc irányból. (L. 1. ábra).

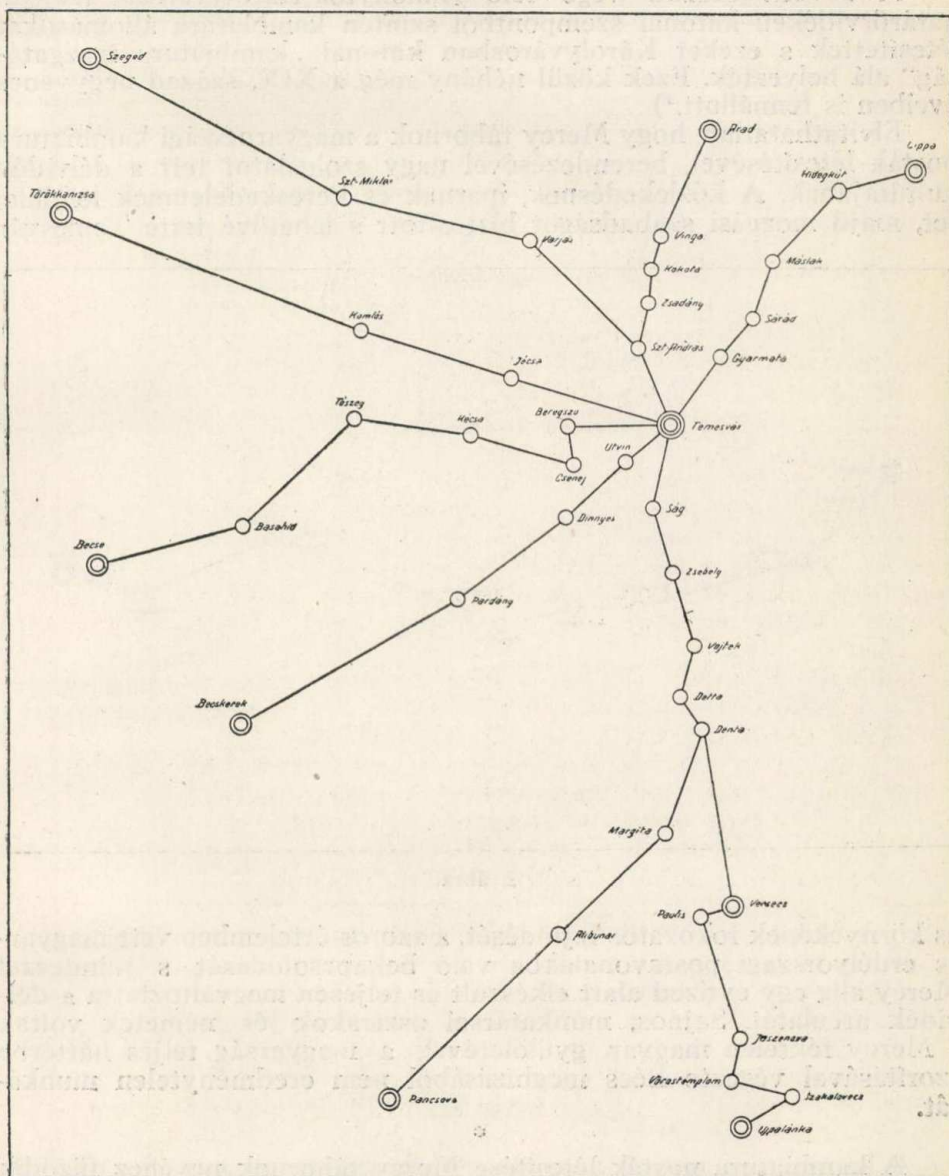
Azonkívül Szegedet közlekedési útvonal kötötte össze Lippával. Ennek állomásai Szeged, Szőreg, Pardány, Szentmiklós, Szaravola, Perjámos, Nagyfalva, Fennlak, Zádorlak, Újarad, Hidegkút és Lippa voltak. (L. 2. ábra).

Átkelőhelyeket létesített a Tiszán, Maroson és a Dunán, ahol dereglyékkel vagy kompokkal közlekedtek. A főútvonalak mellett fekvő állomásokon vendégfogadók is voltak, ahol a hivatalos ügyben utazók éjszakára megszállhattak s élelmet is kaphattak. Olyan útvonalakon, ahol az állomásokon vendégfogadó nem volt berendezve, a szállító kincstári fuvarosok tartoztak az utasokat szállással, élelemmel ellátni.

Idővel a fuvarozó állomások között ténylegesen jobb és gyorsabb lett a közlekedés, mert megfelelő számú személyzetről, lovakról, kocsikról, ökor-szekerekről történt gondoskodás. Egy-egy állomáson négy ló állott a lovas és hat ökor a teherszállító kocsik részére bármikor készen, megfelelő emberekkel. A fuvarozó állomások (Banatischen Fuhrwesen néven is ismerték) különösen akkor nyertek igazi jelentőséget, amikor e terület rész közigazgatási állapotainak javulásával magánosok is mindgyakrabban utazgattak s az egymással való érintkezés nagyobb mérvet öltött. A forgalmasabb fuvarozó állomások vezetőit később már postaszállítónak, az állomást pedig szállító postaállomásnak nevezték s ezek a kerületi kormányzónak voltak alárendelve, akitől az utasításokat, lovakat, szekereket s egyéb felszereléseket kapták. Fizetésük volt az ú. n. „Stacio pénz“, ezt megállapodás szerint vagy havonként vagy az év végén vehették fel a katonai kerületi parancsnokságtól. (A Stacio pénz évi összege 200—400 forint között változott.) Kaptak azonkívül kincstári földeket hasznélvezetül.

Idők folyamán olyan postaszállító állomások keletkeztek, amelyeket a kincstár magánosok kezébe engedett át s akiknek megengedte, hogy saját maguk által megállapított díjakat szedhessenek a felektől. A kambiatura állomások, amint a személyszállítás mellett levelek és csomagok szállításával is foglalkoztak, a XVIII. század harmadik évtizedében már minden egyes katonai kerület központjában és a főközlekedési utak mellett lévő népesebb községekben szállító posta-

állomásokká alakították át. A levelek szállítása után beszedett portópénz egyrésze a szállító postaállomások vezetőinek jövedelmét képezte, akiknek kötelességük volt sürgős esetekben staféták szállításá-

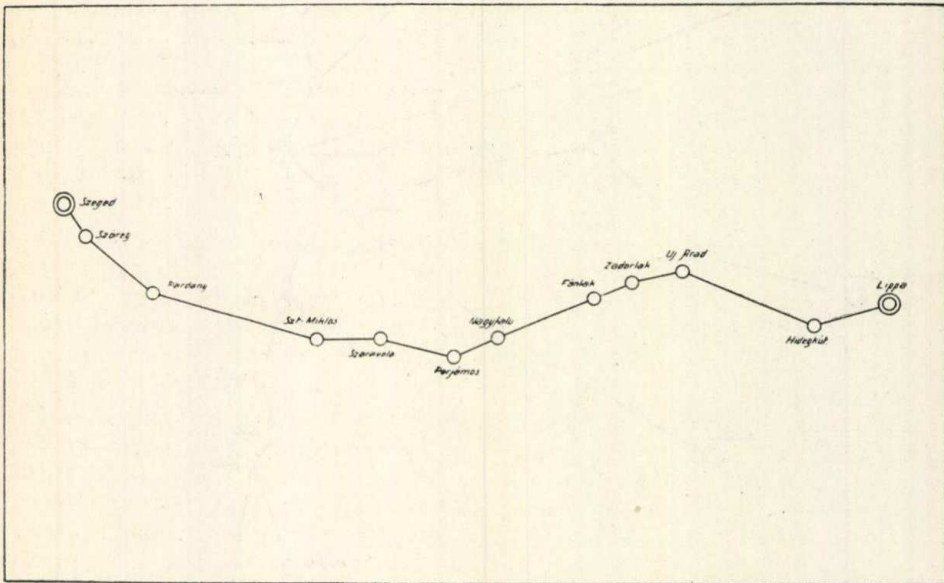
1. ábra.

ról is gondoskodni s ez esetben a stafétát vivő postalegény postásipót is használhatott, melynek használata csupán csak utasszállításnál — tehát eleinte — tiltva volt.

A szállító postaállomások idők multával rendes postaállomásokká alakították át s ezek aztán végleg bekapcsolódtak az ország szervezett postahálózatába.

A XVIII. század vége felé Zimonytól Károlyvárosig terjedő határőrvidéken katonai szempontból szintén kambiatura állomásokat létesítettek s ezeket Károlyvárosban katonai „kambiatura igazgatóság” alá helyezték. Ezek közül néhány még a XIX. század negyvenes éveiben is fennállott.¹⁾

Elvitathatatlan, hogy Mercy tábornok a magyarországi kambiatura posták létesítésével, berendezésével nagy szolgálatot tett a délvidék kultúrájának. A közlekedésnek, iparnak és kereskedelemnek lendületet, majd mozgási szabadságot biztosított s lehetővé tette Temesvár

2. ábra.

és környékének fokozatos fejlődését, a szoros értelemben vett magyar- és erdélyországi postavonalakba való bekapcsolódását s mindezzel Mercy alig egy évtized alatt elkészült és teljesen megváltoztatta a délvidék arculatát. Sajnos, munkatársai osztrákok és németek voltak s Mercy féktelen magyar gyűlöletével, a magyarság teljes háttérbe szorításával végezte Bécs megbízásából nem eredménytelen munkáját.

*

A kambiatura posták létesítése Mercy tábornok nevéhez fűződik s így azt a gondolatot keltik, mintha ez intézmény Mercy önálló eszméje lenne. Pedig nem egészen így áll a dolog. Ilyenféle fuvarozó-állomások, szállító postaállomások ebben az időben Olasz-, Német-,

¹⁾ Közgazdasági Lexikon: Budapest. 1898. I. kötet. Kambiatura. Heim Péter. (L. Hennyeynél is.)

Spanyol- és Oroszországban már működtek és közismertek voltak. Mercy tábornoknak adva volt a minta, a szervezetet csak át kellett ültetni a Magyarország testéből kiszakított bánáti részekbe. A külföldi fuvarozó vagy szállító postaállomások jellege, csekély eltéréssel ugyanaz volt mindenütt. Ezek közül ismert a Nagy Péter orosz cár által a XVII. század végén berendezett fuvarozó postaállomások működése. Nagy Péter 1689-től 1725-ig tartó uralkodása alatt hatalmas birodalma közlekedési viszonyainak fejlesztése körül különösen az utak, csatornák, postaházak, postaállomások építésére helyezte nagy súlyt. A fontosabb közlekedési utak állandó karbantartására a népet kötelezte. A főbb útvonalakon 10—20 versznyi távolságra postaházakat, postaállomásokat létesített s ez állomásokon italmérési joggal vendégfogadókat is rendeztetett be, ahol az utasok szállást, ételmezést kaptak. Az állomásokat a cári kormány a legtöbbet ígérőnek adta bérbe. Oroszország déli részében a kozákok, Ukrajnában a parasztok kezében voltak a szállító vagy fuvarozó állomások, ahonnan az utasokat a következő állomásig váltott lovakkal szállították. Az utasszállításon kívül foglalkoztak levél- és csomagszállítással is. Az állomások a kerületi katonai kormányzóságok alá voltak rendelve s minden állomáson hat ló állott az utasok rendelkezésére.

Ezt a közlekedési módot az orosz birodalom részeiben sokáig fenntartották s Mercy kormányzósága idejében, mint jól bevált intézmény volt ismeretes a többi külföldi országokban is. Nem lehet kétséges, hogy Mercy tábornok Olasz-, Német-, Spanyol- vagy Oroszországból ismerte az eféle fuvarozó postaberendezést.

Ismeretes az is, hogy a Nagy Péter orosz cár által létesített fuvarozó postaszervezet a XIX. században még fennállott Szibéria főútvonalain. Egy amerikai újságíró — Kennan György — az 1860-as években fuvarozó postaállomásokon át utazta be Szibériát,²⁾ mint írja „tarantas” nevű nagy, nehéz, bőrfedeles, négykerekű kocsikon, amelyek óránként 13 km-t tettek meg. Azt írja Kennan az akkori orosz postákról, hogy az a legkiterjedtebb és jól szervezett (?) postai összeköttetése a világnak. Az egész ország hatalmas postaúti hálózat. Nischni-Nowgorodban az utas a postaállomáson megválthatja az úti-jegyét az oda 11.000 km. távolságra lévő Petropawloszki (Kamcsatka) s nyugodt lehet afelől, hogy az egész hosszú útvonalon minden állomáson talál lovakat és iramszarvasokat a felváltásra. S ez utazásokért igen kevés díjat (lovanként és másfélkilométerenként 5 krajcárt) kellett fizetni. Többek között Kelet-Szibéria Cheronka nevű postaállomását írja le. „Az éjszaka majdnem minden órájában érkeznek utasok, hogy lovakat váltsanak vagy teát igyanak — írja Kennan. — Ahányszor az ajtó megnyílt, fagyasztó hideg szél lengett végig a padlózatán, amelyen elnyújtózkodva feküdtünk. A szoba hőmérséklete pár pillanat alatt 20 fokról 30-ra süllyedt alá. Az utasok e nagy hidegben úgy védekeztek a megfagyás ellen, hogy a magukkal hozott bőrszakokba feküdtek”. Leírja továbbá, hogy az orosz postaállomás-vendégfogadóknak milyen hihetetlen és elképzelhetetlen piszok és

²⁾ Kennan György: Szibéria. I—III. kötet. Gyoma. 1900.

szenny volt, ami valósággal borzalmassá tette kultúrembernek a szibériai postaállomásokon való kényszertartózkodást.

A XIX. századbeli orosz fuvarozó postaállomásokról nyert képek után némi fogalmunk lehet Mercy tábornok XVIII. századbeli fuvarozó postáiról is, amiket Mercy olasz névvel, cambiatura-postáknak nevezett el. E postaszzerű szervezettel Mercy mindenesetre előbbre vitte a „Temesi Bánság“-nak idegen népfajok közreműködésével, osztrák szelvényben elképzelt és megvalósított gazdasági és kulturális felépítését; de trianoni szomorúságunkban képzeljük el, mi lett volna a következménye annak, ha e területekre visszatelepítik az elűzött, kibujdosott magyar lakosokat, akik az egységes magyar állameszme közösségében, magyar közigazgatás alatt, magyarságunk zárt területét a Dunáig, Száváig terjesztik ki — úgy mint régen?!

JOGESETEK ÉS JOGGYAKORLAT.

Cas juridiques et jurisprudence.

29.

Postadíjak kiszabása és beszedése tekintetében felmerülhető vitás kérdések bírói útra nem tartoznak.

A..... F.... budapesti lakos a Budapest 85. sz. postahivatalnál 3 drb ajánlott küldeményt adott fel. Minthogy a küldemények külső burkolatai nyitottak voltak és így azok külsőleg a kedvezményes nyomtatványdíjszabás feltételeinek megfeleltek, a hivatal kifogás nélkül felvette.

Amidőn a küldemények a Budapest 72. sz. postahivatal kezelésébe kerültek, azokat a hivatal a díjkezdményes levélpostai küldemények feltételeinek fennforgása tekintetéből felülvizsgálta és megállapította, hogy a külső nyitott borítékban elhelyezett tartalom még egy újabb burkolatban van elhelyezve és a tartalom megvizsgálása a burkolat megsértése nélkül nem volt lehetséges. Minthogy a küldemények a P. Ü. Sz. 27. §-ának 3. pontjában foglaltak szerint nyomtatványküldeményeknek elfogadhatók nem voltak, azokat a hivatal levélként kezelte és a bérmentesítési díjat kiegészítette. A feladót a Budapest 72. sz. postahivatal a 38 pengő 58 fillér összegű díjhiányt megfizetésére felhívta s miután a feladó fizetési kötelezettségének nem tett eleget, a díjhiánynak közdadók módjára való behajtása végett megkereste a Budapest székesfőváros VII/c. ker. adószámviteli osztályát.

A feladó erre a kincstár ellen, mert ő a kérdéses küldeményt csak mint ajánlott nyomtatványt akarta elküldeni, a budapesti központi kir. járásbírótság előtt pert tett folyamatba annak megállapítása végett, hogy a kincstár követelési joga nem áll fenn.

A keresettel szemben a kincstár képviselője a Pp. 180. §. 1 pontja alapján pergátló kifogást emelt, mert a P. Ü. Sz. 3. §-ának 2. pontja értelmében „bírói eljárás és döntés tárgyát nem képezhetik a postai díjszabások, azok alkalmazása, a díjak kiszabása vagy beszedése tekintetében felmerülhető vitás esetek.” Felperes a pergátló kifogás elutasítását kérte, mert követelése nem oly természetű, mely e rendelkezés alá esne.

A bíróság a pergátló kifogásnak helyt adott és a pert megszüntette. Végrehajtás terhével kötelezte felperest, hogy alperesnek 4 pengő perköltséget fizessen meg. — Indokolás: A postaiüzleti szabályok (25.171/1925. K. M. rendelet) 3. §-ának 2. pontja értelmében bírói eljárás és döntés tárgyát nem képezhetik a postai díjszabások, azok alkalmazása, a díjak beszedése vagy kiszabása tekintetében felmerülő viták és ezek kizárólag a postai hatóságok hatáskörébe tartoznak. Minthogy pedig felperes keresete a postai díjszabás és illetve annak alkalmazására vonatkozik, ezért a Pp. 180. §. 1. pontja alapján alperes pergátló kifogásának hely adandó és pervesztes felperes perköltségben marasztalendő volt.

30.

Téves kézbesítésből eredő kár érvényesítése.

Az O. T. I. 1930. évi szeptember hó 6-án N..... L.... D..... címre 30 pengő 40 fillérről szóló postautalványt adott fel. A d.....-i postahivatal a beérkezett postautalványt, mert címzettje ismeretlen volt és mert egy N..... L..... nevű egyén mintegy egy évvel ezelőtt D..... községből P.... községbe költözött át, abban a hiszemben, hogy a postautalvány ennek a N..... L.....-nak szól, a postautalványt a p.....-i postaügynökséghez továbbította. Az ügynökség a postautalványt az ott lakó N..... L.....-nak 1930. évi szeptember hó 10-én ki is fizette.

Később a postautalvány címzettje a postautalvány átvétele végett a d.....-i postahivatalnál jelentkezett, hol azt a felvilágosítást kapta, hogy részére postautalvány nem érkezett. Minthogy a postautalvány címzettje azt az értesítést kapta újabb érdeklődésére az O. T. I.-nál, hogy a pénz részére elküldetett, a budapesti központi kir. járásbírósnál a kincstár ellen 51 pengő 40 fillér megfizetése iránt pert indított. Keresetében előadta, hogy a posta nem kézbesítette neki az O. T. I. által küldött 30 pengő 40 fillért és ezért neki kétszer kellett Budapestre jönnie, mellyel kapcsolatban 21 pengő utazási költsége merült fel.

A bírói tárgyaláson a kincstár képviselője a Pp. 180. §. 2. pontja alapján pergátló kifogást emelt, mert a 25.171/1925. K. M. miniszteri rendelet 137. §. 27. pontja szerint más hatósági eljárásnak kell a pert megelőznie. A 21 pengőre a kereset időelőtti, nem jogos.

A tárgyalások alapján a bíróság a következő ítéletet hozta: A bíróság kötelezi a m. kir. kincstári jogügyi igazgatóság által képviselt a m. kir. postaigazgatóság alperest, hogy N..... L.... felperesnek 18 pengő 96 fillér, azaz Tizennyolc pengő 96 fillér tőkét, ennek 1930. évi november hó 26-ától járó 5% kamatát és 20 pengő 76 fillér költségét 15 nap alatt végrehajtás terhe mellett fizessen meg, felperest ezt meghaladó kereseti kérelmével elutasítja, az ítéletet a Pp. 415. §. 4. pontja értelmében végrehajthatónak nyilvánítja.

Indokok: A bíróság tényként azt állapította meg, hogy a Társadalombiztosító Intézet 30 pengő 40 fillért küldött postautalványon felperes részére, aki azonban azt nem kapta meg, ezért azt megreklamálta és azt az értesítést kapta, hogy az kifizetett, de mint utóbb kiderült, egy másik hasonló nevű egyénnek. Ekörüli eljárásával (kétszeri beutazás) felperesnek 18 pengő 96 fillér költsége merült fel s a bíróság alperest ez összeg megfizetésére kötelezte is, mert az ő mulasztása, illetve nem kellő gondos eljárása okozta és tette szükségessé felperesnek kétszeri beutazását, aki eskü alatt tett vallomása szerint 18 pengő 96 fillért költött; mint pervesztést pedig alperest a per során szükségessé vált utazási költségeinek mint perköltségnek megfizetésére.

Alperes pergátló kifogást emelt, mert a pert más hatósági eljárásnak kell megelőznie és mert ez a pergátló kifogás a 30 pengő 40 fillérre alapos, a bíróság annak, de csak a 30 pengő 40 fillérre vonatkozólag helyt adott és felperest ezen összeg erejéig keresetével el is utasította.

Közlő: Dr. Tajthy József postatanácsos.

KÜLFÖLDI SZEMLE.

Revue étrangère.

Költözködő távbeszélőközpont Amerikában. A Bell Telephone Co. Indianapolisban — a folyton emelkedő távbeszélőforgalomra tekintettel — kénytelen volt nagyobb befogadóképességű távbeszélőközpontot építeni. Ezért néhány régi házat le kellett bontani. Sajnos, hogy a régi távbeszélőközpont épülete is útjában állott az új építkezésnek. Amde a régi központot az új távbeszélőközpont üzembehelyezése előtt lebontani még sem lehetett. A megoldás amerikai: a régi központ épületét egyszerűen hengerre emelték, áttolták, átfordították olyan területre, ahol nem állta útját a megkezdett

építkezéseknek. A régi központ új helye a régítől kb. 20 méterrel esik déli irányba és amellett a régi távbeszélőközpont egész épülete egységét 90 foknyira szükségyszerűen el kellett fordítani eredeti fekvéséből, hogy ilyen módon kb. 2000 négyszögméter terület szabadon felhasználható legyen az új építkezés céljaira.

Az épület eltolásának munkálatai alatt a távbeszélőforgalom nem szenvedhetett fennakadást, sőt a felvonó, a gáz, a villamosvezeték, a vízvezeték is zavartalanul kellett, hogy működjék; ezért mindezeket a csővezetékeket 65 m hosszú mozgékony bor-

dázátú csőrendszerrel toldották meg, hogy ezek a berendezések és összeköttetések az áthelyezés tartama alatt is céljuknak megfelelőhessenek. Az 542 távolsági áramkört és a helyi áramkörök ezreit viszont kábelvezetékekkel toldották meg az áthelyezés ideje alatt, hogy a távbeszélőüzem se szenvedjen fennakadást.

Az áthelyezés megtörtént s az épületben senki a legesekélyebb rázkódást sem érezte. Sem a kezelőszemélyzet, sem pedig az előfizetők nem is tudtak az áthelyezés időpontjáról, mert azt — izgalom elkerülése céljából — nem is közölték velük. Így történt azután az, hogy az épületben dolgozó 600 főt meghaladó személyzet volt leginkább elsodálkozva, amikor szolgálatból távoztuknál, illetőleg szolgálatba jelentkezésük alkalmával az épület kijáratait egész más irányban találták, mint annak előtte. (Schw. P. T. Z. 1931. 19.) (k. j.)

A nyári szabadság rendjének forradalmának mondható változtatásáról adnak hírt a szaklapok. Amerikában a Western Electric, Amerika legnagyobb vállalatának egyike, 1930. évben kísérletet tett, hogy személyzetét az eddigi turnusokban kiosztott évi szabadság helyett egyszerre, azonos időpontban küldje szabadságra. Ez azt jelentette, hogy a 30.000 munkásból álló személyzetét 900 nélkülözhetetlen munkaerő kivételével, egyszerre, azonos időpontban és pedig július 13-tól július 20-ig terjedő egy hétre engedte szabadságra, holott a multban a közel 30.000 főnyi munkásból nyári szabadságolása 5 hónap alatt bonyolódott le.

Az azonos időben kiadott szabadságolásnak olyan sikere volt, hogy a Western Electric valamennyi üzeme ebben az évben áttért személyzetének ilyen alapon való szabadságolására. Az üzemigazgatóság ugyanis úgy találta, hogy az üzemre nézve nagy előnyt és megtakarítást jelentett az azonos időben kiadott szabadság. Az üzemvezetőségre nézve jelentékeny megtakarítást jelentett már az a tény is, hogy nem kellett időt és munkaerőt pocsékolni a turnusokban szabadságolt munkások távolléte alatt külön munkabeosztások tervezésére és amellet az irodai munkákban, sőt a termelésben is bizonyos egyöntetűséget lehetett biztosítani azzal, hogy az év 52 hetéből 50 héten keresztül azonos munkaslétszámmal történt a termelés, a pénztáraknál pedig nem kellett a szabadságok miatt változó heti keresetekkel számolni. Az amerikai gyáripari újság most arról számol be, hogy a nagy üzemek 21%-a az azonos időben történő szabadságolás alatt teljesen beszűntette üzemét, 17% pedig ezt az időt leltározási célokra

használta. Azok közül az üzemek közül, amelyek előző évben a Western Electric példájára személyzetüket egyszerre engedték szabadságra, a szerzett tapasztalataik alapján 93% továbbra is kitartott e szabadságolási rend mellett és csupán 7% tért vissza a turnusonként való szabadságoláshoz. (V. B. W. 1931. 15.) (k. j.)

Európai postaegyesület tervét latolgatták újból a nemzetközi kereskedelmi kamarák végrehajtó bizottsága legutóbbi ülésén, ahol André Nanin és Jean Proix által előterjesztett javaslatok megvitatása után határozatlanul kimondották, hogy a nemzetközi kereskedelmi kamarák nemzeti bizottságai, mindegyik a maga posta igazgatásánál, lépéseket tesz nemzetközi konferencia összehívására, amelynek egyetlen célja az európai postaegyesület gyakorlati megvalósításának lehetőségeit vizsgálni. A nemzetközi ipar- és kereskedelmi kamarák állásfoglalása szerint közgazdasági szempontból is kitűnő szolgáltatokat tenne az európai postaegyesület megalakítása, de különösen az egész Európára kiterjedő egységes levéltarifának a megteremtése. A nemzetközi kereskedelmi kamaráknak ez év májusában Washingtonban összehívott VI. kongresszusa ezzel a kérdéssel behatóan óhaj foglalkozni. (P. N. 1931. 44.) (k. j.)

Az angol posta 1929—30. évi jelentéséből közöljük a következő adatokat:

Az angol posta az 1929—30. költségvetési évet 1930. március 31-ével zárta. A pénzügyi eredmények, összehasonlítva az előző 1928—29. évi eredményekkel — üzletágankint elkülönítve — a következők voltak: A postánál bevétel 44,865.000 font, kiadás 35,207.000 font; felesleg 9,658.000 font. (1928—29. évben 9,245.000 font.)

Távírdánál: bevétel 4,957.000 font, kiadás 5,757.000 font, ráfizetés 800.000 font (az előző költségvetési évben 757.000 font).

A távbeszélőnél: bevétel 21,891.000 font, kiadás 21,378.000 font, felesleg 513.000 font (előző évi 524.000 fonttal szemben).

E számok természetesen nem csupán az ott feltüntetett üzletágból, hanem azzal kapcsolatos tevékenységből eredő összegeket is feltüntetik. Így pl. a postai bevételek között szerepelnek a hirdetőiroda jövedelme, a kiadások között pedig a beruházási összegek után fizetett kamatok is, amely utóbbi címen 5,100.000 font kiadás merült fel a költségvetési év folyamán.

E tőkeamatoknak levonásával az angol postaigazgatás 9,371.000 font üzleti felesleget mutat fel. A legmagasabbat, amelyet valaha is az angol posta elért. (Az előző évi üzleti felesleg alig haladta meg a 9 millió fontot.)

A postaforgalom emelkedése a költségvetési év folyamán állandó volt; körülbelül 6.400 millió darab levélpostai küldeményt kezelt az angol posta a költségvetési év folyamán, szemben az előző költségvetési év 6.230 millió darabjával szemben.

A helyi beszélgetések darabszáma erősen emelkedett. A táviratforgalma azonban folytatta csökkenő irányzatát.

Az angol posta személyzete 229.000 főről 230.000 főre emelkedett, s ennek megfelelően a személyzeti kiadásoknál is több mint egy millió font többletkiadás merült fel. (Az előző költségvetési év 34.564.000 fontjával szemben 35.588.000 font.) A személyi kiadások emelkedését a Snowden pénzügyminiszter által 1929. év szeptemberétől engedélyezett drágasági segély arányszámának javítása okozta. A személyzeti kiadások az összkiadás mintegy 49,67%-át teszik ki. Az 1924—25. költségvetési év óta a személyzet létszáma mindössze 4,8%-kal emelkedett, noha a forgalomemelkedéssel lépést tartó bevételeknél az emelkedés 21%-ra tehető.

A postán szállított levélpostai küldemények száma az 1924—25. költségvetési év adataival szemben 10, a helyi távbeszélgetéseké 42, az interurbán beszélgetések száma 53%-os emelkedést mutat. Különösen szembetűnő az utánvételes küldemények darabszámának szaporodása. E szolgálati ágat az angol posta csak az 1928—29. költségvetési évben vezette be, amikor is mindössze 1.939.000 darab utánvételes küldeményt kezelt. A tárgyévben az utánvételes küldemények darabszáma már 2 millió 347.000-re emelkedett. Az angol posta az elmúlt költségvetési évben 10.809.000 font sterlinget fordított beruházásokra, jobbára távbeszélő berendezések létesítésére. Az angol posta vagyonállagát az évi jelentés 139.570.000 font sterlingre becsüli. (P. N. 1931. 44.) (k. j.)

Portómentesség mint kitüntetés. Az Amerikai Egyesült-Államok területén ezidő szerint 5 nő élvezi a személy szerint kivételesen részükre engedélyezett portómentességet. Ezek Taft, Wilson, Harrison, Cleveland és Roosevelt elhalt államfők özvegyei. Ez a különös portómentesség összefügg azzal a ténnyel, hogy Amerika valamennyi volt elnökét a hivataloskodás letele után is, élete fogytáig megilleti a teljes portómentesség mindenféle postai küldeménye után. Hagományos szokásjog alapján az elhalt elnökök e kiváltságát azután az amerikai törvényhozás az özvegyeikre is kiterjesztette, azok haláláig. Ez a törvényhozásilag elismert különleges kitüntetés, az Egyesült-Államok volt „legelső” asszonyainak kiváltságos helyzetét

őhajtja elismerni az érdemes férj halála után is. Egyetlen feltétl a portómentesség igénybevételénél az a kikötés, hogy a feladó köteles a küldemények felső jobb sarkán nevét kézírással, vagy családi pecsételt feltüntetni. A felsorolt öt, ma is élő elnöki özvegyen kívül az időközben már elhunyt Washington, Adams, Madison, Harrison, Polk, Taylor, Lincoln, Grant, Garfield és Mac Kinley volt elnöki özvegyek portómentességét ismerte el eddig az amerikai törvényhozás, akik valamennyien éltek is annak idején ezzel a különleges kiváltsággal. (Bl. f. P. u. T. 1931: 9.) (k. j.)

A német posta belföldi kölcsönkötvény kibocsátására kért és kapott az előző költségvetési évben törvényhozási felhatalmazást. Eredeti tervek szerint 150 millió birodalmi márkát őhajtott a német posta a belföldi tőkékből saját szükségletei fedezésére igénybevenni 6%-os, 1933 október hó 1-én visszafizetendő kincstári utalványok alakjában. A jegyzési felhívás nem járt kellő eredménnyel, mert mindössze közel 100 millió márka jegyeztetett le a kibocsátott kölcsönből. Ez összeget a német posta halaszthatatlan beruházások eszközzésére fordítja. (Postwelt. 1931. 21.) (k. j.)

A német posta 1931. év első negyedéről szóló jelentése a posta csaknem összes üzletágaiban jelentékeny forgalom- és jövedelemcsökkenést állapít meg az előző év adataival szemben. Kivételt csupán a postatakarékpénztári forgalomban és a rádióelőfizetők számának szaporodásában állapít meg. Nevezetesen a rádióelőfizetők száma az év első negyedében 222.172-vel emelkedett. (Ezidő szerint a német rádióelőfizetők száma 3.731.681.) A bevételeknél mintegy 21 millió márkával szedett kevesebbet a német posta, mint az előző évben. A forgalomcsökkenés oka a gazdasági válság elmélyülése. (Postwelt. 1931. 21.) (k. j.)

Az északi államok postásainak parlamentjét van hivatva életrehívni az a terv, amelyről a német szaklapok adnak hírt. E szerint Svédország, Norvégia, Dánia és Finnország postaigazgatásainak postaalkalmazottjai abban állapodtak meg, hogy a négy északi állam postatisztviselői 3 évenként összegyűlnek a négy ország valamelyikének fővárosában. Az összejövetel célja a négy ország postásai között közvetlenebb kapcsolatokat létesíteni s ez összejövetellekkel alkalmat adni a közös érdekű ügyek megvitására. Ez évben Stockholmban jönnek össze az északi államok postatisztviselőinek küldöttei. A vendégeknek alkalom lesz a svéd posta berendezéseivel is megismerkedni és különösen a gépi berendezéseket tanulmányozni. A svéd posta az összejövetel költségeinek fedezéséhez

jelentékeny készpénzadománnyal járul hozzá. (Postf. bl. 1931. 9.) (k. j.)

A svéd postahivatalok a bélyegeket nem lapokban, hanem tekercs-alakban tartják raktáron, mint nálunk a villamoskalauzok egyidőben a jegyeket. E tekercsben 100, 500 vagy 1000 darab bélyeg van felgöngyölve egyetlen szalag formájában. Kisebb vásárlásoknál a tisztviselő leszámója a kívánt darabszámban a vásárolt postabélyeget a vevőnek. Nagyobb mennyiségben történő vétel esetén vagy teljes, megbontatlan tekercseket adnak ki, vagy pedig a kívánt bélyegmennyiséget a munkaasztal élén elhelyezett acélmérőlemezen egyszerűen, egyetlen fogással lemérik, mint a kereskedő a rövidárut. Egyébként pedig az 500 és 1000 darabot tartalmazó postabélyegszalagok hátoldalán 20 darabonként jelzések vannak benyomva, amelyekből mindig le lehet olvasni a tekercsen lévő bélyeg darabszámát. Allítólag a svéd posta és a közönség kölesönösen meg vannak elégedve a bélyegárúsítás gyorsaságával és a készleteknek tekercs-alakban raktáron tartásával, mert ez a forma nagyon megkönnyíti a postaküldeményeknek a bérmentetéshez szükséges postabélyeggel való felszerelését. (Postfachblatt, 1931. 9.)

A pénzeslevélhordók ellen ismételen elkövetett halálos kimenetelű merényletekre tekintettel a német postaminisztérium újból szigorú intézkedéseket léptetett életbe. Nevezetesen elrendelte, hogy további rendelkezésig ismeretlen, avagy kevésbé megbízhatónak, avagy éppen megbízhatatlannak tetsző címzetteknek szóló postautalványokat jövőben egyáltalában nem szabad háznál, hanem csak a hivatalban kifizetni. A címzetteknek megbízhatóság szempontjából való elbírálását a rendelet a kézbesítőhivatalok ellenőrző tisztviselőjének teszi kötelességévé, aki ezt a felülvizsgálatot a kézbesítőkerületre illetékes kézbesítő bevonásával végzi. A megbízhatatlannak minősített utalványcímzeteket értesítő útján tudatják az utalványösszeg beérkezéstről és arról, hogy azt hol és mikor és milyen fetétel mellett veheti át. Az értesítő kézbesítése címén a kézbesítő az albérlők, ismeretlen címzettek lakásának küszöbét át sem lépheti, hanem az értesítőt az ajtót nyitó egyénnek a lakásba való belépés nélkül kell átadni.

Szállodákban, vendéglőkben lakó ismeretlen, avagy átutazó egyéneknek érkező pénzküldeményeket a kézbesítő csak az esetben kézbesíthet személyesen, ha a kézbesítés a szálloda lakói, alkalmazottai által használt és mindenki által hozzáférhető folyosókon, előtérben, stb. szóval nyilvános helyen történhet. A szállodák vendégso-

báiba a postakézbesítő jövőben kézbesítés-céljából be nem léphet. (D. P. 1931. 21.)

(k. j.)

Az áprilisi tréfák szerzése, gyakorlása világszerte szokásos. Csupán a megjelenési forma tér el az egyes országokban. Ujabbban már a modern kor technikai vívmányait is szívesen használják a tréfakedvelők embertársaik bosszantására.

Igy pl. Amerikában már a rádiót is felhasználják a tömegek megtréfálására. New-Yorkban minden hétköznap reggel az egyik adóállomás azzal tesz szolgálatot hallgatóinak, hogy reggel ébresztőjelt ad, amely hűen utánozza az ébresztőóra zörgését; ezt követi az álmos ember ásitózásának hű utánzása, és más a felkeléssel kapcsolatos zörejeknek továbbítása humoros program közepette. A végén azután, amikor már az irodába és munkába siető alkalmazottaknak az ágyat tényleg el kell hagyniok, mert egyébként elkésnek, a rádió kiadja a parancsot: „Most már rajta, ki az ágyból, itt az indulás ideje”. Ez annyira kedvenc és megszokott reggeli műsorszám Amerikában, hogy nagyon sok irodába és munkába járó hallgató a rádió műsorának keretén belül ébreszteti magát és ahhoz igazodik a reggeli felkelésnél.

Történt a legutóbbi április 1-én, hogy a rádió bemondója szándékosan késve, úgyszólván az utolsó pillanatban és a szokott ébresztő műsornak csak az utolsó mondatával kezdte a műsort, aminek azután az volt a következménye, hogy április 1-én a rádióban bízó hallgatók nagyrésze megkésve, vagy legalább is az utolsó pillanatban és a sietségtől holtra fáradtan értek munkahelyükre; de az amerikaiak a tréfálkozás eme vastagabb módját is szívesen veszik, ha az mennél nagyobb tömegek becsapására alkalmas. (Schw. Post Ztg. 1931. 23.) (k. j.)

A belga posta újabban a postaszolgálatban is szabályozta a személyzet munkaidéjét, amint azt a távíró-távbeszélőszolgálatban már régebben megtette.

Belgiumban idevonatkozóan háromféle törvényes rendelkezés is intézkedett a munkaidő szabályozásáról. 1896-ban a műhelyrendet állapították meg, 1905-ben szabályozták a vasárnapi munkaszünetet és végül 1921-ből származó törvény az üzemek 8 órás munkaidője és 48 órás munkahetének bevezetéséről intézkedett. Ez utóbbi törvény többek között kimondotta, hogy a 8 órás munkaidő és a 48 órás munkahét a kereskedelmi vállalatok irodai alkalmazottaira nézve is kötelező. Az eddigi felfogás az volt, hogy a középökü postalakalmazottak, valamint az irodában foglalkoztatott egyéb személyzetet a törvény

értelmében megilleti a 48 óras munkahét előnye. De már a külső szolgálatot teljesítő postaalkalmazottak, elsősorban tehát a kézbesítő-személyzet, már nem voltak e törvény rendelkezései alá vonhatók.

Most a munkaidőnek új szabályozása kimondja, hogy a középfokú hivatalnokoknál, az irodai alkalmazottaknál, a kezelési szolgálatot ellátó személyzetnél és a belső szolgálatot teljesítő altiszteknél a 3 heti tényleges munkateljesítmény a 144 órát meg nem haladhatja. Ezzel szemben az igazgatásnál szolgálatot teljesítőknek, valamint a kézbesítőszemélyzetre nézve 3 hónapban belül a heti átlagos munkateljesítmény a 48 órát meg nem haladhatja.

Ha a postaalkalmazott magasabb érekből kénytelen a most megadott határon túl terjedő időben is szolgálatot teljesíteni, az 1—1 héten át teljesített túlórázásért külön díjazás illeti meg és pedig az első két túlóráért a rendes díjazás 25, az ezenfelüli túlórákért a rendes díjazás 50%-a illeti meg a postaalkalmazottat. A vasár- és ünnepnapon teljesített különórákért a rendes díjazás kétszerese jár. A heti különóráknak a száma — egész különleges esetektől eltekintve — alkalmazottanként a tízet meg nem haladhatja.

Megállapítja a rendelet, hogy rendes beosztásban a postaalkalmazottól naponként 13 óránál több szolgálat nem követelhető. A közönség érdekeire tekintettel volt kénytelen a posta ezt kimondani, mert a közönség megkívánja, hogy az első kézbesítőkörút lehetőleg a kora reggeli órákban történjék, és viszont a sajtó érdekeire is figyelemmel kellett lenni, amely szükségessé tette, hogy még a késő esti órákban beérkezett híryanag is lehetőleg a beérkezés napján kézbesíthessék. Megállapítja a rendelet, hogy az alkalmazott egyfolytában legfeljebb 5 és fél órát köteles pihenés nélkül szolgálatban tölteni. Szolgálati időbe be kell számítani a szolgálat érdekében idegen helyen eltöltött időt. Ilyen pl. mikor az alkalmazottat a törvényszékhez, vizsgálóbizottsághoz kihallgatás végett beidézik; továbbá az úton töltött idő, ha az alkalmazott szolgálati teendőit az állomáshelyén kívül kénytelen végezni; a pályaudvari közvetítőszolgálatnál a vonatokra való várakozás ideje; a kézbesítőszolgálatnál a kerületbe való odautazásra vagy a kerületből való visszatérésre szükséges idő; végül az étkezési idő vagy a pihenés céljából történt felváltás órája. Az igazgatási és az irodai teendőkre beosztott alkalmazottak vasárnapon és ünnepnapon teljesített szolgálatát a tényleges idő szerint veszik a heti munkaidő kiszámításánál figyelembe. De az altiszti személyzetnél a 2

óránál nem több vasárnapra munka negyednapot számít, a 4 óránál nem több vasárnapra munka fél munkanapot, a 4-től 6 óráig terjedő vasárnapra munka háromnegyed munkanapot és a 6 óránál több, de 8 óránál kevesebb munkaidő egy teljes munkanapnak számít.

A mozgópostaszemélyzetnél külön előírások szabják meg a munkaidő számításának rendjét. E személyzet munkabeosztása úgy állítandó össze, hogy a napi szolgálati idő átlaga 3 havonként nappal 7, éjjel 6 órát meg ne haladja. Egyébként pedig 1—1 alkalmazott havi munkaóráinak száma a 300-at meg nem haladhatja. A munkaidőbe beszámít: a postakocsiban eltöltött idő, azután bizonyos előkészületi munkák a hivatalban, visszaérkezéskor pedig a leszámolással töltött idő, mely munkálatokat külön előírások szabályozzák; végül az úton töltött idő és az útmegszakítások állomáshelyen kívül, hogyha az az 1 órát meg nem haladja. A mozgópostaszemélyzetet olyan csoportokban kell felváltani, hogy az utazószemélyzetnek évenként — a vasár- és egyéb törvényes ünnepnapokat is beleszámítva — lehetőleg legalább 59 pihenőnapja legyen.

A szolgálati idő helyes ellenőrizhetése céljából a hivatalvezető állandó előjegyzést vezet arról, hogy a hozzá beosztott alkalmazottak a valóságban hány órát töltöttek munkában. Ez a kimutatás a személyzetnek mindenkor rendelkezésére áll és így az adatok helyességét maga a személyzet közvetlenül ellenőrizheti. (Schw. Post Ztg. 1931. 23.) (k. j.)

Északamerikai Egyesült-Államok postai igazgatásának 1930. évről készült jelentéséből a következő adatokat emeljük ki:

Noha az Egyesült-Államok postájának 1930. évi bevételei szembeállítva az 1929. évi bevételekkel, 8,5 millió dollár többletet mutatnak fel, mégis az ez évi költségvetési hiány az 1929. év 85,5 millió dollárjával szemben 98,2 millió dollárra emelkedett. A költségvetési hiány nagymérvű növekedésének oka a kiadási tételek feltűnő emelkedése.

Különböző alkalmakkor már mi is többször rámutattunk arra a tényre, hogy az amerikai posta jelentékeny költségvetési hiányának magyarázata főképpen a posta ingyenes szolgáltatásának túltengésében keresendő. Amerikában ugyanis valamilyen állami hatóság, hivatal, vallásos, tudományos intézet és az iskolákon kívül teljes portómentességet élveznek még az országgyűlés tagjai is; ugyanez a kedvezmény illeti meg a vakok küldeményeit, sőt a napilapok küldeményeit is bizonyos körzeten belül. Ha még ehhez hozzászámítjuk

nemzeti és világkereskedelmi érdekből egyes repülőtársaságoknak, hajóstársaságoknak az amerikai posta által juttatott évi átalányösszegeket is, amely címeiken közel 60 millió dollár elmaradt bevételről emlékezik meg az évi jelentés, nem lehet csodálkoznunk, ha az amerikai posta évről-évre emelkedő költségvetési hiánnyal kénytelen küzködni.

Az amerikai postaigazgatás is tarthatatlannak találja, hogy az adózó polgárok a posta üzemére évről-évre emelkedő összegben fizessenek rá, tekintet nélkül arra, hogy milyen mértékben használják a posta berendezéseit. Ezért komolyan arra törekszik, hogy kiadásait a jövőben saját üzleti bevételeiből fedezhesse, anélkül, hogy e tekintetben az állam áldozatkészségét igénybevenné. Ezt a célt bizonyos tarifaeemeléssel óhajtja megközelíteni. Itt azonban az amerikai postának sajátságos a helyzete, mert a posta kizárólagos szállítási joga csupán az ú. n. I. oszt. postaküldeményekre terjed ki, ami a leveleket és a levelezőlapokat jelenti. Amerikában tehát újság, nyomtatvány, áruminta vagy csomagszállítással bárki foglalkozhatik. 1916 óta az amerikai postaigazgatás a II. oszt. küldemények (napilapok és folyóiratok) szállítási díját 82%-kal, a III. oszt. küldemények (egyéb nyomtatványok) szállítási díját 21%-kal, míg a IV. oszt. küldemények (csomagok) szállítási díjait már csak 10%-kal emelte. Ezzel szemben a levéldíj — 1 uncia súlyig 2 cent — 1885 óta ugyanaz maradt, noha a dollár értékescsökkenését alapulvéve ennek a levéldíjnak ma már 3 és fél cent, a munkadíjak emelkedését figyelembevéve pedig éppen 7 cent felelne meg. Ezzel szemben áll az a tény, hogy az amerikai postaigazgatás által évről-évre felállított önköltségi számítások szerint a két centes levéldíj még mindig fedezni látszik a posta önköltségeit. Az önköltség-számításnál azonban valamennyi levélpostai küldeményre azonos szállítási díjak vétetnek alapul, holott kétségtelen, hogy egyes küldeményeknek a többi küldeményeket megelőző sorrendben való szállítása, az ezt biztosító tökéletesebb berendezkedés költségöbbléte, stb. a posta önköltségeit is lényegesen emeli. A posta főfeladata régtől fogva a zárt levelek továbbítása. Hogy ezt a feladatát megbízhatóan tudja teljesíteni, kapta elsősorban a kizárólagossági jogot e küldemények szállításánál. Ezeknek a zárt leveleknek gyors és megbízható továbbításához igen fontos magán- és közérdek fűződik. Ezeknek az érdekeknek teljes kielégítése csak költséges személyi és tárgyi berendezések útján biztosítható. E berendezések folyton emelkedő költségeit az ame-

rikai igazgatás eddig csak a II—IV. rangú postaküldemények szállítási díjának időnkénti emelésével tudta részben fedezni. Ezeknek a küldeményeknek szállítási díját tovább alig lehet emelni, mert egyébként számolni kell azzal, hogy a magánverseny e küldemények nagyrészt elhódítja a postától s ezzel annak üzleti hiányát még inkább növelné. Ezért kénytelen az amerikai postaigazgatás a belföldi levéldíjszabás emelésének gondolatához fordulni és ezért javasolja az 1 uncia súlyhatárig terjedő belföldi leveleknek szállítási díját 2 centről 2.5 centre emelni. Ebből a félcentes emelésből 55 millió dollár bevételi többletre számítanak.

A General Postmaster jelentése a posta költségvetési hiánya keletkezésének okait kutatva, a többek között kiemeli, hogy az 1928. év folyamán javasolt és keresztülhajtott postadíjleszállítás nem váltotta be a forgalomemelkedést illetően a hozzáfűzött reményeket. Ez alkalommal ugyanis a levelezőlapok árát 3 centről 2 centre szállították le, ugyancsak díjszabásmérséklés történt a II., III. és IV. fokú (nyomtatvány stb.) levélpostai küldemények díjazásánál is. Ezzel szemben az express- és a portós küldemények díjazásában némi emelés történt.

A jelentés megállapítja, hogy a díjmérséklés mellett postára adott küldemények darabszámában tényleg mutatkozott ugyan bizonyos emelkedés, ez azonban korántsem volt oly arányú, hogy a tarifacsökkenés következtében bekövetkezett bevételi hiányokat teljes mértékben fedezhette volna, úgy, hogy a díjleszállítás következtében az Egyesült-Államok postája 21.5 millió dollár bevételtől esett el. Erre való tekintettel az 1930. évről összehajtott költségvetésében mutatkozó bevételi hiányok egyrésze feltétlenül összefüggésbe hozható az 1928. évben végrehajtott díjszabásmérsékléssel.

A posta költségvetési hiányának egy másik jelentékeny oka az a körülmény, hogy a kongresszus 1930. év folyamán a postaalkalmazottaknak jelentékeny fizetéstengedélyezett s ugyanakkor a IV. oszt. postamesterek részére a lakás-, világítás- és fűtési-költségek címén bizonyos átalányok kiutalását tette lehetővé. Ugyanakkor a vasutnak fizetett évi átalányösszeget felemelte s amellet portómentességet és díjelengedéseket címén is igen lényeges jövedelmekről mondott le.

Az elmúlt év történetéből még a következő adatokat emeljük ki: Az amerikai postaigazgatás az elmúlt évben több emlékbélyeget adott ki. Így pl. a gróf Zepelin kormányozható léghajónak dél- és északamerikai útjával kapcsolatban 1930

május-június havában 65 centes, 1.30 és 2.60 dolláros, a léghajó képét feltüntető postabélyeget adott ki, amellyel a léghajóval továbbított levélpostai küldeményeket kellett bérmentesíteni. E Zeppelin-bélyegek elárulásából az amerikai posta 320.000 dollár bevételt ért el. Ugyancsak emlékbélyeget adott ki az amerikai postaigazgatás az Egyesült-Államok függetlenségi harcosának, von Steuben tábornok születésnapjának 200. évfordulója alkalmából. Ez a 2 centes postabélyeg Steuben tábornok arcképét tünteti fel.

Az amerikai posta épügy, mint a magyar posta, a postamesteri hivatalokat, forgalom szerint évenként osztályozza, amelyeknek évi járandóságát is az előző évi forgalom alapján állapítja meg. Az I., II. és III. oszt. kincstári postahivatalok vezetőit az Egyesült-Államok elnöke a szenátus javaslatára nevezi ki. Ezeknek a száma 15.659 volt. A IV. osztályú postahivatalok vezetőit a Postmaster General nevezi ki. Ezeknek a száma 33.446 volt. Ezekon kívül az 1930. év végén 1.583 főokhivatal, 5.727 postaügynökség volt üzemben. Ez utóbbiak nagyobb része különböző kereskedésekben működik és vezetőit 2 évenként kötött szerződéssel alkalmazza a posta, akik ezért a munkájukért évenként 1—1500 dollárig emelkedő járandóságot élveznek. Ezek az ügynökségek értékcsökkentésén kívül nem ajánlott és ajánlott küldemények, valamint postautalványok felvételével foglalkoznak.

Az amerikai postaigazgatás évi jelentésében annak a meggyőződésének ad kifejezést, hogy a postaszerveknek és gépkocsiszíneknek (garage) bérépületbe való elhelyezése, ha az évi bér egyenként 6.000 dollárt meghaladná, a postaigazgatásra nézve nem gazdaságos. Ilyen esetekben tehát saját postaház építésére törekszik.

Ebből a célból valamennyi bérszerződést felülvizsgálták és úgy találták, hogy 198 esetben gazdaságosabb volna saját postaház építése. A postaigazgatás javaslatára a kongresszus 5 évre 43 millió dollár hitelt bocsátott postaházak építése céljából a postaigazgatás rendelkezésére.

Az I. és II. oszt. postahivataloknál 1930. év végén 134.391 kinevezett postaalkalmazott volt alkalmazva. Postamesterek, vidéki kézbesítőszemélyzet, táviratkézbesítő és a gépkocsüzemnél foglalkoztatott személyzet ebben a számban nincs képviselve. A kezelő postaalkalmazott, ez alkalmazottak felügyeleti tisztviselőit is beleszámítva (clerks) átlag 2.151 dollár évi járandóságot élvez.

Noha az amerikai postaigazgatás az utolsó 3 évben minden igyekezettel rajta volt a kézbesíthetetlen levelek számának

csökkenésén, az elmúlt évben mégis 22.7 millió darab kézbesíthetetlen levélpostai küldeményt kezeltek. Ez a szám már 12 és fél százalékban esést jelent a 3 évi hasonló adattal szemben. 770.000 darab kézbesíthetetlen levél pénzt vagy egyéb értéktárgyat is tartalmazott úgy, hogy e levelekből ke-reken 105.000 dollár készpénz került elő. Ez összegnek azonban mintegy 70%-át a jogos tulajdonoshoz lehetett juttatni. A kézbesíthetetlen csomagok elárverezéséből 90.000 dollár gyűlt össze.

A légiposta, mint postai szállítási eszköz, mind nagyobb népszerűsége tesz szert Amerikában. A postán szállított küldemények súlya csaknem elérte a 8 millió fontot. Szállítási díjak címén 14.5 millió dollárt fizetett az amerikai posta a különböző társaságoknak.

Mint postaszállítási eszköz megemlítendő a tengerentúli járatoknál használt és 55 gőzhajó-óriáson berendezett tengeri hajóposta; az Atlanti-Océánon 36, a Csendes-Océánon 17 tisztviselő tesz állandóan mozgópostai szolgálatot.

Postai büncselekmények elkövetésének gyanuja miatt összesen 3.870 személy ellen indítottak bírói eljárást. Az elmúlt év folyamán 9 nagyobb postarablás fordult elő. (D. V. Z. 1931. 20.) (k. j.)

A Spanyolországban bekövetkezett politikai változás a postán is igen mélyreható változásokat idézett elő. Az ideiglenes kormány mindenekelőtt rendeztet adott ki, amely a táviró-, távbeszélő- és postavezérigazgatóságot a pénzügyminisztériumtól — amelynek eddig alárendelt hatóságaként működött — elválasztva, önálló közke-désügyi minisztériummá szervezte át.

Az átszervezés szükségességét a kormányrendelet azzal a mélyreható fontossággal indokolta, amelyet a posta-, táviró-, távbeszélőügyek önálló vezetése az államhatalom szempontjából jelentenek.

Közke-désügyi miniszterré Don Diego Martinez Barriost, andaluziai ügyvédet, a köztársasági párt egyik vezéralakját nevezték ki, aki a délfranciaországi szabadkőművespáholy nagymestere volt. Az új minisztérium államtitkárjává Don Abad Conde ügyvédet, felsőkereskedelmi iskolai tanárt nevezték ki, aki régebb idő óta polgármester is egyik vidéki városban. A postaügyek vezérigazgatójává Don Alfredo Ristal Martinez-t, a táviró-, távbeszélő vezérigazgatójává pedig Don Mateo Hernandez Barrossot nevezték ki; mindkét vezérigazgató régi szakembere a spanyol postának.

Az új postaszervezet első feladatának az egységes postatörvény mielőbbi megalkotását tekinti. Ebből a célból az elszórtan

megjelent alaprendelkezéseket törvénytervezetbe foglalják össze és a jövőre spa-nyol államszövetséget egységes postatör-vényre igyekeznek mielőbb ellátni. (D. V. Z. 1931. 22.) (k. j.)

A német posta üzletszabályzati feltéte-leit a közönség kényelmére több pontban megváltoztatta. Nevezetesen kimondotta, hogy belföldi forgalomban az árumintakül-demények az eddigi 30 : 20 : 10 cm terjede-lemmel szemben jövőben 40 : 25 : 10 cm ki-terjedésűek lehetnek, tekercsalakban pedig hosszban 30 és átmérőben a 15 cm-t meg nem haladhatják.

A német postauzletszabályok eme vál-tozása összefügg a papírvék egységesítésé-nek gondolatával. Németországban ugyan-is gazdaságossági okokból az ú. n. Din-Format, azaz 29.7 : 21 cm méretű papírvék használata kötelező. (Ezeket az új méretű papírvéket nálunk most kezdik hasz-nálatba venni.) Minthogy a német pa-pírgyártás általánosságban áttért az itt megadott méretű írópapír gyártására, azok-nak pedig postai szállítást az áruminták-nak a német belföldi forgalomban meg-szabott eddigi méretei (30 : 20 : 10) lehet-lenül tették volna, a német postaigazgatás kénytelen volt az áruminták kiterjedését a változott viszonyoknak megfelelően vál-toztatni. Az új méretek bevezetésével a német üzletszabályzat belföldi előírásai is közelednek a nemzetközi egyezménynek árumintákra vonatkozó méretmegállapítá-saihoz (45 : 20 : 10). (A Magyar postának az áruminták méreteire vonatkozó előírásai belföldi és külföldi forgalomban egyaránt megegyeznek a nemzetközi egyezményben előírt méretekkel: 45 : 20 : 10.)

Újabb megengedi továbbá a német posta, hogy az ajánlott levelek, értékleve-lek, értékesomagok, posta- és távirati utal-ványok 1.000 birodalmi márka értékhatárig a távollévő címzett, avagy ennek meghatal-mazottja helyett azok felnőtt családtagjá-nak kezeihez is kézbesíthetők legyenek. Az 1.000 márkán felüli értéknyilvántással ellátott postaküldeményeket a férjnek, ille-tőleg a feleségnek kölcsönösen és jogérvé-nyesen kézbesíti ezentúl a német posta, amennyiben azok köztudomás szerint kö-zös háztartásban élnek és a kézbesítés e módja ellen kifejezetten nem tiltakoztak.

A most bevezetett rendelkezések sze-rint a kézbesíthetetlen csomagokról kül-dött visszajelentést a német posta jövőben közvetlenül a csomagok feladójának, nem pedig a felvevő hivatalnak küldi meg. Ha azután a feladó 7 nap alatt nem intézked-nék, amennyiben a címzett azt utólag át nem vette volna, a csomagot a rendelte-

tési hivatal a feladónak visszaküldi. (Amts-blatt. 1931. 61.) (k. j.)

Válaszdíjszelvények. Mikor 25 évvel ez-előtt Mr. Davies, az angol postaigazgatás delegátusa a római nemzetközi postakon-gresszuson a nemzetközi forgalomban vá-laszdíjszelvény bevezetésére tett javasla-tot, amely a válaszlevelek postadíjának fe-dezésére volna felhasználható, talán maga sem gondolta, hogy milyen különlegesen nagy szolgáltatokat tett a nemzetközi levél-forgalomnak pl. a világháború alatt is.

Davies javaslatát megelőzően a nemzet-közi postakongresszusok több hasonló ter-mészeti javaslatot foglalkoztak már, de különösebb eredmény nélkül. Mr. Davies azonban nagy hozzáértéssel és kitartással kelt javaslata védelmére. Franciaország és Svédország ugyanis a válaszdíjszelvény he-lyett válaszlevélboríték rendszeresítése mellett szóltak fel. Mr. Davies többek között a következő példával bizonyította, hogy a válaszdíjboríték rendszeresítése miért nem jelenti a kérdés helyes megoldá-sát: „Ha Rómából történt elutazásomkor zsebtárcámát a szállodában felejtettem, hiába küldök hazulról válaszdíjborítékot, mert esetleg a zsebtárcám egyáltalában bele sem fér a nemzetközi forgalom cél-jaira rendszeresített ebbe a válaszborítékba. Esetleg annak súlya maghaladja a boríték bérmentesítésének megfelelő súlyfokozatot. A célt tehát nem értük el.”

Kezdetben mégis a válaszboríték rend-szeresítése felé hajlott a római kongresz-szuson résztvevő igazgatások többsége. A svájci postaigazgatás a németalföldi rend-szer bevezetése mellett szólalt fel. Német-alföldön ugyanis a római kongresszust megelőzően elrendelték, hogy a postahiva-talok felvevőablakainál néhány fontosabb idegen postaigazgatás postabélyegeit is árusítsák.

Hosszas tanácskozás után a kongresz-szus első bizottsága kimondotta azt a ha-tározatot, hogy a nemzetközi forgalom cél-jaira szükségesnek tartja olyan berendezés létesítését, amely lehetővé teszi a feladó-nak, hogy válaszlevelének költségeit ma-gára vállalhassa. Ez új szolgálatnak a be-vezetését azonban nem volt köteles min-den igazgatás vállalni. Arra nézve, hogy vajjon a válaszdíjokról leszámolás történ-jék-e vagy sem, kezdetben megegyezni nem tudtak.

1906 április 22-én tartott újabb bizott-sági ülésen az összes idevonatkozó javas-latokat újból alaposan megvizsgálták és hosszas eszmecsere után az angol javasla-tot 12 : 10 arányban a bizottság magáévá tette. Három bizottsági tag a szavazástól tartózkodott. Ez alkalommal a válaszdíj-

szelvényénél érvényességi határidőt nem kötöttek ki. Az eladási árat pedig 28 arany centime-ban állapították meg. A határozat a kölcsönös leszámolást kötelezően kimondta és a nemzetközi postairodát megbízta a válaszdíjszelvények előállításával és forgalombahozatalával.

A válaszdíjszelvények első rajza Grasset tervei szerint készültek és a nyomást Svájcban Bensinger & Co. einziedelni nyomdai műintézete készítette. A válaszdíjszelvények előállítási költségei fejében a svájci szövetségtanács 50.000 svájci frank hitelt bocsátott a berni nemzetközi postairoda rendelkezésére.

Az első válaszdíjszelvények 1907 október 1-ével kerültek forgalomba és ez év utolsó negyedében már több mint 50.000 darab került eladásra az egyes igazgatásoknál. Az egyes külföldi igazgatások 1907. év végéig összesen 6 és fél millió darab válaszdíjszelvényt rendeltek meg a nemzetközi postairodától az előállítási költségek fedezete mellett. Annak idején darabonként 0,98, újabban pedig 1,4 centime díjat kellett a nemzetközi postairodának címen téríteni.

Már 1908. évről 328.000 darab válaszdíjszelvényt vált be a nemzetközi postairoda. 1916-ban, a háború harmadik évében a becserélt válaszdíjszelvények darabszáma az 1.500.000 darabot meghaladta. Maga Svájc ebben az évben közel 700.000 darab válaszdíjszelvényt használt el. Ez a magas darabszám arra a körülményre vezethető vissza, hogy Svájc mint semleges állam, a hadviselő felek részéről egyforma előszeretettel szállítottatott fel a hadifogyók érdekében történő közbenjárásra, levelezésre. Később az elhasznált válaszdíjszelvények száma fokozatosan visszaesett.

Régebben a válaszdíjszelvények leszámolása meglehetősen nagy munkát jelentett a nemzetközi postairoda részére. Az egyes igazgatások által becserélt válaszdíjszelvényeket ugyanis negyedévenként kellett a berni postairodához betérjeszteni leszámolásra. A felülvizsgálás megtörténte után minden igazgatás a tartozási kivonata mellékleteként megkapta az új válaszdíjszelvényeket és az ilyen módon megállapított különbözetet kellett téríteni.

A madridi kongresszus 1920-ban a leszámolási rendet egyszerűsítette és a nemzetközi postairodát a felülvizsgálat alól felmentette. Ettől kezdve minden igazgatás a beváltott válaszdíjszelvényeket leszámolás kíséretében a kibocsátó országnak közvetlen köteles megküldeni és egyidejűleg a nemzetközi irodát számadási kivonattal a fölszámolás elkészítésére kell felkérni.

A háború alatti és utáni árfolyaminga-

dozások következtében hamarosan rájöttek arra, hogy a válaszdíjszelvények meg nem engedett nyereszkesedési műveletekre is felhasználhatók. Nevezetesen a válaszdíjszelvények eladási árat egyes igazgatások nem tudták kellő mozgékonyssággal a belső pénz értékesésének megfelelő mértékben emelni, holott annak eladási ára hosszabb időn keresztül ugyanaz maradt. Ezért azután kénytelenek voltak a válaszdíjszelvények érvényességi idejét és az egy alkalommal egy és ugyanazon egyén által bemutatott válaszdíjszelvények darabszámát kötelezően megállapítani és korlátozni. Ma azonban a válaszdíjszelvények becserélésénél ilyen mesterséges korlátozások többé nem állanak fenn.

Még ma is megtörténik, hogy egyes postahivataloknál megkísérlik az annak idején nyereszkesedési céllal vásárolt válaszdíjszelvények beváltását, ami azt bizonyítja, hogy több mint 10 év óta az illetők még mindig nem találták meg számításukat. A kezelési tisztviselő a ma már érvénytelen eme válaszdíjszelvények becserélésével érzékeny anyagi veszteséget szenvedhet.

A levéldíjak általános emelésével kapcsolatban a válaszdíjszelvények becserélési értéke is emelkedett. Így pld. 1922. évben a régi válaszdíjszelvények megfelelő értékfelülnyomással kerültek forgalomba. Később a készletek felhasználásával új értékbenyomatú válaszdíjszelvények is forgalomban voltak. E kétféle kiadású válaszdíjszelvények sok felreértésre adtak alkalmat a közönség és a becserélést végző igazgatások részéről is. E nehézségeken segítendő, a stockholmi konferencia elhatározta, hogy a londoni kongresszuson új válaszdíjszelvények bevezetésére tesz javaslatot. Ebből a célból világszerte pályázatot hirdetett a nemzetközi postairoda valamennyi nemzet művészei között és a három legjobb munka díjazására 300, 200 és 100 frankos tiszteletdíjat tűzött ki. Az 1929. januárjában megjelent pályázatra 19 művész adta be pályázatát. A beérkezett pályamunkát a londoni kongresszus által Németország, Franciaország, Anglia, Japán, Svájc, Szovjet-Oroszország és Uruguay küldötteiből álló bizottság vizsgálta felül és azok közül a budapesti képzőművészeti iskola tanárának, Helbing Ferencnek pályamunkáját találta kivitelre alkalmasnak. Helbing pályamunkája a földgolyót körülfogó galambokat ábrázolja, ezzel akarva jelképezni a postaforgalomnak folytonosságát és az egész világot átölelő voltát, különösképpen pedig az ennek előmozdítását szolgáló válaszdíjszelvényeket.

Helbing tanár tervei szerint készült válaszdíjszelvények 1930 július 1-étől vannak forgalomban. Minthogy azonban a kivitelnél a rajz erősen elmosódott, ezért az új rajzú válaszdíjszelvény a valóságban nem teszi azt a művészi hatást, mint amit tőle elvártak volna. (P. Z. 1931. 4.) (k. j.)

Az **Északamerikai Egyesült-Államok** parlamentje hosszas vita után elfogadta a 44 órás munkahét bevezetéséről szóló törvényjavaslatot. E törvény 1931 július 1-től életbe is lépett. Rendelkezései szerint a postaalkalmazottak általában minden hét szombat délutánján szolgálatmentesek. Azokat a postaalkalmazottakat (különösen a levélhordókat), kik szolgálati beosztásuk miatt minden szombat délután nem lehetnek szabadok, minden öt munkanap után egy fél nap szabadidő illeti meg. Ez a törvény 150.000 postaalkalmazott eddigi 48 órás munkahétét 44 órás munkahétté változtatta át. E munkahétmegrövidítés az Amerikai Egyesült-Államok postájánál kb. 10.000 új munkaerő felvételét teszi szükségessé.

A postát érdeklő eme törvény szentesítésével egyidőben Hoover elnök egy másik fontos törvénytervezet is hozzájárulását adta. E szerint valamennyi közigazgatási hivatalnokot, kiket szolgálati beosztásuk városokhoz köt, egész éven át megillet hetenként egy szabad félnap. A törvény kifejezetten kiemeli, hogy ez a kedvezmény a tisztviselők eddigi szabályszerű évi szabadságát, vagy bármi más címen élvezett szabadidejét nem érinti; azok tehát továbbra is e törvény életbelépését megelőző mértékben megilletik az alkalmazottakat. (D. P. 1931. 29.) (k: j.)

A **francia posta költségvetési éve** 1929 decemberéből származó törvény értelmében többé szintén nem esik össze a naptári évvel, hanem a német és angol mintának megfelelően minden év március 31-ével zárul. (Tudvalevően nálunk sem naptári évenként, hanem költségvetési évenként történik a számadás-lezárás; a francia-német mintá jobban alkalmazkodik a gyakorlati szükséglethez. Nálunk amiatt, hogy az új költségvetési év csak július 1-ével kezdődik, különösen a beruházások tervszerű felhasználásánál jelentkeznek évről-évre zavaró eltolódások.) A francia posta most nyilvánosságra jutott zárlatra — az átmeneti évről szólván — kivételesen 15 hónap eredményeit tünteti fel s ezért alig alkalmas az előző költségvetési év adataival való összehasonlításra. A nyilvánosságra hozott adatok a forgalom bizonyos mérvű emelkedését mutatják. A mérleg adatai szerint 4.028 millió frank bevétellel szemben csak 4.018 millió kiadás merült

fel, úgy, hogy kereken 10 millió frank költségvetési többletről van szó. (Schweiz. P. u. T. Z. 1931. 28) (k. j.)

A **francia postánál fennálló portómentesség** megszüntetését szorgalmazzák minden oldalról. Ujabbán egyik kereskedelmi kamara az a javaslatot terjesztette elő, hogy mielőtt a törvényhozás a francia posta bármely jelenleg érvényes díjtételének emeléséhez hozzájárulna, tegye kötelezővé, hogy az állami hatóságok, hivatalok a posta szolgálataiért járó díjszabás-szerű díjakat esetenként teljes egészében térítsék meg. (Schw. P. u. T. Z. 1931. 28.) (k. j.)

A **német kormány** a legutolsó választásokkal kapcsolatban kimondotta, hogy a képviselőnek megválasztott állami tisztviselőket többé nem illeti meg a mandátum egész tartamára szolgálatmentesség, csak az országgyűlések ülészakára kell azokat hivatali felsőbbségüknek szabadságotniok. Az ülészakának 14 napnál hosszabb ideig tartó megszakítása esetén a birodalmi gyűlés állami tisztviselőkből választott tagjai kötelesek hivatali főnökségüknél szolgálatra jelentkezni. Hosszabb parlamenti szüneteknél a tényleges szolgálatételre kötelező bevonulástól csak az esetben lehet eltekinteni, ha a képviselő e minőségével szorosan összefüggő tartósabb elfoglaltságra, például parlamenti bizottsági ülésekre, pártbizottsági összejövetelekre, beszámoló-tartás, stb. tud hivatkozni. (P. N. 1931. júl.) (k. j.)

A **távbeszélő-előfizetői felhívás egyszerűsítésének** megoldásán régóta dolgozik a birodalmi német posta Reichspostzentralamt-ja a berlin-tempelhof-i kísérleti állomásán; Bosse főtanácsos vezeti ezeket a kísérleteket, melyek az automata-távbeszélőkészülékek hívószervezetének tökéletesítését volnának hivatva szolgálni.

Egy hamburgi mérnök találmányáról van szó, mely az automata előfizetői készülékeknek egyes gyakrabban szükséges előfizetői távbeszélő állomásoknak az előfizetők részéről történő felhívásánál a tárcsázás mellőzését volna hivatva biztosítani. A készülék ugyanis lehetővé teszi, hogy legfeljebb 50, az előfizető által kijelölt s neki a leggyakrabban szükséges, de vele azonos távbeszélőhálózatba kapcsolt idegen távbeszélőelőfizetői állomást egyszerű gombnyomással hívhasson fel saját állomásáról, a központ segítségének kikérése nélkül az előfizető.

A készülék szerkezete természetesen megengedi, hogy a hálózat többi — tetszőleges állomásait — továbbra is tárcsázással hívhassa az előfizető. Ha a közvetlen felhívásra készülékhez kapcsolt legfeljebb 50

előfizető valamelyikének hívószáma, vagy a központ, ahova be volt kapcsolva, időközben változnék, a szám- vagy központcseré a készüléken is eszközölhető. A készülék kezelése oly módon történik, hogy a készülék fedőlapjára erősített kimutatásból a kívánt előfizető külön jelzését kikéressük, a készüléken elhelyezett külön váltót a megadott jelzésre beállítjuk és a hívógomb egyszerű lenyomása készülékünket minden téves kapcsolás kizárásával, biztosan összekapcsolja a keresett előfizetővel, még biztonságban, mint a tárcsázás, ahol tudvalevően a hívó előfizető könnyen és gyakran tévedhet, amennyiben hibás számot, vagy nem a kellő tempóban tárcsázza. A készülék belsejében fogaskerékrendszer foglal helyet; az ott elhelyezett fogaskerek fogazata a hívott központok és az előfizetők hívószámainak megfelelően különböző sűrűségű és azokon különböző távolságokban pihenő mezők láthatók. A váltó beállításával és a hívógomb lenyomásával a megfelelő fogaskerek mozgásnak indul és ezzel megfelelő időközökben áramkör zárul és szakítódik, éppenúgy, mint a tárcsázásnál. A készülékeket az ősz folyamán a német posta már az előfizetők rendelkezésére óhajítja bocsátani. (Schw. P. u. T. Z. 1931. 29.) (k. j.)

A belga posta 100 éves. Belgiumot, mint önálló, független államalakulatot az 1830. évi forradalom hívta életre. A forradalmat megelőzően ugyanis a belga tartományok — mióta a napoleoni francia birodalomtól elszakadtak — 1830-ig Hollandiával együtt a németalföldi királysághoz tartoztak.

Az új belga királyság is felvette alkotmányába a postaregálét, mint az állami felségjogot, a levéltitok védelmét célzó rendelkezésekkel együtt, úgy, amint az a francia köztársasághoz tartozandósága alatt kifejlődött. A belga posta üzletköre kezdetől fogva kiterjedt a levélpostai küldemények mindenféle fajára. A személyszállítás a postamestereknek személyhez kötött jogosultsága volt. A posta által betartandó útvonalakat a pénzügyminiszter jelölte ki, akinek a postaiügyek alá voltak rendelve. A lovas-, kocsis- és gyalogküldöncök egyformán kötelesek voltak a levélzáratok továbbítására.

A csekély számú postaállomások kezdetben nagyobbrészt csak mint felvevő-állomások működtek. Kézbesítőállomások csak a nagyobb helyeken voltak felállítva. A beérkezett leveleket kezdetben maga az állomáskezelő kézbesítette. Idegen községekbe szóló levelezést a község küldöncei vették át s azok voltak kötelesek a kézbesítésről gondoskodni. Belföldi postaállomásokkal naponként váltottak postaanyagot,

külföldre csak szükséghez mérten indult futár.

A küldemények díja súly és távolság szerint változott. Kétféle fokozat volt: levelekre és árumintákra, továbbá újságokra és nyomtatványokra. A díjakat természetben is le lehetett róni.

Az első, vasúton szállított posta 1840 szeptember 15-én közlekedett Brüsszel és Antwerpen között. A postabélyeget, mint bérmentesítési módot, 1849-ben vezette be a belga posta. Ez, valamint az egységes postadíjak megállapítása a belga posta fejlődését szintén hatalmasan előmozdították. A gazdasági élet fejlődésével a belga posta is lépést tartott és állandóan fejlesztette üzletkörét is úgy, hogy a nemzetközi érintkezésben rövidesen jelentékeny szerephez jutott.

A világháborúban a belga posta 4 évig megszűnt működni. Békekötés után pedig átszervezés vált szükségessé. Az ország újjáépítésénél a lakosság fokozott takarékoságára is szükség volt. Ezért többszörös fontosságot nyert a postatakarékpénztári szolgáltatnak bevezetése. Rövidesen újabb üzletágakat vonz magához a posta: elvállalja pénzügyi bélyegek és az öregségi és munkásbiztosító jegyek árusítását. 1925-ben magánosok részére is engedélyezi a belga posta a bélyegzőgépek használatát; 1928. év végén pedig felveszi a csomagszolgálatot is, mellyel addig nem foglalkozott. Az 1929. évben kezelt postacsomagok darabszáma már a 3 milliót meghaladta.

Ezek után a belga posta rohamlépésekben fejlődik; nagyobb hivatalainál gépekkel végezteti a tömegmunkát az egész vonalon; a gépi berendezések tökéleteseítésével épületeit és azok berendezéseit is újszerű alapon építi. Nagyobb városokban a gépkocsi-üzemet vezeti be; levélgyűjtés, postaközvetítés és kézbesítés gépkocsikkal történik. Közúti postajáratoknál is gépjárműveket használ. Repülő- és tengeri mozgópostajáratok szaporításával minden lehető módon javítani igyekezik nemzetközi postaösszeköttetéseit. Értékcikk-árusítói jutalék rendszerítésével párhuzamosan kereskedőket is megbíz postai értékcikkek árusításával.

A táviró- és távbeszélő-szolgálat ellátását az egységes képzéssel nevelt postaalkalmazottakra bízza, akik az állami kötvények és értékpapírok szelvényeinek beváltását is elvégzik.

A belga posta szervezete 1888. óta egységes és a táviró-távbeszélő-szolgálatra is kiterjed. Két részből áll: a központi igazgatásból és a végrehajtó-szolgálat szerveiből. A központi igazgatás részei: 1. a vezérigazgatóság; 2. a vezérfelügyelet; 3. a

három ágazatú igazgatóság (külön a személyzeti-, a posta- és a pénztárügyekre); és végül 4. a postatakarékpénztár. A végrehajtó-szolgálat szervei a kerületi igazgatóságok, amelyek rendelkezéseinek végrehajtását a biztosok és felügyelők ellenőrzik. Az igazgatóságokhoz vannak beosztva az üzemi csoportvezetők, akiknek az irodai alkalmazottak és a kézbesítőszolgálat külön ellenőrző közegei vannak alárendelve. Az ország összes mozgópostái a brüsszeli kerületi postai igazgatóságnak vannak alárendelve.

A kezelőhivatalok: főhivatalok (perceptions); fiókhivatalok (sous-perceptions); ügynökségek (agences); segédállomások (bureaux de „Poste auxiliaire”); postagyűjtőhelyek (bureaux annexes); és végül pályaudvari hivatalok (bureaux ambulants). A főhivatalok megfelelnek a mi kincstári hivatalainknak, egy-egy „percepteur” (főnök) vezetése mellett teljes szolgálatot tartanak és mindenféle küldeményt kezelnek, esetleg kézbesítenek is. Vezetésük alatt áll a fiókhivatal, mely napi bevételeit nem önállóan, hanem a főhivatalok útján szolgáltatja be. Ezek legtöbbször a szolgálatnak csak bizonyos ágait (kézbesítő, csak felvevő, stb.) látják el. A postaügynökségeket rendszerint kereskedők látják el, a főhivatal ellenőrzése mellett kb. ugyanabban a munkakörben, mint nálunk.

A postaszállítást rendszerint a vasút végzi. Közúti szakaszokon kocsik és gépkocsijárművekkel szállítják a postát és itt ott az utasokat is. A személyszállítás díja a postaszállítót illeti.

Ezidőszent a belga posta az ország 2.674 hivatala közül 2.041-nél naponként kétszer, 138-nál háromszor, 37-nél négyszer és 458-nál naponként egyszer kézbesíti a leveleket házhoz. (Postfachblatt. 1931. 15.) (k. j.)

Nemzetközi kongresszus a légiforgalom biztonsága érdekében. A légiforgalom fejlődése nagymértékben a légijárművek biztonságának és gazdaságosságának kérdésével kapcsolatos, mely sokoldalúságánál és bonyolultságánál fogva egy nemzet által nem oldható meg. Az összesség munkája érhet el e téren csak eredményt. Az egymásra utaltság kétségtelen s mindnyájunk közös érdeke, hogy siettessük azt az órát, mikor a légiforgalom elfoglalja a közgazdasági életben az őt megillető helyet.

Csak az összes nemzetek együttes munkálkodása hárrhatja el azokat a fájdalmas és gyászos eseményeket, melyek bekövetkezhetnek, de melyeknek nem kellene okvetetlenül bekövetkezniök. A szétforgácsolt cselekvések helyébe tehát a meggondolt és közösérdekű cselekedeteket kell állítani.

Ennek az elgondolásnak az eredményeként a francia légiforgalmi propaganda-bizottság, mely a légiforgalom biztonságának előmozdítása érdekében az első nemzetközi kongresszust összehívta, a kongresszus célját a következőkben állapította meg:

a) A légiforgalom biztonságát szolgáló tudományos és műszaki kutatások.

b) A légiforgalom különböző ágainak biztonsági kérdései.

c) A légiforgalom biztonságának megjavulását ismertető statisztikai és más okmányyszerű adatok sajtó útján való közzététele.

d) A légiforgalom biztonságát érintő általános kérdések s a biztonság emelésére alkalmas eszközök.

A kongresszust, melyet a francia légügyi miniszternek, Laurent Eynac-nak kezdeményezésére, a francia légügyi propaganda-bizottság hívott össze, 19 államfő protekturátusa alatt ülésezett a közelmúltban Párisban, Liautey marsal elnöklése mellett. A kongresszus tanácskozásai 12 bizottságban folytak s azokon összesen 150 delegátus vett részt.

A kongresszus által kifejezett nagyszámú kívánság közül ez alkalommal csak a légiforgalom rádiószolgálatával kapcsolatban hangsúlyozottakkal kívánunk foglalkozni.

A kongresszus ugyanis annak megállapítása mellett, hogy a légiközlekedés rádiószolgálat (meteorológiai jelentések közlése, helymeghatározó szolgálat, járművek irányítása, stb.), valamint az átnézeti meteorológiai rádióközlemények szolgálat a légijárművek biztonsága szempontjából elsőrendű fontosságú, s e szolgálatok egyikének hiányása esetleg már katasztrófákat idézhet elő, a következő óhajításait nyilvánította:

1. A washingtoni rádiótávíró-értekezlet által az átnézeti meteorológia számára a légiforgalom számára fenntartott hullámok és hullámsávok tiszteletben tartandók;

2. A legközelebbi nemzetközi rádiótávíró-értekezlet a légiforgalom és a meteorológia számára biztosítsa a szükséges rövidhullámsávokat s a megfelelő előjogokat, tekintettel arra, hogy a hosszú hullámok nem elégségesek;

3. A C. I. N. A. bízássék meg a Nyugat Európában elfogadott hullámelosztás szabályzatának általánosítására, valamint a következő három hullám alkalmazására:

870 m. (345 kc/s) a távíróüzem, 900 m. (333 kc/s) a figyelőszolgálat és 930 m. (323 kc/s) a távbeszélőszolgálatban való rendszerezésre.

4. A szárazföldi helymeghatározó-szol-

gálatban a következő szabályzatot alkalmazták:

a) folytatólagosan felhullámon adott vonás útján adott helymeghatározás a precizitás lehető biztosítása és a zavarás lehető elkerülése céljából;

b) az adatszolgáltatás lebonyolítására kizárólag a táviróüzem igénybevétele;

c) szigorú nemzetközi utasítások a szolgáltatás megjavítása érdekében.

5. Nemzetközi megállapodás útján a légijárműállomásokon beépített rádiófelszerelés lehető egységesítése, hogy ily módon az esetleges javítások bármely országban könnyen elvégezhetők legyenek.

6. A hidroplánok és azok a közszállításra berendezett légijárművek, melyek tengerek felett avagy sivatagok felett repülnek, oly készülékkel legyenek felszerelve, melyekkel leszállás esetén úgy az adó-, mint a vevőszolgálatot el lehet látni.

7. Az irányjelző rádióállomások kísérleteit, amennyire csak lehet, fejleszteni kell.

8. Az úton levő légijárművekre való képátvitel, a járművek irányításának, a mérőszolgálatnak s általában a légiforgalom biztonságát előmozdító szolgálatokban használható berendezéseknek úgy elméleti, mint gyakorlati tanulmányozását az összes államokban folytatni kell.

9. A kongresszuson képviselt országok az általuk elért eredményekről a vonatkozó közlemények nemzetközi kicserélése útján rendszeresen informálják egymást. (J. T. 1931. 2.)

Magántáviróvonalak kapcsolása központ útján. Londonban most rendezik be az első európai központi hivatalt, mely a teletype-rendszerű gépekkel dolgozó magántáviróvonalakat fogja tetszés szerint egymással összekapcsolni.

A készülék központi berendezés kapacitása 1.000 előfizetői vonal lesz. Az új központ üzembehelyezését még az év vége előtt tervezik. A berendezés előfizetői kb. évi 90 fontot (2430 pengőt) fognak fizetni készülék és vonalberendezési, továbbá fenntartási díj címén, valamint az állandó kapcsolószolgálat ellátásáért. A magántáviróvonalak kapcsolása a távbeszélgetések kapcsolásához hasonlóan fog történni s az összeköttetést a hívó (táviratot leadni akaró) távbeszélőn kéri. Az összeköttetés létesítése után a hívó továbbítja táviratát, melyet a vevő oldalon a teletype-készülék írógép módjára leír. Ilyen módon percenként 360 betűt lehet egy-egy magántáviróvonalon táviratozni. (J. T. 1931. 3.)

A japán táviró és távbeszélő társasági kezelésben. A japán közlekedési miniszter véglegesen elhatározta a táviró és távbeszélő üzemnek magántársasági kezelésbe

való átengedését. A társaságot kb. 600 millió yen alaptőkével kívánják megalapítani. Ezzel kapcsolatban a japán kormány a parlament elé törvényjavaslatot terjeszt, melynek megszavazása után az új társaság a táviró- és távbeszélő-üzemet előreláthatólag 1931 október 1-én át is veszi. A japán kormány a táviró- és távbeszélőberendezéseket jelenlegi állapotukban 410 millió yenre értékeli, melyért a kormány a társaságtól ellenértékként megfelelő számú részvényt kap. 190 millió értékű részvényt nyilvános jegyzés útján fog a társaság a pénzpiacon elhelyezni, oly feltétellel, hogy a részvények névértékének 25 százalékát első részletként készpénzben kell lefizetni. A társaság az első költségvetési évben 6%-os osztalékot fizet, melyet kedvező üzleti fejlődés esetén 8%-ra kíván emelni.

A változással kapcsolatban Japánban arra számíthatnak, hogy évente kb. 55.000 új távbeszélő-állomást fognak berendezni s a berendezési díjat, mely ezidőszerint állomásonként 1.000 yen, 800 yenre fogják tudni leszállítani, melyet 10 részletben lehet fizetni. Bár a berendezési díj még így is magas, az új rendszer véget fog vetni a távbeszélő-állomásokkal folytatott eddigi üzérkedésnek s az állomásra szorulóknak végre közvetlenül és megsarcolás nélkül fogják tudni rég óhajtott céljukat elérni. (J. T. 1931. 3.)

Segélykérő jelzés leadása rövidhullámon. S. C. Hooper kapitány, az Egyesült-Államok hajózási igazgatója, megállapította, hogy az S. O. S. segélykérő jelzés leadására megállapított jelenlegi 600 méteres hullám a nagytávolságokra való leadásra gyakran nem alkalmas s ezen a téren a Csendes Óceánon, az Indiai Óceánon és az Atlanti Óceán déli felében való forgalomban gyakran nehézségek mutatkoznak. Erre való tekintettel azt javasolja, hogy az S. O. S. jelzés leadására rövidhullám-sávot foglaljanak le. Hooper megjegyzi, hogy a 600 méteres jelenlegi segélykérő-hullám maximális hatótávolsága ritkán több az 500 mértföldnél, viszont egy rövidhullám ennél jóval nagyobb távolságon is biztosítani tudná a vételt. (J. T. 1931. 3.)

Táviró- és távbeszélőfőiskolai tanszék Olaszországban. Rómában a királyi mérnöki főiskolán a táviró- és távbeszélő-továbbítások és mérések ismereteinek tanítására királyi dekrétummal katedrát állítottak. (J. T. 1931. 3.)

A rövidhullámok gyógyhatása. Megállapítást nyert, hogy a rádióhullámok nemcsak hírek továbbítására s az acél átalakítására használhatók, hanem bizonyos betegségek biztos gyógyítására is alkalmasak.

Ilyen betegségek a rheuma és az ideggyulladások.

Az eziránti kísérletek, melyeket Cahen, Saidman és Forestier végeztek, már is szép eredményekkel jártak s azokat M. d'Arsonval, a magas frekvenciák orvosi alkalmazásának feltalálója, ismertette a francia akadémiával. A kísérletek során felhasznált 15 méteres rövidhullámok olyan intenzitásúak voltak, hogy egy órán át történt alkalmazásuk megölte a patkányokat. A hullámokat gyógykezelésnél d'Arsonval tanár eddigi módszere szerint alkalmazták. A hullámok mindazokban az esetekben eredményesen használhatók, amikor a diatermia gyógykezelés indokolt. (J. T. 1931. 4.)

Előfizetési díjmentesség a munkanélküli rádióelőfizetők számára Németországban. A német birodalmi postaminiszternek a hivatalos lapban közzétett elhatározása értelmében azok a munkanélküliek, kik a gazdasági válság következtében munkanélküli segélyben részesülnek, bizonyos feltételek fennforgása esetén a rádióelőfizetési díjak fizetése alól mentesíthetők. Az előírt minta szerint szerkesztett eziránti kérvények az illetékes postahivatalhoz címen-dők. A kedvezményre csak azoknak a rádióhírmondóelőfizetőknek lehet igényük, kik már legalább 6 hónapja előfizetők. (J. T. 1931. 3.)

Jobb szót az új fogalom számára. M. Ed. Belin, a híres tudós, úgy találja, hogy a használatba már átmert „Télévision” szó egy görög és egy latin szónak a barbarmórda való összevonása útján készült s azért helyette egy másik szó használatát ajánlja az új fogalom megjelölésére. Szerinte választani kellene a kizárólagos latin vagy a kizárólagos görög eredetű szókép-zés között. Első esetben ajánlja a „Radio-vision”, második esetben a „Télescope” szó használatát. A kifogás mindenestre indokolt s a reformot meg kellene csinálni. (J. T. 1931. 3.)

A rádiótávíró a sarkvidékek szolgálatában. Grönland nagyon sokáig nélkülözni volt kénytelen a világ többi részeivel való távíróösszeköttetést. Kábelfektetésre ugyanis e mostoha fekvésű földrész felé gondolni sem lehetett. A rádiótávíró volt az, mely ezt a dán gyarmatot is bekapcsolta a távíróforgalomba. Erre az összeköttetésre meglehetősen nagy szükség van, mert a sarkról kiinduló meteorológiai zavarok felette kívánatosabb teszik a sarki vidékeken bekövetkezett változások mielőbbi ismeretét. A dán kormány ezért 1925-ben négy rádiótávíró állomást építtetett Grönlandban és pedig Julianehaab, Godthab, Godhavn és Angmagssalik-ban. Ennek a grönlandi

rádiótávíró-hálózatnak központi állomása a julianehaabi állomás, melynek közvetlen összeköttetése van az Izland szigetén levő Reykjavik-kal, mellyel különben az angmagssaliki állomás is levelezhet.

Ha Dániában érdekelében állott északi gyarmatát rádiótávíróval megfelelően el-látni, akkor ugyanezen oknál fogva Szov-jetországban is érdekelében állott ez, mert a föld arktikus vidékeinek legnagyobb része éppen az orosz birodalom része. Északszibéria lakossága már régóta ki-tudja aknázni a nyáron tenger felől is meg-közelíthető óriási területek hal- és vadállo-mányát s a szibériai halászat és vadászat állandó fejlődése arra sarkalta a szovjet-kormányt, hogy miként Grönlandon a dánok, úgy Észak-Szibériában is arktikus meteorológiai állomásokat létesítsen, mely állomások a szibériai halászatot és vadá-szatot idején értesíthetik a készülő légköri zavarokról. Ilyen állomásokat létesített a szovjet Novaja Zemlján, Wrangel szigetén és a Ferenc József földön. Ez utóbbi állo-más, rövidhullámon a déli sarkon telelő Bryd kapitánnyal is tudott annakidején levelezni. (J. T. 1931. 4.)

Kanadában egyesíteni kívánják az elek-tromos távközlési szolgálatokat. Mivel Kanadában a szárazföldi és légi közlekedési vállalatokat már az alkotmány értelmében egységes társaságba olvasztották, Ottawában most a kábel, távíró és rádióelektro-mos vállalatoknak hasonló egységes alaku-latba való összevonásának tervével foglal-koznak. Az előkészítő tárgyalások már megkezdődtek s igen jó irányban halad-nak. Az eziránti munkálatok a brit birodalmi értekezlet által kijelölt iránynyomon haladnak, mely a kormány s az érdekel-t társaságok égisze alatt az összeolvasztást kívánja elérni, ami által a dominiumok közti szoros együttműködést vélik el-érhetni. (J. T. 1931. 5.)

Új olasz kábel Szardínia szigete és Itália közt. Az olasz közlekedési miniszter Olaszország és Szardínia szigete közt új tengeralatti kábel fektetését határozta el. Olyan speciális kábelt kívánnak fektetni, mely úgy a távbeszélő, mint a mérsékeltén gyors üzemű távíró forgalmat lehetővé teszi s azonkívül még mű alapon a gyors üzemű távíró forgalmat is. (J. T. 1931. 5.)

Rádiótávíró üzem a Páris—Le Havre közt közlekedő vonatokon. Az új üzem felvétele a nevezett vonalon utazók számára lehetővé tette menetközben is a távíratok feladását, valamint azoknak az utasok szá-mára való átvételét és kézbesítését. A vonattávíratok szódija 6 fr. frank. (J. T. 1931. 5.)

A belga távbeszélőhálózat fejlődése a

megállapított kétéves fejlesztési tervek megfelelően, serényen halad előre. A Gand—La Panne, Bruxelles—Dinant, Bruxelles—Mont-St.-Jean, Mons—Charleroi, Mons — francia határ (Lille mellett), Liège — Aachen közt fektetendő kábelek munkálatait már kiadták. A légvezetékeknek földalatti kábelekkel való pótlása sokkal rendesebb és biztosabb távbeszélőszolgáltatást fog lehetővé tenni, mint az eddigi volt, mert az időjárási viszonyok által okozott rendellenességek kikapcsolódnak. Ezt az előnyt főleg Belgium délkeleti részében fogják rövidesen érezni, mely országrészben eddig a téli hóviharak és az olmos esők a hálózatban nagy károkat idéztek elő s így a forgalomban gyakoriak voltak a zavarok. (J. T. 1931. 5.)

Stockholmban 40.000 előfizetői állomást befogadó új automatikus távbeszélőközpontot helyeztek üzembe.

Szovjet-Oroszországban, Rostovban, üzembehelyezték az első automatikus távbeszélőközpontot, melynek kapacitása 6000 előfizetői vonal. Ezenkívül tervbe vették Moszkvában 5 automatikus központ berendezését, melyek összesen 50.000 előfizetői vonalra készülnek. (J. T. 1931. 5.)

A rádióhírmondó műsorcserek közvetítésére szolgáló kábelekkel a nagy európai államok igazgatásai sokat foglalkoznak, mert a közvetítés problémája egyáltalában nem könnyű.

A német elektrotechnikai egyesület legutóbbi rendkívüli ülése alkalmából a charlottenburgi műegyetemen szakértekezletet is tartottak a műsorátvitel céljaira szolgáló német kábelek alkalmazásával kapcsolatban. Ez alkalommal felhívták a hallgatóság figyelmét azokra a nehézségekre, melyekkel a zenei átvitelek találkozhatnak. A kábel egyszerű hőmérsékletváltozása már erősen rontja az átvitel tisztaságát. Ezért az összes német rádióhírmondó adóállomásokat speciális kábelekkel köttették össze egymással. E hálózat hossza eléri a 9000 kilométert. E speciális kábelek az összes 50—7000, esetleg 8000 másodperc periódusú frekvenciákat torzításmentesen tudják továbbítani s ezzel az átvitt zene kifogástalan minőségét biztosítani lehet. A kábelekbe bizonyos távolságokon különleges áramerősítők és más segédkészülékek vannak beépítve. Azonkívül ellenőrző állomások is működnek, melyek az átviteleket állandóan figyelik. Az ellenőrző állomásokon mérőberendezéseket működtetnek s azonkívül azok hangosan beszélőkkel is fel vannak szerelve, melyek útján állandóan meg lehet állapítani, hogy az átvitel megfelelő-e a kívánt feltételeknek.

Ezeknek az elővigyázatossági intézkedé-

seknek ellenére is vannak azonban zavarok. Így a Berlin és Königsberg közti kábel, melyen a Königswusterhausen és Königsberg közti nagyszámú műsorátvitel folyik, szintén nem zavartmentes. Felette érdekes, hogy a fordított irányú forgalomban nincsenek zavarok. Legújabban a kábel hőmérsékletét különleges mérőberendezéssel ellenőrzik s remélik, hogy a zavarok elhárítása sikerülni fog. (J. T. 1931. 5.)

Rádiótávbeszélő összeköttetés Észak-Amerika és Németalföldi India közt. Az új összeköttetés révén a Bell távbeszélő társasághoz és annak érdekeltségi körébe tartozó társaságok hálózatához az észak-amerikai távbeszélő előfizetői állomások az összes Jáva szigetén levő állomásokkal beszélhetnek. Az összeköttetés Amerika és London közt rádió, London és Amszterdam közt kábelen, onnan Jáva szigetéig pedig ismét rádiótávbeszélő útján jön létre. Jáva szigetének távbeszélőhálózatához 30.000 előfizetői állomás van kapcsolva. (J. T. 1931. 5.)

Egyrésről Argentína, Chili és Uruguay délamerikai államok, másrésről Észak-Amerika, Európa és Ausztrália közt megnyitott a rádiótávbeszélőforgalom. Ez alkalommal meg kell említeni, hogy két év előtt a nevezett három délamerikai államnak még egyáltalában nem volt semmiféle nemzetközi távbeszélő forgalma, ma pedig már három idegen világrészhez van rádiótávbeszélő útján hozzákapcsolva. (J. T. 1931. 5.)

Konstantinápolyban lesz a világ legfestőbb rádióállomása. A törökök ugyanis elhatározták, hogy a volt török főváros csodás szépségű Aja Sofia mecsetét átalakítják rádióhírmondó adóállomássá. A négy minarett fogja az antennát tartani, maga a szentély pedig a stúdió céljaira fog szolgálni. Építészeti és esztétikai szempontból e megoldás ellen bizonyára nem lehet kifogást tenni. (J. T. 1931. 5.)

A rádióhírmondó előfizetők száma az egyes országokban ezidőszent a következő: Kanada 523.100, Ausztráliai Államszövetség 328.165, Délafrikai Államszövetség 28.343, Nagybritannia 3.734.153, Németország 3.731.681, Lengyelország 290.034, Magyarország 317.599, Románia 59.100, Csehszlovákia 334.742, Németalföld 269.862 rádió előfizető és 189.965 rádióközpontokhoz csatlakozott előfizető, Svédország 518.026, Norvégia 95.276, Svájc 113.445, Finnország 106.978. (J. T. 1931. 6.)

Távíratfeladás és kézbesítés a német vasutakon. A német távíróigazgatás egyelőre kísérletképpen két újítást rendszerezített a belföldi távíróforgalomban, melyet a közönség bizonyára szívesen fogad. Táv-

iratoknak a vonatokon menetközben való feladásáról és kézbesítéséről van szó. Eddig ugyanis, ha valamelyik utas táviratot kívánt feladni, le kellett, hogy szálljon a vonatról s vagy a pályaudvari táviróhivatalba kellett járnia, vagy egy másik táviróhivatalt kellett felkeresnie. A vonatok az állomáson való rövid tartózkodása esetén ez nehézségekbe ütközött s az újítás éppen ezen akar segíteni. Az életbeléptetett rendelkezések a következők:

1. Táviratok feladása.

Az express vonatokon utazók távirataikat a vonatvezetőnél vagy a kalauzoknál adhatják fel. A vonatkisérő személyzet a felvevő szolgáltatást akkor foglalkozik, mikor a vasutas elfoglaltsága erre időt enged. A táviratokat közértelmű nyelven kell szerkeszteni s azok 14 szónál hosszabbak nem lehetnek. D, XP, Rp nem köthető ki. A táviratok csak a feladó veszélyére fogadhatók el. A vasúttársaság a táviratok után a rendes díjszabásszerű távirási díjon felül táviratonként 20 pfennig pótdíj szedésére jogosult.

2. Táviratok kézbesítése.

Bármely express vonaton utazó egyén címére feladott távirat feladója = FSZ = szolgálati megjelölés beiktatása útján kérheti, hogy táviratát, amennyiben a címzett a pályaudvaron való kikiáltásra nem jelentkezik, a vonat vezetőjének vagy a kalauznak kézbesítsék, aki a táviratot a címzettnek menet közben átadja.

Amennyiben az ilyen távirat megfelelő idő után sem kézbesíthető, a vonatvezető azt átadja az állami távirónak, mely kézbesíthetetlen táviratok módjára kezeli. Az = FSZ = szolgálat kikötéséért 20 pfennig különdíj jár, mely abban az esetben sem téríthető vissza, ha a táviratot a vonaton nem sikerül kézbesíteni. (J. T. 1931. 6.)

A táviró otthon (Téléimprimeur). E címen az olasz postaigazgatás prospektust adott ki, melyben új fontos szolgálatot ismertet a nagyközönséggel, mely bárki számára lehetővé teszi, hogy saját otthonából a központi táviróhivatallal táviró útján összeköttetésbe lépjen s azonkívül ennek a közvetítésével esetleg más olyan egyénnel is, kinek ugyancsak hasonló táviróberendezése van.

Az új táviróberendezés nemcsak általános közlekedési, hanem közigazgatási szempontból is igen jelentős.

Az új közlekedési rendszer előnyösen helyettesítheti a távbeszélőt, mely utóbbinak tudomás szerint több hátrányos tulajdonsága van, nevezetesen az üzleti világban, mint amilyen a bank, a tőzsde, az indiszkréció veszélye, a veszedelmes kétértelműségek, a hívott nem jelentkezéséből

eredhető időveszteségek s végül a tárgyaló ügy írásos nyomának teljes hiánya sokszor kellemetlenek lehetnek.

A táviró ezzel szemben, mely a jelen esetben a legmodernebb követelményeknek is megfelelő formájában jelentkezik, bármely hír vagy ügy továbbítására a gyorsaságnak, a precízitásnak és a diszkréciónak legnagyobb garántálása mellett vehető igénybe.

A készülék klaviatúrája, mely az írógépekéhez teljesen hasonló, olyan használatát biztosítja a berendezésnek, melynek könnyű kezelhetősége minden vitán felül áll. Bármely betű vagy írásjel lenyomása a táviróközponton keresztül pontosan jelentkezik a szembenlevő készüléken. S amennyiben a címzett véletlenül nem volna felszerelve ilyen készülékkel, a berendezés előfizetője még mindig azonnali összeköttetést kaphat a központi táviróhivatallal, melynek közleményét továbbíthatja.

A szükséges készülékeket az olasz táviróigazgatás évi 2000 líra előfizetési díj és ugyancsak 2000 líra óvadék ellenében adja bérbe az előfizetőknak. Abban az esetben, ha az előfizető a berendezés tulajdonosa, az évi előfizetési díj és óvadék csak 1400, illetőleg 500 líra.

Minden egyes továbbított távirat után azonkívül 8–22 órák közti továbbítás esetén 0.40 líra, más időpontban való továbbítás esetén pedig 0.60 líra pótdíjat kell fizetni. (J. T. 1931. 6.)

A Radio Corporation és az International Telephone and Telegraph Company fúziós-terve megbukott. New-Yorkból jövő hír szerint az Unió e két hatalmas elektromos hírszolgálati vállalatának régóta tervezett fúziója, mely annyi tanulmány és megbeszélés tárgya volt, egyelőre elejtettek tekinthető. A fúzió megghiúsulását az Egyesült-Államok törvényhozásának ellenállása okozta, mely a tervhez nem volt hajlandó hozzájárulni. (J. T. 1931. 6.)

Új távirótálmány (Watsonograph). Az Egyesült-Államokban új táviróeljárással folytatnak kísérleteket. Valamely közönséges írógéppel, mely rövidhullámrendszerű rádióadóállomással áll összeköttetésben, hasonló írógépet hoznak működésbe a vevőoldalon, mely a leadott közleményt automatikusan, bármilyen távolságról történjék is az adás, pontosan leírja. Ha a vételre több, az adóállomással szinkronizált készüléket állítanak be, akkor többszörös táviróvételt biztosíthatnak maguknak. (J. T. 1931. 6.)

Az Olaszország és Svájc közti távbeszélő összeköttetések fejlődése. Az Olaszország és Svájc közti igen élénk távbeszélő forgalom lebonyolítására ezidő-

szerint 44 áramkör van üzemben. Piemont, Liguria és Lombardia olasz tartományok már közvetlen áramkörökkel vannak Svájcjal összekötve. Mióta 1930 decemberében Zürich és Róma közt két áramkört helyeztek üzembe, az örök várossal, valamint Olaszország déli részeivel, Szicília és Szardínia szigetével is sokkal könnyebb lett a távbeszélőn való érintkezés. Mindazonáltal két olasz tartománnyal: Emiliával és Toscanával, melyekkel pedig Svájcnak igen erős távbeszélő forgalma van, nem volt eddig Svájcnak közvetlen vonala s a beszélgetéseket Milano közvetítésével kellett lebonyolítani. E nehézségen segít a legújabbban üzembehelyezett Zürich—Bologna közvetlen áramkör. Ezenkívül Zürich—Firenze közt szintén üzembe helyeztek a közelmúltban egy közvetlen áramkört. (J. T. 1931. 6.)

Rádiótávbeszélő összeköttetés Egyiptommal. Az egyiptomi minisztertanács concessziót adott a Marconi társaságnak egyrészről az Egyiptom, másrészről Anglia, Franciaország, Németország és Olaszország közti rádiótávbeszélő és távolbalátó üzem berendezésére. Az üzemet később az Egyesült-Államokkal való forgalomra is ki akarják terjeszteni. A beszélgetési díj az angol-egyiptomi forgalomban az első 3 perc után 3 és fél font sterling lesz. (J. T. 1931. 6.)

Rádióhírmondó propaganda Olaszországban. Olaszországban a rádióhírmondónak a vidéken való mentől tágabb elterjedésének előmozdítása érdekében tervet dolgoztak ki, mely szerint a vidéki agrár körzetekben az iskolákat rádióhírmondó vevőkészülékekkel szerelik fel, hogy a tanulók a számukra rendezett s a rádióhírmondó iránti érdeklődést felkeltő előadásokat hallgathassák. Az előadásokat a felnőtt földművelőlakosság is hallgathatja. A készülékek ezenkívül a helybeli fasciszta szervezeteknek szóló közlések átvételére is szolgálnak. Olaszországban sok reményt fűznek az újításhoz s bíznak benne, hogy ezzel a rádióhírmondónak a falusi vidékeken s a kulturális gócpontoktól távol eső községekben való elterjedését nagyban elő fogják segíteni. (J. T. 1931. 6.)

Jelentős epizódok az angol rádiótávbeszélő életében. A London és Wellington (Új Zéland) közti rádiótávbeszélgetési kísérletek jó eredménnyel sikerültek, úgy-hogy az üzem megnyitása rövidesen megtörténhet. A Brit-Índiával való rádiótávbeszélő forgalom megnyitásának előkészítő munkálatai szintén folyamatban vannak. E forgalom felvétele után az angol dominiumok közül egyedül Dél-Afrika fogja már csak nélkülözni az anyaországgal való

távbeszélő forgalmat. E tekintetben a helyzet kulcsa a délafrikai kormány kezében van, mert az angol postaiigazgatás bármikor kész Rugby-ben és Baldock-ban a szükséges intézkedéseket e forgalom megnyitása érdekében megtenni, ha a délafrikai kormány ott szintén berendezi a szükséges állomásokat.

Anglia és Ausztrália közt a kétezredik távbeszélgetést a forgalom megnyitása utáni 10-ik hónapban bonyolították le. London és a világkörüli úton levő Belgenland gőzös közt távbeszélgetést folytattak, mely alkalommal a rádiótávbeszélő összeköttetés 11.000 kilométert hidalt át, mely távolság a hajókkal folytatott rádiótávbeszélgetések terén eddig a legnagyobb távolságot jelenti. A hajó a beszélgetés lebonyolításának idején Sanghai és Hongkong közt hajózott a kínai tengeren.

London és Bombay közt a folyó év tavaszán folytatták az első rádiótávbeszélgetést. Ebből az alkalomból a Reuter-ügynökség vezérképviselője beszélt Bombayból londoni központjával. Az összeköttetést a Belgenland óceángőzös kapitányának engedélyével a hajó rádióberendezésének igénybevételével létesítették. A beszélgetéskor Bombayban d. e. 11 óra volt, Londonban pedig reggel 5 óra 30 perc. A beszéd teljesen tisztán volt hallható, bár időnként gyengébb fading lépett fel, melyet azonban megfelelő ellenintézkedésekkel rövidesen megszüntettek.

Ugyancsak ez év tavaszán megnyitott Nagybritannia és Francia-Indokína közt is a rádiótávbeszélő forgalom. A forgalomban az indokínai oldalon Saigon, Cholon és Pnom-Penh városok vesznek részt. (E. F. 1931. 23.)

A transatlanti távbeszélőkábel. A „Telegraph Construction and Maintenance Comp.” legutóbbi közgyűlésén Earl of Selborne, a társaság elnöke, rövid jelentésben számolt be a tervezett transatlanti távbeszélőkábelről. Szerinte már maga az a tény, hogy az American Telephone and Telegraph Comp. a kábel fektetését elhatározta, bizonyítéka eme összeköttetés fontosságának, mely a rádiótávbeszélő üzemben kivihetetlen folytonos 24 órás szolgálatot fog az európai és amerikai kontinens távbeszélő forgalmában lehetővé tenni. Utóbbi időben ugyan több kábel fektetését a jelenlegi nehéz gazdasági viszonyokra való tekintettel az érdekeltségék pénzügyi okokból elhalasztották, ám ebben nagy szerepet játszott éppen az ATT terve is, mely ennek az európa—amerikai távbeszélőkábelnek a fektetését határozta el. Az új kábel üzembehelyezése után szerzett tapasztalatok döntő szerepet fognak ját-

szani a kábelek jövődö típusának kiválasztása tekintetében is. Ezért érthető, hogy más társaságok, mielőtt hasonló kábelek építésébe belekezdenének s az ilyen munkálatokkal járó nagy kiadásokat megkockáztatnák, előbb be akarják várni az ATT tervezett távbeszélőkábelével elért gyakorlati tapasztalatokat és pedig úgy műszaki, mint gazdasági téren. (E. F. 1931. 23.)

Szovjet-Oroszország távbeszélő összeköttetésekének fejlődése. A dán és az orosz szovjet távbeszélőigazgatások közt folytatott hosszabb tárgyalások eredményeként Moszkva és Kopenhága közt megnyílt a távbeszélő forgalom.

Moszkva és Wladiwostok közt ugyancsak távbeszélő összeköttetés épül. Ezidőszent az Amur vasút töltésén folynak a munkálatok a Chabarowskot Tschita-val összekötő távbeszélőigazgatás megépítése céljából, mely vonal elágazásaival együtt 2415 km. hosszú lesz. Ez a vonal fogja később a Wladiwostok—Moszkva közti vonalnak is részét alkotni. E vonal a szovjet sajtó közlése szerint a folyó évben még üzembe is kerül s a világ leghosszabb szárazföldi távbeszélővonalává lesz.

Ezekkel a kedvezően hangzó hírekkel szemben Leningradban a postaigazgatóság nem fogad el új távbeszélőállomás létesítését kérő beadványt, mert távbeszélőállomások dolgában ott annyira szűkös viszonyok uralkodnak, hogy még az állami hatóságokat sem tudják a szükséges telefonokkal ellátni. (E. F. 1931. 23.)

Törökország még ebben az évben megépíti Isztambul és Bursa közt a távbeszélővonalat. Ennek elkészülte után az Ankara—Izmir és Izmir—Isztambul vonalakra kerül a sor. (E. F. 1931. 23.)

Görög távbeszélő tervek. Erről a témáról Sn. Antonios a „Technike Epitheoresis ton T. T. T.” görög szaklap hasábjain a következőket írja:

Mivel a távbeszélő természeténél fogva az ipari vállalat jellegével bír, a távbeszélő szolgálat megszervezésénél is az ipari szervezés szokásos módszereit kell alkalmazni. Görögországban eddig a távbeszélő tisztára állami üzem volt s ezért azt az állami üzemeknél alkalmazott rendszer szerint igazgatták. Az évi állami költségvetéstől való függés, a befektetésekhez szükséges tőkék hiánya, a több évre való fejlesztési terv elkészítésének lehetetlensége megakadályozták, hogy a görög távbeszélő a műszaki haladásoknak megfelelően fejlődhetett volna. Ezt csak úgy lehetett volna Görögországban elérni, ha a távbeszélőt kivesszük a görög posta költségvetéséből s azt mint önálló állami üzemet igazgatják,

vagy pedig azt magánvállalati kezelésbe adták volna.

A Görögországban legújában megkötött s a törvényhozás által jóváhagyott fő- és póttávbeszélő szerződésben a görög állam e kérdés rendezésével kapcsolatban bizonyos irányelveket állapított meg, melyek mindkét fentemlített szempontra tekintettel vannak.

A főszerződés értelmében a Siemens és Halske cég 38 évre előjogot kapott a helyi távbeszélőhálózatok megépítésére. Az állam azonban fentartotta magának a jogot a szerződésnek 13 év múlva való megváltására. A Siemens cég a számára biztosított jogot a szerződés alapján a görög távbeszélő társaságra ruházta, ő maga pedig a pótszerződésben biztosított jogánál fogva hozzájárított a görög helyközi távbeszélőhálózat megépítéséhez, melyet a társaság az állam számlájára végez, mely a hálózatnak tulajdonosa maradt. A Siemens cég átvette továbbá meghatározott díjazás ellenében a távolsági áramkörök fenntartásával és üzemeltetésével járó teendők végzését, melyet a szerződés ugyancsak 13 évi tartamra a társaságnak biztosított.

A szerződés a görög távbeszélőtársaságot Athénben, Piräusban, Szalonikiben és Patrasban teljesen automatikus rendszerű távbeszélőközpontok építésére kötelezi. Hálózatokat köteles továbbá a társaság olyan városokban is építeni, melyekben legalább 100 távbeszélő-előfizető jelentkezik. Ez a feltétel azonban nem vonatkozik azokra a városokra, melyekben már ezidőszent is több mint 90 főállomás van. Az építési program a munkálatokat 20 évre kívánja felosztani s azokban két fázist állapít meg, a kezdeti és a kifejlesztés fázisát. Az első munkafázisnak legfeljebb 3 évre szabad elnyúlnia, vagyis 1933 májusáig, a második munkafázisnak pedig a tervezetben meghatározott idő alatt kell befejeződnie. Az Athén—Piráus hálózathoz csatlakozó Kolonakis és Patesia hálózatokat 1931 júniusáig kellett automatizálni, hogy aztán a távbeszélőtársaság az egész üzemet és pedig úgy az automatikus, mint a manuális átvehesse.

Ami a műszaki kivitelezési munkálatokat illeti, az első építési időszakban a következő munkálatok elvégzése szerepel:

1. Az Athén—Piráus hálózat számára 6 városi központ megépítése összesen 11.000 vonal befogadóképességgel, azonkívül 9 külvárosi 490 vonalas központ megépítése.

2. A szalonikii hálózat számára 2 városi központ és 3 külvárosi központ megépítése 500, illetőleg 40 főállomás befogadóképességgel.

3. A patrasi hálózat számára egy 1.000 vonalas központ megépítése.

A második építési időszakban a következő munkálatokat kell elvégezni:

1. Az Athén—Piräus hálózat számára 15 városi központot 63.900 főállomás befogadóképességgel és 19 külvárosi központot 1.948 főállomás befogadóképességgel.

2. A szalonikii hálózat számára 4 városi központot 19.000 és 3 külvárosi központot 180 főállomás befogadóképességgel.

3. A patrasi hálózat számára egy 4.000 főállomásos központot.

A pótszerződés értelmében a Siemens-cég a jóváhagyott műszaki tervek alapján a következő munkálatokat végzi el:

1. Athén és Korinthus közt új interurbán-vonalat épít, a meglévő Athén—Livádia vonalat pedig Szalonikiig meghosszabbítja.

Az Athén—Korinthus és Athén—Szaloniki vonalak fogják a jövő görög helyközi hálózat gerincét alkotni.

2. Megépíti a következő új helyközi összeköttetéseket:

Athén és Szaloniki közt két új áramkört s azonkívül még egyet-egyét Athén—Kozani, Athén—Larissa, Athén—Volo, Athén—Chalkis, Athén—Kalama, Athén—Nauplia, Larissa—Szaloniki, Larissa—Janina, Szaloniki—Komotini, Preveza—Janina, Kalama—Pyrgos, Chanion—Herakleia, Mesolongi—Agrinion közt is.

3. Az Athén—Patras közti szakaszon az Athén—Pyrgos és Athén—Mesolongi forgalom céljaira nagyteljesítőképességű berendezések létesítését.

4. A helyközi kapcsoló-szolgálat ellátására helyközi központokat rendez be a következő városokban: Athén, Patras, Larissa, Volo, Kavalla, Lamia, Janina, Serres, Chalkis, Nauplia, Drama, Komotini, Korinth, Tripolis, Mesolongi, Kozani.

5. Lamia-ban, illetőleg Athénben és Szalonikiben a fontosabb gócpontok közti helyközi távbeszélőforgalom beszélgetéseinek felerősítését lehetővé tevő erősítő berendezéseket, illetőleg erősítő állomásokat épít.

6. A két legfontosabb összeköttetésen a teljesítőképesség 50%-os fokozására négyeskapcsolást rendez be.

Mivel a távbeszélőtársaság építési tervében szereplő adatok a külföldi üzemekben szerzett tapasztalatok s a távbeszélő-állomássűrűségnek a lakosság számához való arányára való tekintettel állapították meg, az előirányzott munkák a tényleges szükséglet szempontjából elégségeseknek tekinthetők. Ami a helyközi hálózat fejlesztési tervét illeti, az az első két év munkálatainak elvégzése után ugyancsak

figyelemmel van a népesség szükségleteire.

Mindezekből megállapítható, hogy a görög távbeszélő fejlődése az első három év eltelte után az ország szükségleteinek meg fog felelni s hogy a következő tíz év alatt a helyközi hálózat annyira fog fejlődni, hogy Görögországnak a többi civilizált államokkal való távbeszélőforgalmát is lehetővé fogja tenni. (E. F. 1931. 23.)

Az Egyesült-Államokban stagnál a távbeszélő-állomások száma. Az American Telephone and Telegraph Co. legutolsó évi jelentése szerint 1930 december hó 31-én a távbeszélőállomások száma az Egyesült-Államokban a következő volt:

A Bell-érdekeltségi hálózatokban, kézi üzemi központoknál	10,705.118	a múlt évvel szemben
automatikus központoknál	4,976.941	+962.788
összesen:	15,682.059	+266.054

az ú. n. csatlakozott társaságoknál (connecting companies)

4,416.000 —267.000

végösszegezés:

20,098.059 + 1.054

Ezek szerint a távbeszélőállomások száma az egész országban, ha a Bell- és az Independent-társaságokat egybefoglaljuk, az 1930. év folyamán úgyszólván változatlan maradt (szaporulat 1.054 állomás), ezzel szemben 1929-ben a szaporulat az eddig elért legmagasabb számon, 865.000-en kulminált; a connecting companies-nél viszont 1930-ban 267.000-es visszaesést látnunk.

Ez adatok közlése alkalmat szolgáltatott az amerikai sajtóban annak taglalására, hogy tulajdonképpen mit is kell a connecting companies alatt érteni. Megállapítást nyert, hogy alattuk azok a társaságok értendőek, melyek az ATT-vel szerződéses viszonyban állanak, melynek értelmében beszélgetéseiket az ATT helyközi hálózatán közvetítésre elfogadják.

Mac Kinnen, az Independent Companies elnöke, mely utóbbiak közé a connecting companies legnagyobb része is tartozik s melyek főleg az Unió kis- és közepes hálózatainak szolgálatát látják el, ebből az alkalomból azt fejtegeti, hogy az Independent-társaságok 1931-ben megőrzik távbeszélőállomásaik állományát. Szerinte ezt bizonyítja az a megállapítás is, hogy az állomások számának csökkenése általában csak a nagyobb városi hálózatokban következett be, míg a kisebb helyeken nemcsak hogy csökkenés nem állott be, hanem egyes helyeken még állomásszaporulat is történt. Ennek a megállapí-

tásnak a magyarázatát abban találhatjuk, hogy a connecting companies fogalma alatt nem ugyanazt értik mindenütt. Az ATT ugyanis a tulajdonképpeni Bell-társaságok alatt csak az ú. n. társult társaságokat (associated companies) érti, azonkívül még bizonyos okokból a „Southern New England Company”-t és a „Cincinnati and Suburban Company”-t, jöllehet ez utóbbi társaságoknál csak 30%-os érdekeltsége van. A többi 48 Bell-társaság, melyeknél az ATT érdekeltsége 80—100%-os, az ATT statisztikájában a 7.000 Independent-társasággal egy csoportban szerepel, melyeket „connecting companies” gyűjtőfogalom alá foglalnak. A helyes fogalom meghatározás érdekében tehát tulajdonképpen csatlakozott Bell-társaságokról és csatlakozott független társaságokról kellene beszélni. Ebben az esetben megállapítható volna, hogy a 267.000 állomás-csökkenés tulajdonképpen a Bell-társaságoknál mutatkozott. (E. F. 1931. 23.)

A rádiótávbeszélő a Hawai-szigetek egymásközi forgalmában. A Hawai-szigeteken működő Mutual Telephone Company a Radio Corporationnál 8 teljes rövidhullám-rendszerű rádiótávbeszélő adó- és vevő-állomást rendelt meg a szigetcsoporthoz egyes szigeteinek egymásközi, valamint a Csendes-óceán többi szigeteivel való rádiótávbeszélő forgalmának céljaira. Az új üzem középpontjába Oahu szigete kerül. Az egyes állomások 7—8 méteres hullámokon fognak dolgozni, vagyis az eddig legrövidebb üzemhullámokon. A rövidhullámok ama sajátosága folytán, hogy azok csak a horizontális síkban terjednek, a ké-

szüleket a Föld görbületének jobb leküzdhetése végett, kialudt vulkánok csúcsain helyezik el s azokat a trópusok bogarak, a légköri nedvesség és a vulkánikus gázoktól való védelem céljából speciális szigetelésű szekrényekbe helyezik. A rozsdásodás elkerülése végett az állomásokon főleg a sárgarezet használják. (E. F. 1931. 23.)

Nagy távolságú távbeszélőforgalom légi járművekkel. Az Ausztráliával való rádiótávbeszélőforgalommal kapcsolatban Sydney-ből beszélgetési kísérleteket folytattak légi járművekkel is, melyek közül az egyik Buenos-Ayres fölött 3.000 láb magasságban, a másik pedig Los-Angeles fölött repült. Az első légi járművel való összeköttetést a Buenos-Ayres és Madrid közti rádióösszeköttetés igénybevételével, majd Madrid és London (Rugby) közt kábelen, onnan folytatólag Sydney-ig ismét rádiótávbeszélő útján létesítették. A beszélgetés 20 percnél zavartalanul folyt. A második esetben Los-Angeles és New-York közt vezeték, onnan Londonon át Sydney-ig rádió útján hozták létre az összeköttetést. (E. F. 1931. 23.)

Mennyi jut a nemzeti jövedelemből évente távbeszélő-díjakra. Yositosi Sano, a japán közlekedésügyi minisztérium tisztviselője a világ fontosabb államaiban évente távbeszélődíjakra költött összegeket szembeállította az illető államok nemzeti vagyonyával és nemzeti jövedelmével. Az eredményt grafikonokon mutatja be tanulmányában. A távbeszélődíjakkal a nemzeti jövedelemmel való összehasonlítása pl. a következő képet mutatja:

	Egyesült- Államok	Német- ország	Anglia	Francia- ország	Japán
Évente átlag egy távbeszélő előfizető által folytatott beszélgetések száma	196	32.6	26	19.6	33
A távb. díjak és a nemzeti jövedelem százalékos arányszáma	6%	6%	6.5%	8%	46.5%
A távb. díjak és a nemzeti jövedelem százalékos arányszáma, ha minden előfizető évente átlag 100 beszélgetést folytat	3.06%	18.45%	26%	40.75%	141%

(E. F. 1931. 23.)

Nyilvános távbeszélőállomások berendezése Franciaországban a forgalmas autópályák mentén. Az utóbbi években az autópályaforgalomnak a fő országúton bekövetkezett nagyarányú fejlődése Franciaországban felvetette a nyilvános távbeszélő állomásoknak eme utak mentén való mielőbbi berendezésének problémáját. Ezek az állomások elsősorban arra szolgálnának, hogy a bajbajutott autósoknak lehetővé tegyék a távbeszélő útján való segélykérést.

Mivel magánérdekeltségek már néhány év óta tartanak fenn Franciaországban a

forgalmas autópályákon ilyen segélykérésre berendezett távbeszélőállomásokat (taxiphonokat), a francia postai igazgatás arra a meggyőződésre jutott, hogy a kérdés lehető kielégítő megoldásának érdekében ő maga fog ez utak mentén fekvő helységeket az autósok részére nyilvános állomásokat berendezni, melyek ily módon akkor is rendelkezésre fognak állni, mikor a postahivatal különben zárva van. Ezeket a nyilvános állomásokat ugyanis azokban az órákban, mikor a helybeli postahivatal már nem tart szolgálatot, a legközelebbi állandó szolgálatot tartó hivatalhoz kap-

csolják. Ilyen állandó szolgáltató hivatal pedig sok van Franciaországban, mert ott a postaigazgatás mindazokban a helységeken, ahol a távbeszélőfizetők száma a 200-at meghaladja, a postakincstár költségén állandó távbeszélőszolgálatot tart.

Ily módon ezeken a fontos autógócpontokon az utasok a nap bármely órájában kaphatnak távbeszélő összeköttetést, de nemcsak ezek, hanem bárki más is, aki a távbeszélőt igénybe óhajtja venni. (A P. T. T. 1931. 5.)

A táviróüzem olcsóbbá tétele. A C. C. I. T. (Távíróösszeköttetések nemzetközi tanácsadó bizottsága) f. évi májusi berni ülésén a táviróüzem olcsóbbá tétele érdekében a kedvezményes díjú táviratok és táviratlevelek különböző fajainak rendszerezését ajánlotta a nemzetközi viszonylatokban. E kérdés megvitatásával kapcsolatban a svájci táviró- és távbeszélő-igazgatás által kiadott „Technische Mitteilungen” szaklap hasábjain a következő érdekes fejtegetéseket olvassuk:

A táviróüzem sok országban nem tudja magát saját bevételeiből fenntartani s más segélyforrásokra is rászorul. A bevételek emelése céljából új táviratfajokat hoznak javaslatba, melyek a forgalom felduzzasztása révén a vonalak jobb kihasználását s a személyzet egyenletesebb foglalkoztatását fogják lehetővé tenni. Nemzetközi téren e célok elérésére két mód kínálkozik:

- a) Az összes kellően ki nem használt táviróvonalak megszüntetése.
- b) A nemzetközi leszámolási eljárás egyszerűsítése.

Ad a) A táviróvonalak akkor nincsenek gazdaságosan igénybevéve, ha azokat állandóan üzemben s felügyelet alatt kell tartani, forgalom azonban azokon csak igen rövid időn át van. A nemzetközi szolgálati szabályzat határozatai értelmében csak azokat a hivatalokat kell közvetlen vonlakkal összekötni, melyek közt állandó s igen élénk táviróforgalom bonyolódik le. Kívánatos volna, ha a C. C. I. T. e határozatok gyakorlati alkalmazását illetőleg szintén bizonyos irányelveket állapítana meg. A rosszul kihasznált vezeték a gyors távirattovábbítás szempontjából sem hasznosak. Ilyen vonaloknál ugyanis gyakran előfordul, hogy az egyik vagy másik végponton, ha volna is továbbítandó távirat, nincs mindig rendelkezésre álló kiszolgáló személyzet, ami a táviratok hevertetését vonja maga után s olyan késésekkel jár, melyek hosszabbak, mint a táviratoknak kerülő úton, állandóan beültetett vonalakon való továbbítása esetén mutatkozó továbbítási idők. A nemzetközi táviróhálózatnak és a távirókészülékeknek egységesen

a C. C. I. T. ajánlásainak megfelelő leegyszerűsítése, valamint a kiszolgálás és felügyelet átreformálása tehát felette kívánatos s az üzemköltségek csökkentését eredményezhetné.

Ad b) A nemzetközi táviróvonalakon továbbított táviratok után a továbbításban érdekelt igazgatások a maguk díjrészeit a nemzetközi szolgálati szabályzat 79—82. cikkeiben foglalt határozatok alapján végzett leszámolási eljárás alapján kapják meg. E leszámolás alapja és egysége a továbbított díjszó. A továbbított díjszavak számának megállapítása azonban olyan munkával és idővesztéssel jár, mely a mai viszonyok mellett alig indokolt. Megállapított tény ugyanis, hogy a táviróforgalom alig ingadozik s az hosszabb időszakokban legfeljebb állandóan emelkedő vagy csökkenő irányzatot szokott mutatni. Ennélfogva a forgalom számára szükséges anyagi eszközök is éveken át ugyanazok maradnak. Erre való tekintettel nem játszik szerepet, hogy egy bizonyos vonalon néhány száz díjszóval többet vagy kevesebbet továbbítanak. Egy díjszónak a vezetéken való továbbítása rendszerint két másodpercig tart. A nemzetközi táviró tehát leszámolási egységül a két másodpercig tartó igénybevételt választotta, míg a távbeszélőnél a díjegység a három perc, vagyis a távirónál kb. 300-szor nagyobb érték.

Igy állván a dolgok, a kérdés megkívánja, hogy azzal a C. C. I. T. szintén foglalkozzék s bizonyára érdemes a nemzetközi leszámolás alapelveinek reformjával is foglalkozni. Az átmeneti- és végdíjak évi átalányösszegekben való megállapítására vagy a táviróforgalomnak havonta 3 napon át végzett számlálás alapján történő megállapítására kell e téren áttérni, ha az üzemet gazdaságosabbá akarjuk tenni. (T. M. 1931. 3.)

Svájcban emelkedik a távbeszélgetések száma. A f. év január havában Svájcban folytatott távbeszélgetések száma közel 20 millióra rúgott. Mivel a legújabb népszámlálási adatok szerint Svájc lakosainak száma valamivel több, mint 4 millió, a helvét köztársaság egy-egy lakosára havonta átlag 5 beszélgetés jutott. A helyi forgalomban váltott beszélgetések száma az 1930 január havához viszonyítva 1,321.000-re szaporodott, vagyis naponta 44.000 beszélgetéssel folytattak többet, mint az elmúlt év ugyanebben a hónapjában. Az interurbán forgalomban az elmúlt év januári adataihoz képest 500.000 beszélgetés a szaporulat, ezek közt a nemzetközi forgalomban váltott beszélgetések száma 30.000-re volt több. (T. M. 1931. 3.)

„Az elveszett távirat”. E címen a svájci táviróigazgatás által kiadott „Technische Mitteilungen” c. szaklap f. évi 3. számában a következő érdekes s részben humoros kis történetet olvassuk:

Mister Brown, az erősen elfoglalt new-yorki ügyvéd, izgatottan sétált fel s alá irodájában. Európai úton volt s közvetlenül Amerikába való visszaérkezésekor megállapította, hogy egy igen fontos táviratról melyet Svájcban kellett volna megkapnia, nem szerzett tudomást. „Irjon egy panaszos levelet a Western Union kábeltársaságnak” — kiáltotta oda egyik bojtárjának, — „a dolgot feltétlenül meg kell vizsgáltatni.”

A panaszos levél el is ment, végig futott a szolgálati úton s eljutott Svájcba is, ahol nyilatkozattételre szólították fel az érdekelt táviratkézbesítőt, aki a látszat szerint hibás volt. A szegény vádlott saját mentségéül a következőket írta:

„A táviratot címzésének megfelelően Maier úr irodájába vittem. Ott néhány urat találtam, akik élénk beszélgetésbe voltak merülve. Érdeklődtem náluk Mister Brown iránt, mire egyik kövér úrhoz utasítottak, kinek szemölcs volt az orrán. Mikor a táviratot átadtam neki, láttam, hogy azt hanyagul a zsebébe gyúrte. Szerettem volna neki mondani, hogy az így majd el fog kallódni, de mégsem mertem az urakat tárgyalásukban megzavarni.”

A táviratkézbesítő nyilatkozata megtette az utat visszafelé s szerencsés tengeri utazás után Mister Brown kezeihez jutott. „Buta dolog!” — mondá, mikor elolvasta, — „ami a kövérést és a szemölcsöt illeti, az rendben volna, de hát csak nem én... különben lássuk, hisz ez a ruha volt rajtam Svájcban is.” — Idegesen átkutatta zsebeit s az egyikből kihúzta a gondosan lezárt táviratot.

Szerencsekívánatokra adott köszönő válaszoknak távirati úton, kedvezményes díj-szabás mellett való továbbításáról érdekes cikk keretében folytat W. Kotzenberg a „Telegraphen Praxis” f. évi 7. számának hasábjain eszmecserét. Fejtegetéseinek kiinduló pontja az a megállapítás volt, hogy a táviratok egy igen tekintélyes része ú. n. üdvözlő távirat. Ezekért az üdvözlésekért a címzettek később rendszeren nyomtatott kártyák felhasználásával mondanak köszönetet, ami a megtisztelték számára tekintélyes munka elvégzését jelenti. Ily módon joggal fel lehet vetni a kérdést, nem volna-e helyes, ha a német posta ezt a köszönetnyilvánítással járó munkát olcsó díjszabás mellett felvett s előre megállapított szövegű táviratok szétküldésével átvénné. Az ilyen köszönő táviratok vagy postai

úton vagy távirati úton nyernének továbbítást. Természetesen a postai úton továbbítottak külalakja is távirat volna s kezelésük kb. azonos volna a helyi táviratok kezelésével. Ilyen köszönő táviratok nemcsak a német belföldi, hanem a külfölddel való forgalomban is rendszeresíthetők volnának.

A cikkíró kalkulációja szerint postai úton való továbbítás esetén egy-egy köszönő táviratért 20 pfenniget, távirati úton való továbbítás esetén 30 pfenniget kellene számítani, amely díjak mellett a német postának még táviratonként kb. 10 pfennig tiszta haszna maradna. Számításainak további során Kotzenberg arra az eredményre jut, hogy évi 7.5 millió üdvözlő távirat alapulvétele mellett Németországban 4 millió köszönő választáviratra feltétlenül számítani lehetne, melyhez még külön egy millió, más okból feladott köszönő távirat is járulna (köszönet küldött virágcsokorért, stb.). Ily módon 5 millió köszönő távirat mellett, darabjánál 10 pfennig tiszta hasznot számítva, a német posta tiszta haszna évi 500.000 birodalmi márka lehetne. (T. P. 1931. 7.)

A rádióhírmondó élénkítő hatással van a könyvpiacra. A „Listener” című angol szaklap legutóbbi körkérdést intézett az angol könyvárusokhoz e tárgyban s a beérkezett válaszokból megállapította, hogy a könyvkereskedők a rádióhírmondó terjedését örömmel üdvözlik, mert ennek következtében az olvasóközönség és a könyvvásárlók szaporodását állapították meg. Így Angliában 1930-ban a nyilvános könyvtárak 250.000 könyvvel többet adtak ki kölcsönbe, mint a megelőző évben. (T. P. 1931. 8.)

Rádióösszeköttetés a Capetown—Kairó közt közlekedő légijárművekkel. A nevezett két afrikai város közt közlekedő légijárművek biztonságának előmozdítása érdekében 12 légiforgalmi rádióállomást fognak az út mentén felállítani, melyekkel a járművek menet közben állandóan összeköttetésben lehetnek. A 12 állomást a következő helyeken állítják fel: Kampal (Uganda), Nairobi (Kenya), Moshi, Dodoma (Tanganyika), M'Beya (Tanganyika), M'Pika (Északrhodésia), Broken Hill (Északrhodésia), Salisbury (Délrhodésia), Buluwayo (Délrhodésia), Germisten, Victoria West, Capetown. (E. F. 1931. 24.)

A távbeszélő Tripolisban. Tripolisz olasz gyarmat óriási kiterjedése és gyér lakottsága miatt a távirót és távbeszélőt a tengerparti vidékektől eltekintve, általában csak nagyon kevésbé veszik igénybe. Mind jobban igénybeveszik azonban a hírszolgálat céljaira a rádiót. Ezidőszent magán Tripolisz városán kívül rádióállomások

még négy helyen működnek az olasz gyarmaton, nevezetesen Nalut, Garian, Sebha és Sirte telepeken. (E. F. 1931. 24.)

Távbeszélő-összeköttetés létesítése Sofia és Istanbul között. A bulgár és török postaigazgatások közt legújabbán tárgyalások folynak a Sofia és Istanbul közti távbeszélővonal megépítése tárgyában. Ez iránt a két igazgatás egymással már meg is állapodott s mivel az összeköttetés céljaira a németek által a világháború folyamán megépített régi távbeszélőáramkör még meglévő szakaszait is fel fogják tudni használni, úgy vélik, hogy a tervbe vett munkát rövidesen be is fejezhetik. (E. F. 1931. 24.)

Német távkábelépítési tervek. Németországban a távbeszélő távkábelépítést a felette kedvezőtlen gazdasági helyzet ellenére is folytatni fogják abban a mértékben, amennyire azt a német és az európai távbeszélőhálózat fejlődése megköveteli. Az érdekelt külföldi államokkal létesített megállapodások alapján a közeljövőben a következők új építkezések megkezdését határozták el:

Németország és Németalföld közt egy Düsseldorf—Venle kábelt, mely a már meglévő Rotterdam—Eindhoven—Venle kábel meghosszabbítását adná.

Németország és Dánia közt a Flensburg—Apenrade—Kolding kábel megépítését.

Németország és Belgium közt az Aachen—Liège—Brüsszel kábel fektetését, melynek La Panne-on át csatlakozása lesz Nagybritannia felé.

Németország és Csehszlovákia közt a Szilézia és Morvaország közti összeköttetés céljaira a Cosel—Mor. Ostrava kábelszakasz megépítését.

Németország és Lengyelország közt a Gleiwitz—Kattowice—Myslowice kábel megépítését, mely Közép- és Nyugat-Európát Varsóval közvetlen és zárt kábelúttal fogja összekötni.

A halászköz és az Elbe—Weser parti rádióállomás távbeszélő forgalmának megkönnyítése céljaira Hamburg és Cuxhaven közt is kábelt fektetnek a németek s ugyancsak közvetlen kábelösszeköttetést terveznek Leipzig és Chemnitz ipari gócpontok közt is. (E. F. 1931. 24.)

Távbeszélő segélyszolgálat az autóforgalom számára Németországban. Az „AHA—Autohilfe G. m. b H. Berlin” a birodalmi közlekedési minisztérium, a német autógyógyesületek többségének, valamint más érdekeltségek támogatásával segélyszolgálatot rendezett be, melynek az a rendeltetése, hogy a bajbajutott autók számára lehetővé tegye az országutakon a táv-

beszélőn való segélykérést. Legutóbb a legfontosabb német országutakról térképeket adtak ki, melyekről bárki könnyen megállapíthatja az országutak mentén található távbeszélő állomásokat, autójavitó műhelyeket, veszélyes pontokat, úttávolságokat stb. és azok hozzáférhetőségének módját. A szolgálat legfőbb célja azonban az, hogy az országutak mentén e berendezéseket olymódon építsék ki, hogy legfeljebb 4—5 km. távolságra egy-egy távbeszélő állomás s átlag 15 km. távolságra pedig még autósegélyhely (műhely) legyen. Az autósegélyhelyeket javítóműhelyekben, benzinciszternánál vagy más, a segélynyújtásra alkalmas helyeken rendezik be. A távbeszélő segélyszolgálat céljaira az országút közvetlen közelében fekvő előfizetői állomásokat vagy nyilvános állomásokat veszik igénybe. Az autósegélyhelyek a nyilvános távbeszélőhálózzal az AHA vállalat költségére bármikor összeköttetést kapnak. Oly útszakaszokon, ahol a segélyszolgálat céljaira alkalmas távbeszélő állomások nem állnak rendelkezésre, az országút mentén speciális távbeszélő állomásokat rendeznek be. Az ilyen speciális állomások egy árbócra erősített viharálló szekrénykében elhelyezett távbeszélőkészülékből állnak. Maga az árbóc feltűnő jelzőtáblával hívja fel magára az autósok figyelmét. A távbeszélő segélyállomások és a legközelebbi autósegélyállomás közt a vállalat költségére önköltési áron a német postaigazgatás építteti meg az összeköttetést. A speciális autósegély távbeszélő állomások s a nyilvános távbeszélőhálózat állomásai közti közvetlen távbeszélőforgalom azonban nem lehetséges. E speciális állomásokat csak azok az autótulajdonosok használhatják, akik az AHA szervezetnek tagjai s az állomásokhoz évi 15 márka lefizetése ellenében kulcsot kapnak.

Az AHA segélyszolgálatot a következő német útvonalakon rendezték be: Berlin, Hamburg, Neubrandenburg, Stettin, Küstrin, Frankfurt (Oder), Jüterberg, Leipzig, Halle, Magdeburg; továbbá Hamburg és Travemünde, valamint München és Nürnberg közt. A szolgálatba bevont úthálózat hossza 1.500 km., melynek mentén 150 árbócra szerelt speciális távbeszélő segélykérő állomás van már elhelyezve. A Leipzig—Berlin, Leipzig—Dresden, Leipzig—Chemnitz—Dresden útszakaszok szerelése most van folyamatban. (E. F. 1931. 24.)

Az első CB távbeszélőközpontot Worcester (Mass.) északamerikai városban helyezték üzembe és pedig 1896 június hó 20-án. (T. P. 1931. 10.)

A vatikáni rádióhírdomó állomás tudományos előadásai. A pápai állam tuda-

mányos akadémiaja a vatikáni rádióhírmondó állomás útján tudományos előadásokat fog rendezni az egész világ hallgatósága számára. Az előadásokat főleg latin nyelven fogják tartani s azok tárgya a tudományos akadémia munkaköréből fog kikerülni. Főleg matematikai, fizikai, csillagászati és biológiai tudományos előadások megtartásáról lesz szó. Az előadásokhoz anyagot bárki küldhet a pápai tudományos akadémia címére s a beérkezett szakmunkákat speciális akadémiai bizottság fogja kiválogatni és feldolgozni. (T. P. 1931. 11.)

A távbeszélőtűtők megvédése a rádió-távbeszélőüzemben. Az erősítő-berendezések általános alkalmazása az emberiséget abba a szerencsés helyzetbe hozta, hogy a Föld egész kerekességét bekapcsolhatta a távbeszélőforgalomba. Az ilyképpen áthidalt óriási távolságok (kb. 20.000 km-ig) megkövetelik természetesen, hogy a forgalom az út legnagyobb részét rádióösszeköttetés, illetőleg összeköttetések igénybevételével tegye meg. Az ilyen nagytávolságú távbeszélgetéseknél eddig azzal a kellemetlen ténnyel kellett számolni, hogy azokat mások, néha teljesen illetéktelenek is lehallgathatták, ha t. i. meg volt az illető hullámon való vételre alkalmas készülékük.

Legújában olyan kapcsolásokat próbáltak ki, melyek alkalmazásával a rádió-távbeszélgetések titokban tartását sikerült biztosítani. Az eljárás abban áll, hogy a beszédhullámokat azoknak az adóállomás által való kisugározatása előtt bizonyos rendszer szerint deformálják. A vevőállomáson ezt a deformálást aztán ismét visszafeljesztik. Ily módon a rádió-távbeszélgetés oly harmadik személyek számára, akik a megfelelő berendezésekkel nem rendelkeznek, értéktelenné és felhasználhatatlanná válik, mert a felfogott hangokat nem tudják ismét érthető beszéddé visszaalakítani. Az új eljárás kipróbálásával és tökéletesítésével kapcsolatos kísérletezések még nagyban folynak. (T. P. 1931. 12.)

Gramofonlemez-készítés rádióhírmondó-előadásról. Egy karlsruhei rádióamatőr ebbeli tevékenységéről a „Telegraphen-Praxis” f. évi 12-ik számában a következőket olvassuk: Mivel Karlsruheban a műhlakkeri adó leadásait teljesen tisztán és erősen lehetett venni, az amatőr az adó által leadott gramofon-zeneszámokat ismét gramofonlemezre vette fel. Ezután megszerezte a műhlakkeri állomás által leadott gramofonszámok eredeti lemezeit s összehívott hallgatóság előtt eljátszotta úgy az eredeti, mint az általa készített lemezeket. Az eredmény meglepő volt, mert a meghívott hallgatóság egyáltalában nem tu-

dott különbséget tenni az eredeti gyártású és az általa készített gramofonlemezek között. Az a többszörös energiaátalakítás, mely az eredeti gramofonlemez lejátszása és a rádióhírmondó útján leadott hang újbóli lemezre való felvétele közti úton előfordult, ezek szerint nem volt semmi zavaró hatással annak zenei tisztaságára s az emberi fül ennek következtében nem tudott különbséget tenni az eredeti lemezek és a rádióelőadásokról készített lemezek között.

Az Egyesült-Államok rádió-adóállomásainak 80 százaléka az Unió kereskedelmi minisztériumának megállapítása szerint rádióamatőr-adóállomás. E szerint a hivatalos közlés szerint az Egyesült-Államokban ezidőszerint összesen 22.972 rádió-adóállomás van üzemben. Ezek közül 612 szórakoztató adóállomás, 18.994 rádióamatőr-adóállomás, 2.173 hajóforgalmi adóállomás, 468 kereskedelmi adóállomás, 391 kísérleti és képtávíró adóállomás, 215 légiforgalmi adóállomás és 119 geofizikai adóállomás. (D. V. 1931. 27.)

Az ausztráliai távíró és távbeszélő történeti fejlődéséről. Ausztráliában a távíró 1851-ben kezdtek használni. Az első közhasználatú távíróvonal 1854-ben nyílt meg Melbourne és Williamstown közt, melyet 1858-ban a Sydney—Melbourne—Adelaide közti távíróvonal üzembehelyezése követte. A világtávíróhálózathoz való első csatlakozást 1872-ben létesítették, amikor az észak-déli irányú ausztráliai távíróvonal, mely Adelaideből Darwinba vezet, megnyílt, honnan kábelösszeköttetést nyertek a Németalföldi Indiákkal.

A távbeszélő feltalálása után megkezdte térhódítását Ausztráliában is. Az első távbeszélgetést Melbourne és Ballarat közt 1878-ban folytatták. 1887 óta Ausztráliában a távbeszélőüzem a postaigazgatás alá tartozik, mely 1907-ben üzembe helyezi az első ausztráliai távolsági vonalat Melbourne és Sydney közt. 1930-ban az akkor már tekintélyes ausztráliai távbeszélőhálózat a brit-ausztráliai rádió-távbeszélő-szolgálat révén összeköttetésbe került Nagybritanniával és a többi európai államokkal. (D. V. 1931. 22.)

A naueni rádió-adóállomás 25 éves. A folyó évben volt 25 éve, hogy Németország nagy, tengerentúli forgalomra berendezett rádió-adóállomásának alapkövét lefektették. Az állomás már megépítésének első idejében 1.700 kilométerig terjedő távolságokat hidalt át rádiótávíróval. Ezidőszerint pedig úgy hosszú-, mint rövidhullámrendszerű üzemével a világ minden részével összeköttetésbe hozza a német birodalmat s Európa többi államait is. Nauen nagy

szerepet játszott a Telefunken-társaság s az egész német rádiószolgálat jóhírének megalapozásában s megbecsülhetetlen szolgáltatokat tett a német birodalomnak úgy a világháború alatt, mint az azt követő időkben. (D. V. 1931. 18.)

A képtávíró térhódítása Japánban. Japánban a képtávíró először az elmúlt év koronázási ünnepségeivel kapcsolatban alkalmazták, mikor is több nagy japán lap engedélyt kapott arra, hogy a koronázási ünnepségek jelentősebb eseményeiről készült felvételeket a nagyobb japán városokba saját magántávbeszélő-vonalakon berendezett képtávíróüzem segítségével továbbíthassák. Ezeknek az első kísérleteknek az eredménye annyira kielégítő volt, hogy a közfigyelmet mindenfelé felkeltette az új üzem iránt, a közlekedésügyi minisztérium szakosztálya pedig elhatározta a Tokio és Ojaka közti rendes képtávírószolgálatnak még ez évben való megnyitását. (V. B. 1931. 20.)

A távbeszélő főállomások és távbeszélő névsorok számának szaporodása a berlini főpostaigazgatósági kerületben. A távbeszélő főállomások száma 1881 és 1931 közt a következő helyzetet mutatta. 1881-ben kereken 1.000, 1890-ben 20.000, 1900-ban 40.000, 1905-ben 60.000, 1910-ben 100.000, 1914-ben 120.000, 1920-ban 159.000, 1923-ban 160.000, 1925-ben 190.000, 1926-ban 210.000, 1928-ban 235.000, 1930-ban 295.000, 1931-ben 310.000. A berlini távbeszélőnévsor példányszámai az eltelt 50 év alatt a következő emelkedést mutatják: 1881-ben kereken 2.000, 1885-ben 6.000, 1890-ben 15.000, 1900-ban 50.000, 1905-ben 70.000, 1910-ben 112.000, 1914-ben 147.000, 1915-ben 140.000, 1920-ban 240.000, 1925-ben 275.000, 1930-ban 375.000, 1931-ben 385.000. (A P. T. 1931. 6.)

Dr. Havas Ferenc.

Megnyílt a közvetlen rádiótávírószolgálat Amerika és Ausztria között. Az osztrák szövetségi elnök, az amerikai követ, az osztrák kereskedelemügyi miniszter és több amerikai újságíró jelenlétében nyitották meg a közvetlen rádiótávírószolgálatot Amerika és Ausztrália között. Miklas szövetségi elnök ez alkalommal beszédet mondott, amelyben örömmel üdvözölte az Ausztria és az Egyesült-Államok közötti közvetlen összeköttetés létrejöttét annál is inkább, mert ez az új forgalmi eszköz alkalmas arra, hogy Bécsnek, mint a hírszolgálat egyik főközpontjának helyzetét erősítse és kétségtelenül hozzá fog járulni nemcsak ahhoz, hogy a gazdasági kapcsolatok Ausztria és az Egyesült-Államok között intenzívebbek legyenek, hanem az osztrák rádiótársaság tekintélye és kibővült munkaköre révén

elő fogja mozdítani Ausztria nemzetközi érvényesülését. (N. Fr. Pr.)

A belga rádió új szervezete. A belga rádiót ez év elején alaposan átszervezték. Tudvalevőleg Belgiumban a hivatalos állomások mellett, magánállomások is működtek, mint az egykori Radio Belgium és Velthem Louvain is. A törvényhozás rendeletileg egységesítette az ország területén működő állomásokat, azok magánjellegét megszüntette, úgyhogy az említett két állomás is új nevet kapott, amennyiben az egyik mint Radio Brüssel, a másik pedig mint Radio Velthem jelentkez adásainál. Tekintve, hogy az országban két uralkodó nyelv van, valamennyi állomáson meg kellett kettőzni a bemondók és a tisztviselők számát, hogy megfelelően francia, illetőleg flamand nyelven tarthassák előadásait és bemondásait. Ezzel egyidejűleg Belgiumban erősen hozzáálltak az éther megtisztításához. Namur városi tanácsa határozatot hozott, hogy ezentúl minden rádiót zavaró készülék tulajdonosát, ha az nem használ védőberendezést, súlyos pénzbüntetéssel és egy hétig terjedő elzárással büntetnek. (Funk Post.)

Svájc rádióállomásainak átszervezése. Svájc a közelmúltban átszervezte adóállomásait, amelyeket egy koncessziós társaság kezébe összpontosított. A központi társaság pénztárába folynak be az előfizetési díjak, amelyeket azután a többi állomás között arányosan szétosztanak. A társaság tagjai a genfi, a lausannei, a zürichi, a berni és a baseli rádióállomások, valamint két új adó: a szent-galleni és a Monte-Ceneren épült új rádióállomás, mely utóbbinak stúdiói Luganóban lesznek és az Olasz-Svájc közönségének fognak műsorral szolgálni. Az új adó megnyitását ez év végére tervezik. A Monte Ceneri adó 10 Kw. antenaeerővel, 720 méteres hullámhosszon fog dolgozni. A központi társaság élén egy tanács áll, melynek tagjai a fentemlített rádióállomások képviselői. A svájci postaügyi miniszter azonkívül három delegáltat küld a tanácsba. (Funk Stunde.)

A Szentatya állandó rádióösszeköttetése követivel. A Szentatya Marconi genuai gyárában több rádiókészüléket rendelt, amelyeket Mahieu francia mérnök külön összeállítása szerint készítenek. Az új felvevőkészülékek egy-egy példányát elküldik a Vatikán össze külképviselőinek és az összes érsekségeknek.

A szentszéki államtitkár egyidejűleg megállapítja azt az időpontot, amelyben a készülékek tulajdonosai a Vatikán adásait és utasításait meghallgatni kötelesek. (Radiocorriera.)

A francia vasúti rádió fejlődése. A francia vasúttársaságok elhatározták, hogy a Paris—Brest, Paris—Strassburg és Le Havre—Dieppe vonalakon rádiófelvevő készülékekkel látják el a vonatokat. (Matin.)

Az angol rádiótársaság új székházát ősszel nyitják meg Londonban. A hatalmas épület a Regent Street végén épül. Az épületben 20 stúdió és egyezer személyt befogadó, hatalmas hangversenyterem nyer elhelyezést. Az épület mintegy 70 méter magas lesz. Falai olyan anyagból készülnek, amely lehetetlenné teszi azt, hogy az utca zaja a stúdió munkáját zavarja. A hangversenyterembe hatalmas orgonát is építenek, amelyet nemcsak a rádióműsorok továbbítására, hanem önálló hangversenyekre is felhasználnak. A terembe távolbalátó készüléket is építenek, amelyek segítségével a közönség megfigyelheti a távolbalátón leadott eseményeket. (Bp. É.)

A legnagyobb vevőkészülék. New-Yorkban most épül az új Waldorf-Astoria szálló, amely a világ legnagyobb vevőkészülékével fog rendelkezni. Rádiója hangosfilmkészülékkel lesz kapcsolatos. A kétezer szoba nem kap külön-külön készüléket, hanem csak hat kapcsolót s a vendégek ennek megfelelően hat programból válogathatnak. Ezenkívül az a zene, amely az egyik terembe szól, kényelmesen átvihető akármelyik másik terembe. Gondoskodás történt, hogy egyik szoba ne zavarja a másikat. Az antennatelepet a szálló két tornya között 180 méternyi magasságban helyezik el. A 300.000 méternyi hálózatot gummival, ólommal és rézzel szigetelik. (Funk. Wacht.)

Hivatalos rádióvevőkészülékek a községekben. A francia postaminisztérium a belügyminisztériummal arról tárgyal, hogy minden francia községet rádióvevőkészülékkel lássanak el. Ezzel a központi kormánynak és az egyes prefektúráknak gyors és megbízható híradásslugálat berendezésére nyújtanának alkalmat. Különösen fontos lenne ez olyankor, amikor elemi csapások nehezítik meg az érintkezést. Másrészt a községházán egybegyűltek számára mezőgazdasági és egyéb közhasznú előadásokat lehetne közvetíteni. (Le Matin.)

Portugália állami adóállomást sürget. Portugália intelligenciája sürgeti, hogy a kormány állami adóállomást létesítsen. Jelenleg két egészen gyöngye magánállomás működik. Ezeknek is kevés a hallgatójuk. A földrajzi helyzet olyan, hogy az erős külföldi adók eléréséhez legalább négy-csöves készülék szükséges. A készülékek pedig, amelyeket súlyos vám terhel, nagyon drágák. (Ondas.)

Olaszország rádiója. A fasiszta kormányzat természete magával hozza, hogy Olaszországnak a rádió fejlesztésére vonatkozó terveiből keveset lehet megtudni. Hozzjárul ehhez, hogy Tittoni, az EIAR-társaság elnöke, jövedelje betegeskedik. A rádiótársaság anyagilag nem áll éppen a legjobban. Csupán 176.000 előfizetője van. Olaszországban ezidőszert két adóköri van: Génua—Milanó—Turin, a híres háromszög, és Róma—Nápoly, amelyet a magyar rádióhallgatók talán jobban ismernek. Meg kell említeni még a bozeni kis-adót, amelynek talán legjobb a műsora. Délen most kezdte meg működését a szicíliai Palermo, de őszre elkészül és megkezdí szolgálátát Firenze adóállomása is, amelyet serényen építenek. Toskánában, a vidéket körülvevő nagy hegyek következtében a legnehezebb a rádióvétele, ezért vált sürgőssé a firenzei adóállomás építése, amely az EIAR hálózatának jelentős bővülését fogja jelenteni. Firenze rádióállomását mintegy 5—6 km-re a várostól, Pratolino és Trespiano között építik és 90 m. magas antennaoszlopai már állanak is. Az új állomás 20 Kw energiával fog működni, tehát egész Európában jól vehető. Radio—Firenze ünnepeles megnyitását az olasz kormány határozott kívánságára, október 28-ra, a Marcia su Roma évfordulójára tűzték ki. (Corr. d. Roma.)

Öt új német nagyadó épül. A német postaügyi minisztérium, a német új nagy adóállomásokra vonatkozólag közleményt juttatott el f. évi március havában a sajtóhoz, amelyben a következőket mondja:

Az úgynevezett Deutschlandsender adóenergiájának 75 Kw-ra való felemelési munkálatai már annyira előrehaladtak, hogy május havában megkezdhetik a kísérleti adásokat. Egyidejűleg egy új, igen nagy teljesítményű adó csőtípus kísérletezése is folyik, amely cső annyira bevált, hogy rövidesen valamennyi német adóállomáson használatba veszik.

A langenbergi adóállomás adóenergiájának szintén 75 Kw-ra való emelése már lassabb ütemben halad előre, úgyhogy legfeljebb csak ősszel kerülhet sor kísérleti adásokra. Az új nagy stúdió építkezését már munkába vették.

Az eddigi breslauer adóállomás helyett Rotsürben faluban már megkezdtek a nagyadó alapozási munkálatait, míg a technikai berendezés a németországi gyárakban nagyjában már készen áll.

Leipzigben szintén megkezdődtek a tererősségi mérések az új nagyadó felállítási helyének meghatározására vonatkozólag.

Ez az állomás át fogja venni Frankfurt jelenlegi hullámhosszát (389.6 m.).

Ezzel szemben a 25 Kw. adóenergiára felerősített frankfurti adóállomás, Leipzig mostani hullámhosszán (259.3 m.) fog dolgozni. Ez az állomás kb. csak egy év múlva kezd meg adásait.

Az öt új német nagyadó mellett Bajorszámban is tervbevétték a nagyadó építését és pedig Münchentől kb. 20 km-re fekvő ú. n. Erdinger Moor mocsaras területén, amely a megejtett mérések szerint igen alkalmas terület lenne egy nagy hatósugarú adóállomás felállítására. Ennek az adóállomásnak megnyitását ez év karácsonyára tervezik. (Der deutsche Rundfunk.)

Távolbalítás Amerika és Németország között. Az Amerika és Németország között megindított távolbalítási kísérletek teljes sikerrel jártak és nagy feltűnést keltettek tudományos körökben. A General Electric Co. de Shenectady laboratóriumának sikerült képtávíró útján átviteleket eszközölni, amelyeket Leipzigban, Berlinben és Londonban felvettek. A leipzigiegyetem műszaki laboratóriuma is felvette ezeket az adásokat, amelyeket azután filmre vetítettek és nagy sikerrel mutattak be. (Bp. Ért.)

Az új olasz rádiótörvény. Olaszországban az új rádiótörvény a közelmúltban lépett életbe. Szigorú intézkedések szabályozzák, hogy engedély nélkül nem szabad rádióalkatrészeket bevinni az országba és a legegyszerűbb felszereléseket, javítási munkákat is be kell jelenteni. Az engedélyezett rádiókészülékek tulajdonosai egy évre 75 lírát fizetnek, azonkívül egyszermindenkorra 3 lira felvételi díjat. A déltiroli területre külön politikai és katonai intézkedések szólnak. A hatóságok közérdekből minden kártérítés nélkül egyes készülékek működését megszüntethetik a „gyanus” felszereléseket el is kobozhatják. Itt jegyezzük meg, hogy az olasz rádiótársaság most első ízben közölte a nemzetközi Rádió Unióval az olasz rádióelőfizetők számát. Olaszországnak legutóbb 176.356 rádióelőfizetője volt, ami Olaszország 41 milliónyi lakosságához képest még mindig elég kevés. Az olasz rádió, hogy költségvetését egyensúlyba hozza, kénytelen a reklámhoz folyamodni. Az olasz hallgatók tömegesen tüntetnek a reklám bevezetése ellen és hivatkoznak Angliára, Németországra, Ausztriára és Magyarországra, ahol a rádióreklám tilos. (Radiocorriere.)

A dán rendőrség eljárást indít a titkos rádiókészülékek tulajdonosai ellen. Dániában a rendőrség erélyes nyomozást indított a be nem jelentett rádiókészülékek tu-

lajdonosai ellen, akiket tettenérés esetén 50 pengőtől 700 pengőig terjedő pénzbüntetésre és készülékük elkobzására ítélnék. Új hatósági hivatalt is szerveztek. Vannak már hivatalos rádió-ellenőrök, akiknek az a feladatuk, hogy minden visszaélést leleplezzenek és megakadályozzanak, érvényt szerezzenek az új dán rádiótörvénynek, de egyben meg is védjék a rádiósok érdekeit. A dán rádióellenőrök, akik állandóan utazgatnak az öt rádiókerületre osztott országban, különösen a rádióvételt zavarók ellen hirdetnek kíméletlen harcot és nemcsak azokat büntetik, akik szabálytalanul használnak rádiózást zavaró magasfrekvenciájú készüléket, hanem azokat is, akik visszacsatolással háborgatják szomszédait. (Radio Times.)

Az új izlandi adóállomás előfizetői számának szaporodása. Nemrégén építették fel Izland fővárosában a 20 Kw. adóenergiával dolgozó reykjaviki adóállomást. Az adóállomás energiájának növelése Izlandban is hatalmasan emelte a rádióelőfizetők számát, annyira, hogy ha százalékos elosztást veszünk figyelembe, Izland az első rádiózó államok közé emelkedett. Izland összlakosságának száma ugyanis százezer lélek, amiből kereken tízezer ember rádióelőfizető, vagyis a lakosság 10 százaléka. (Bp. Ért.)

Az új frankfurti nagyadó közös hullámhosszon fog dolgozni. Érdekes kísérleteket fejezett be a közelmúltban a német birodalmi posta rádióosztálya. Frankfurt a/M., Trier és Kassel között méréseket végeztek abból a szempontból, hogy vajjon az új frankfurti 25 Kw-os adóállomás üzembehelyezése után Trier és Kassel használhatja-e ugyanazt a hullámhosszat. A mérések teljesen kielégítő eredményeket mutattak, úgyhogy a jövőben Frankfurt a/M., Trier és Kassel a 259.3 hullámhosszon, mint közös hullámhosszon fog dolgozni. (Rundfunk Hörer.)

Ötvenmillió dollár az iskolai rádióoktatás céljaira. Newyorkban a közelmúltban alakult meg egy társaság azzal a céllal, hogy rövid időn belül megteremtse Amerikában a német „Deutsch Welle” mintájára rádión keresztül az iskolai oktatás szervezetét. A legkiválóbb tudósokat, egyetemi tanárokat kérték fel a tervezet kidolgozására, amely tervezet szerint nemcsak angol, hanem német, spanyol és olasz nyelven is fognak előadásokat tartani a rádióban a legkülönfélébb ismereti tárgyakból olyan népszerű formában, hogy azok az iskolás gyermekek részére is érthetők legyenek. (Radio Times.)

A hangkép új útjai. Több rádiótársaság kísérletezik érdekes akusztikai események-

nek gramfonlemezre való felvételével. Legutóbb a stuttgarti rádiótársaság folytatott ilyen kísérleteket, melyek — a kultúrfilmhez hasonlóan — az akusztikailag érdekes és tipikus jelenségeket lemezen örökítik meg és zárt előadások keretében adják le. Olyan hangképekről van itt szó, amelyek szorgos átdolgozás és egymásmellé sorozás szükségessége következtében a közvetlen (helyszíni közvetítésszerű) átvitelre nem egészen alkalmasak és lemezfelvételek útján tökéletesebbek lesznek. A délnyugati német rádiótársaság három hangkép készítésével foglalkozik.

Az első címe: „Saarmenti élet”, mely tipikus keresztmetszetét adná a Saarvidék politikai, kulturális és szociális életének.

A második hangkép: „Trier”, egy kép a határvidék munkájáról és szükségéről.

A harmadik ilyenmű hangkép címe: „Egy német város aludni tér”, mely a nagyvárosi élet elcsendesését mutatja be. Ezek mellett a hangképek mellett még politikai nyilatkozatokról, gazdasági tanácskozásokról, nevez emberekké folytatott interjúkról, néppünnyelvényekről és helyszíni közvetítésekről felvett gramfonlemez is átvitelre kerülnek. (Funk Woche.)

Rádióvételt zavarók büntetése Cseh-szlovákiában. Az új cseh rádiótörvény értelmében fogházzal vagy pénzbírsággal büntetik mindazokat, akik a rádióállomásokat zavarják vagy a rádiókészülékek segítségével mások zavartalan vételét megnehezítik. (Rundfunk.)

Svájc és a rádió. Svájc a rádió fejlődésével, bár sok nehézséggel kellett megküzdenie, lépést tudott tartani. Nemcsak a terepviszonyokról van szó, hanem a nyelvkülönbözőségekről, amelyek a stúdiók programjainak összeállítását nehezítik meg. Az első közvetítéseket 1923-ban Genfből és Lausanneból kapták. Egy évvel utóbb Zürich kezdte meg a rendszeres továbbítást. Aztán következett Bern és Basel. Most már 101.000 előfizetőt számlálnak, ami az egész lakosság 25 ezrelékének felel meg. Ebben a tekintetben azonban más országok jóval nagyobb arányszámot mutatnak ki. Így Dánia 88, Svédország 70, Anglia 64. Németország 47 ezreléssel dicsekedhetik. Eleinte az előfizetők a városokra szorítkoztak, ahol a gyenge készülékek fel tudták fogni az adóállomások közvetítéseit, de utóbb ez megváltozott, amennyiben a városokra legfeljebb a hallgatók fele jut. A lámpás készülékek jóval nagyobb számmal szerepelnek, mint a dektorosak. A postaigazgatás készülékenként 15 svájci frankot szed. Ezt legnagyobb részben megosztják az engedélyezett vállalatok között. A német programot Bero-

münsterből (Luzern), a franciát Sottensből (Lausanne), az olaszt Bellinzonából közvetítik. Az egyes vállalatok összekapcsolódtak. Közös címűk svájci körszika társaság. Székhelyük Bern. (Radio Schweiz.)

Új rádió adóállomások. Az új langenbergi adó, amelyet a régi adóállomás közelében építenek, 75 Kw antennaerejű lesz. Az új állomást az őszi folyamán adják át rendeltetésének.

A breslauer új adóállomás Breslau régi hullámhosszán, 325 méteren működik és Rotsurben községben épült, Breslautól délre 15 kilométernyi távolságban.

Az új leipzig-i rádióállomás, mely Pegauban épül, 389,6 méteres hullámhosszon, a frankfurti állomás jelenlegi hullámhosszán fog működni, míg az új frankfurti adó (25 Kw) a leipzig-i adó mostani hullámhosszán 259,3 méteren továbbítja adásait. Az új breslauer, leipzig-i és frankfurti adóállomásokat egy éven belül helyezik üzembe.

A huddersfieldi „North Regional Transmitter” május 17-én 479,2 méteres hullámhosszon kezdte meg adásait. Azóta Észak-Angliában még csak a new-castle-i adóállomás dolgozik. A „North Regional Transmitter” második adója 301,5 méteren kísérletezik. Az adó antennaereje 70 Kw.

Az új Bordeaux—lafayettei adóállomást május végén helyezték üzembe. Antennaereje 20 Kw. Hullámhossza 304 méter.

Június hó 11-én adták át rendeltetésének ünnepélyes keretek között a Bero—müsteri (Svájc) nagyadót, amely 459,4 méteres hullámhosszon működik.

A hosszúhullámú zeeseni (Németország) adóállomás június 1-e óta 75 Kw antennaerővel működik.

A genauai adóállomás július hó végén 10 Kw-ra emelte adóenergiáját, a bozeni állomás pedig október hó 28-tól kezdődőleg 1 Kw antennaerővel fog műsort közvetíteni.

Az afrikai rádiótársaság Capetownban és Durbanban épít rövidhullámú adóállomásokat.

A trieri rádióállomás legutóbb megkezdte adásait 259,3 méter hullámhosszon, adóenergiája 2 Kw.

A közeljövőben felépülő 100 Kw-os luxemburgi adóállomás körül nagyobb diplomáciai és üzleti zavarok keletkeztek. Tekintettel arra, hogy ez az adóállomás magát csak a rádió reklámokból eredő bevételekből fogja fenntartani, a német kereskedelmi világ a luxemburgi adó által akarja magának a kereskedelmi reklámot biztosítani és így kijátszani a Németországban tiltott rádióreklámot. Ugy német, mint francia körökben nagy érdeklődéssel kísé-

rik a Radio-Luxemburnak német reklám-célokból való igénybevétele miatt támadt konfliktust.

A francia postaigazgatás elhatározta, hogy Saint Nazaireben, Montoir és Severac között egy nagy rádió adó- és vevőállomást épít, amely állomás kizárólag azzal a rendeltetéssel készül, hogy a hajókkal még a legnagyobb távolságból is összeköttetést tudjanak fenntartani. Az új nagyadó üzembehelyezése valószínűleg még az ősz folyamán megtörténik. A gyarmatügyi kiállítás megnyitásakor helyezték üzembe Pontoiseben (Seine megyében) az új rövidhullámú adóközpontot, melynek célja, hogy a francia gyarmatokba közvetítse a rádió-adásokat. A központ két, mintegy 15 Kw-os erejű adóból áll és főleg sajtóhíreket és hangversenyeket közvetít a francia gyarmatok részére.

Toulous mellett nagy átalakításokat végeznek a st. agnani kastélyban. Ezt a középkori kastélyt vásárolta meg a rádiótársaság az új adóállomás céljaira. A kastély messze kiemelkedő dombon fekszik és így már közép magas tornyokkal megfelelő eredményt lehet elérni. Az adó Franciaország legerősebb állomása lesz, mert az állandó 85 Kw adóenergiát szükség esetén 150 Kw-ig lehet majd emelni. Az új nagyadó hullámhossza marad a régi, vagyis 385 méter. Amennyiben valamely technikai akadály nem jön közbe, ez év végén üzembehelyezik az első francia nagyadót.

A brüsszeli Stassard-utcai adó áprilistól szeptemberig minden vasárnap reggel 7 órától délig van üzemben. Az adóállomás galambokra vonatkozó adatokat közöl és ugyanazon a hullámhosszon dolgozik, mint a brüsszeli adó. Antennaenergiája 1.25 Kw.

Marokkó is arra készül, hogy az algiri adóállomás útján Európával erőteljesebb összeköttetésbe lépjen. Az adó erejét 1.2 Kw-ról 8 Kw-ra akarják emelni. Két új antennaárbócot is terveznek 45 méternyi magasságban, hogy javítsák az antennák kisugárzását. De ezek csak foldozgatások lennének, miért is Meknesben (Rabat és Casablanca között) egy egészen modern 15—20 Kw-os adó építést tervezik.

Európa legnagyobb adóállomása egyelőre Varsó mellett Raszynban van. Az új lengyel adó energiája 158 Kw. Közél hatmillió pengőbe került. A 200 méter magas antennaárbócok 280 méternyre vannak egymástól. Betonra épültek és hat megfelelő porcellánzigetelő izolálja őket a földdel szemben. A legnagyobb európai nagyadó működésére jellemző, hogy a lengyel rádiótársaság jelentés szerint eddig mintegy 6000 elismerőlevél érkezett az

igazgatóságához, melyekben a hallgatók elismeréssel adóznak az új raszyni adóállomás működésének, melyet már Egyiptomban, Algirban, Mezopotámiában, Törökországban és Izlandban is hallottak.

Berben elkészült az új stúdió. A berni új stúdióhelyiségeket július 1-én nyitották meg. A rádiótársaság régi házában rendezték be ezeket az új helyiségeket, amelyek közül az egyik 17.5 méter hosszú, 10 méter széles és 7 méter magas, tehát nagyságra majdnem megközelíti a budapesti nagy stúdió helyiségét. A másik kettő valamivel kisebb méretű, de mind a három stúdió úgy van építve, hogy az erősítőtől közvetlenül megfigyelhető az előadás menete. (Bp. Ert.)

Rövidhullámú adó a repülőgépeken. A német légügyi társaság kísérleti állomása elhatározta, hogy gépeit a legrövidebb időn belül rövidhullámú adóállomásokkal szereli fel. Erre az elhatározásra az bírta rá a társaságot, hogy legutóbb egy hollandi repülőgép keletindiai útján 5 watt adóenergiával egész útja alatt összeköttetésben állott a német rövidhullámú állomásokkal, míg ugyanakkor a 900 méteres hullámhosszon a legritkább esetben sikerült az összeköttetést a közeli állomásokkal helyreállítani. (Funk.)

A lengyel követségeket rádiókészülékekkel szerelik fel. A lengyel külügyi kormány érdekes rendeletet adott ki. Elrendelte ugyanis, hogy minden külföldön tartózkodó diplomáciai és kereskedelmi képviselőre rádióvevőkészüléket szerezzen be és azon keresztül állandóan figyeljék egyrészt a hazai eseményeket, másrészt pedig jelentsek a vételi viszonyokat az egyes országokban. Huber Oszkár.

A tengeri halászat és a rádió. Halászhajóknak rádióval való felszerelése gazdasági szempontból nagyon fontos. Nagyszerűen igazolja ezt a tételt maga a mindennapi élet. Ugyanis a nemzetközi egyezmények a többnyire csak kevés tonnataralmú halászhajóknak rádióval való kötelező felszerelését nem írják elő, ennek dacára nagyon sok ilyen hajót szereltek fel már eddig is rádióval. Amíg a rádiót szolgálataukba nem állították, megtörtént, hogy óriási utakat tettek meg érdemleges eredmény nélkül, mert a halak nagy tömegei éppen más vizeken tartózkodtak. Ezek a rossz idények, amikor a tengerparti népet nagy veszteségek érik. Az ilyen csapások lehető elkerülése újabban a rádió felhasználásával már sikerrel jár.

Az egyik francia halász cég kiadta a jelszót, hogy ott kell halászni, ahol van hall! Ezt pedig úgy valósítják meg, hogy a rádióval felszerelt halászhajók minden

irányban elindulnak halászni és a fogások eredményét a cég rádióállomásával esetenként rádióval közlik. A hajókról állandóan érkező jelentésekből a cég megállapíthatja, hogy merre és hol vannak a legsikeresebb fogások s rádió útján az összes hajóit oda-irányítja.

Az ilyen halászás egy másik módja pedig az, hogy csak egy hajójukat szerelik fel rádióval s azt előőrsként kiállítják a tenger azon részére, ahol a halak elvonulni szoktak. Ez a halak megérkezéséről a halászállomást rádió útján értesíti s a halászhajók a biztos szákmány elé mind kivonulnak. Ezt a módszert használják a tinhalhalászok. A rádió gazdaságossága itt is nyilvánvaló, mert a hajóknak nem kell a nyílt tengeren napokon keresztül hiába várakozni.

Van még egy harmadik módja is ennek a halászásnak, amit az Északi tengeren gyakorolnak. Anglia és Skócia keleti partjainál egy egész halászflootta cirkál admirálisahajó vezetés alatt. Van egy úgynevezett kereső hajójuk is; ez bejárja az összes vizeket, próbahalászatot végez s az eredményről az admirálisahajót rádió útján értesíti. A beérkezett jelentések alapján a legjobb halászó helyet megállapítják s az egész flotta odavonul. Ezek a halászok szállítják az angol piacok óriási halszükségletének legnagyobb részét. (A. 1931. 437.)

Japán rádiótávíró állomásait a „Japan Wireless Telegraph Co.” tartja üzemben, amely társaság tulajdonképpen a kormány vállalata. Három helyen van adóállomás, ú. m. Yasomi, Hara-No-Machi és Tomiokában; mindhárom adóállomás a Tokió közepén lévő rádióüzemközponttal van közvetlenül összekötve. Yasomi állomást Németországban a Telefunken cég készítette s jóvátétel fejében szállították Japánnak. Az L alakú antennát, amelynek összhossza 32 kilométer, 8 darab 250 méter magas acéltorony tartja. Teljesítménye 15.500—17.200 méter hullámhosszakkal 550 kilowatt, míg 19.000 méter hullámhosszal teljesítménye 1000 kilowattig fokozható. Ezt az állomást az Európával való közvetlen forgalomban használják. Hara-No-Machi állomást az Egyesült-Államok irányában való adásra használják. Tomioka rövidhullámú rádióberendezéssel van felszerelve.

A rádióvevőállomás Nagoya mellett Kaizoban van felállítva. Gyorsvevő berendezésekkel van felszerelve olymódon, hogy egyidejűleg 4—5 európai nagyadót tud venni. Az érkező táviratok Nagoya központi táviróhivatal vevőjébe kerülnek, ahonnan már vezetéken kerülnek Japán többi részeibe. (P. R. 1931. 224.)

Amatőr rádióadóállomások ellenőrzési díját Franciaországban f. évi július hó 7-iki rendelettel a következőképpen szabályozták: 50 wattig 100 frank, 50—100 wattig 150 frank, 100 wattól 1 kilowattig 200 frank, 1 kilowattot felül kilowattanként még 200 frank évi díjat kell fizetni. (P. R. 1931. 224.)

4.000.000 rádióelőfizetői számért verseng ezidőszerint Anglia és Németország. Melyik éri el előbb a négymilliót, azt a legközelebbi hónapok mutatják meg. Angliában 3.756.331, Németországban 3.719.549 volt július 1-én a rádióelőfizetők száma. A nemes versenyt mindenütt élénk figyelemmel kísérik. (R. Wo. 1931. 32.)

A francia tudományos akadémia a „Rádióhírmondó jelentősége és hatása a művelődésre” című munkára pályázatot írt ki. A műben vizsgálni kell a rádióhírmondó szerepét pszichológiai szempontból, továbbá, hogy befolyását milyen rétegekre fejtette ki leginkább. Ujsággal és filmmel összehasonlítható-e? Rejt-e magában veszélyeket s azok ellen hogyan lehet védekezni. Foglalkozni kell a rádió nevelő hatásával, továbbá, hogy a műsort kinek kellene összeállítani. További felvilágosításokat az akadémia titkárától (Paris, 31 rue de Bellechasse) lehet beszerezni. (F. 1931. 32. sz.)

Távíró írógépek központját Londonban nemsokára felállítják. Ez lesz Európa első ilyen központja. Úgy számítják, hogy a központot 1000 előfizetővel még ebben az évben meg fogják nyitni. Az előfizetők a készülékért, vezetékért, felszerelésért, fenntartásért és a megszerzés nélküli szolgáltatért évi 90 fontsterlinget fognak fizetni. A felhívó, számtárca segítségével felhívja a kívánt számot és a kapcsolat megtörténte után a közleményt írógépén lekopogja s az a felhívott írógépén gépirással megjelenik. Teljesítménye több mint 360 jel percenként. (RWE. 1931. 32.)

Dániában a rádióvételek védelmére folyó évi január hó 11-én a dán parlamentben törvényt hoztak, amely szerint, a törvény életbeléptetése után létesített villamos berendezések, gépek és készülékek tulajdonosai kötelesek készülékeiket az ú. n. elektromos bizottság által előírt zavar-elhárító berendezésekkel (kondenzátorok, tekercsek és ellenállások beiktatása, vezetékek beborítása vagy áthelyezése stb.) felszerelni, ha az a rádióvételek zavarja és a fentemlített elektromos bizottság megállapítása szerint, a zavar a rádiókészülék kisebb költséget igénylő átalakításával ki nem küszöbölhető.

Amennyiben a zavarelhárító berendezés alkalmazása nagyon költséges, vagy a vil-

lamos berendezések való értékének jelentékeny értékcsökkenésével jár, a közmunkaügyi miniszternek joga van a zavar-elhárító berendezés felszerelése alól felmentést adni akkor, ha az közhasznú villamos berendezés, az általános jólétet szolgálja vagy az elektromos biztonság kijelentése szerint, a villamos berendezés az illető vállalatra életbevágó jelentőséggel bír.

A törvény életbeléptetése előtt használatba vett villamos berendezéseknél abban az esetben, ha egy vagy több rádióelőfizető bebizonyítja, hogy a zavart a villamos berendezés okozza s a zavar megszüntetése csak a fentemlített zavarelhárító berendezések beiktatásával lehetséges, a villamos berendezés tulajdonosa köteles a rádióelőfizető vagy rádióelőfizetők által kívánt módosításokat a lehetőség határain belül megvalósítani azzal a feltétellel, hogy az ezzel járó költségeket megtérítik és hogy az elektromos biztonság véleménye szerint, a szóbanlévő villamos berendezés valóságos értéke nem csökken. Ha a villamos berendezés tulajdonosa vagy üzemeltetője szerint annak valóságos értéke a szóbanlévő zavarelhárító berendezés alkalmazása következtében jelentékenyen csökkenne, 15 nap alatt a közmunkaügyi miniszterhez fellebbezhet, aki a legfelsőbb fokon dönt.

Az olyan villamos berendezések, melyek szerkesztésüknél fogva üzemükkel a rádióvételel az elhárító berendezések alkalmazásának dacára is zavarják, 18 és 24 óra közt sem hétköznapon, sem vasár- és ünnepnapon üzemben nem tarthatók. Az elektromos biztonság és a rádióhírdő tanácsának megállapítása alapján, a közmunkaügyi miniszter a villamos berendezés tulajdonosát, illetőleg üzemeltetőjét e korlátozás alól felmentheti, ha az üzemeltetés az említett időben közérdekből szükséges vagy az illető vállalatra lényeges fontosságú. (R. Sc. 1931. 3.)

Spanyolországban a rádióhírdő már 1922. évben bontogatta szárnyait. A Radio-Iberica rádióállomás közvetített műsort, ami a legtöbbször csak fonográfzene közvetítéséből állt s csak ritkán adtak hangversenyt. Az állam a legkisebb támogatással sem járult hozzá. A kormány első ízben 1923-ban adott ki ideiglenes rendelkezést, ami azonban nagy változásokat nem vont maga után. Ez ideiglenes szabályozás szerint a rádióhírdő művelését magánosokra bízták, a kormánytól csupán előzetes engedélyt kellett kérni.

Az ideiglenes szabályozást csak egy évre tervezték, mert úgy gondolták, hogy egy év alatt elegendő tapasztalatra fognak szert tenni, ami a végleges rendezéshez

szükséges. Erre azonban csak 1929. évben került sor.

Az ideiglenes rendezés utáni első években 26 engedélyt adtak ki. E rádióhírdő társaságok azonban csak kis teljesítményű, gyakran 50 wattnál is gyengébb adókat használtak. Egyedül Barcelona-rádió adott időnként elsőrangú közvetítést. 1929. évben új rádió társaságot az „Union Radio”-t alapították s ez Madridban épített rádióállomást, mellyel oly szép eredményeket értek el, hogy rádióállomások felállítását más városokban is tervbe vették. Végül 1929. évi július hó 26-án megjelent a királyi rendelet, amely a rádióhírdőt véglegesen szabályozta.

A kormány 18 rádióadóállomást épít, melyek révén lehetővé teszik, hogy a rádióvétele az egész országban kielégítő legyen. (R. Sc. 1931. 3.)

Gazdasági helyzet. Az angol „Imperial and International Communication”-társaság, amely mintegy két évvel ezelőtt alakult és magában foglalja az angol tengeralatti kábelösszeköttetéseket és a rádiótávíróközeledést, hónapról-hónapra súlyosabb pénzügyi helyzetbe jut. Már 1930. évben sem volt osztalék, de azóta még a nyers bevétel is minden hónapban kevesebb. Súlyosbítja még a helyzetet az a körülmény, hogy a rádiótávbeszélő-közlekedés üzemét az angol posta most már végleg a maga részére tartja fenn.

A „Comp. française des Câbles télégraphiques” (az alapítójáról Pouyet-Quertier-ről röviden PQ-nek ismert) francia kábel társaság, amely szoros kapcsolatban van a „Radio-France” társasággal, 1930. évben 16,392.430 frank összegbevételt mutat ki az 1929. évi 29,055.430 frankkal szemben. A kiadások számbavétele után, tiszta veszteség 3,621.820 frank.

A „Radio-Orient” összegbevétele 1930. évben 1,283.649 frank az 1929. évi 1,517.685 frankkal szemben; a tiszta bevétel 668.650 frank, 952.403 frankkal szemben; az osztalékot részvényenként 35 frankban állapították meg az 1929. évi 45 frankkal szemben. Egy részvény névértéke 500 frank, ezidőszerinti árfolyamértéke 420 frank. (P. R. 1931. 222.)

A rádióműsorcsereben 1929. év elejétől részt vett öt országon (Németország, Ausztria, Lengyelország, Magyarország és Csehszlovákországon) kívül a f. évi július havában Lausanne-ban létrehozott meg egyezés alapján ezentúl már Belgium, Franciaország, Anglia, Svájc, Dánia, Svédország, Norvégia, Németalföld, Románia és Olaszország is részt fog venni. (F. 1931. 31.) Nagy kulturális jelentősége van az új egyezésnek, mert ennek révén a műsor-

csereben most már majdnem az egész Európa részt vesz s ezáltal a nemzetek belső zenei fejlettségének bemutatására a lehetőségek megsokszorozódtak.

Szünetjelet kapnak egy-két héten belül az angol rádióhírmondó állomások. Eddig ugyanis ilyen megkülönböztető jelzést az angol állomások nem adtak. A külföld szempontjából célszerű volna, ha olyan jellemző szünetjeleket alkalmaznának, amelyekről az angol állomások könnyen felismerhetők lennének. (R. We. 1931. 31.)

A „Comité International de la T. S. F.” (rádiójogi bizottság) ezidőszert hivatalosan is foglalkozik a rádióhírmondó-állomások jellegzetes megkülönböztető jelzéseivel és azok használatának kötelezővé tételével. Mindenestre örömmel vesszük tudomásul, hogy ilyen jelzések használata elterjedt.

Svájcban is csak előzetes engedély kiváltásával lehet rádióvevőberendezést üzemben tartani. Cégek, ha vevőknek előzetes kipróbálásra adnak át készüléket, kötelesek előzőleg ideiglenes engedélyt kérni s vevőknek igazoló-irattal együtt átadni; ezek alapján a készülék 14 napig használható. (A magyar Rádió-rendelet 8 napot enged meg.) Svájcban az antenna ellenőrzési díja 10 frank. Aki előfizetőül belép, az 3 frank felvételi (beirási) díjat és évi 15 frank előfizetési díjat fizet. Előfizetést felmondani csak naptári év végével lehet. Aki csak egy bizonyos ideig akar rádót hallgatni, pl. külföldi az illető, vagy csak ki akar próbálni valamit, akkor havi engedélyt kér, amelynek díja 2,50 frank; ezeket a postahivatalokban lehet megszerezni. Lakásváltozást a távbeszélőhivataloknál kell bejelenteni. (P. R. 1931. 223.)

Orv-rádiózókat Angliában is erősen üldözik. A Postmaster General kijelentése szerint a legutóbbi költségvetési évben 1.433 esetben indítottak eljárást rádióknak engedély nélkül való használata miatt; a bírságok összege pedig 1.100 fontsterling volt. (P. R. 1931. 223.)

Rádió Argentínában. A londoni kereskedelmi kamara jelentése szerint Argentína köztársaságban a rádióhírmondó adóállomások száma 44. Ezek közül 20 állomásnak teljesítménye 500 watt és 30 kilowatt között van (14 Buenos-Aires kerületében), míg a többi ennél kisebb teljesítményű s az ország belsejében van. A postaigazgatás a rádióhírmondó-szolgálat átszervezésén erőteljesen dolgozik.

A vevőkészülékek piacán az amerikai cégek vezető szerepet játszanak, de a németek újabban jelentékenyen előretörték és pedig áruik minősége és előnyös áraik révén. A hollandok vevőköre szintén emel-

kedik, különösen lámpáikra. (P. R. 1931. 225.)

Műsorcsere Amerikával! Az amerikaiak európai rádióműsört kívánnak s ezért képviselőiket Németországba és Ausztriába küldték. Az Egyesült-Államokban ugyanis mintegy 600 rádióhírmondó adóállomás működik és habár ezek nagyobb része helyi jelentőségű, mégis mintegy 170 állomás a nagyadók közé tartozik. Ezek az állomások két nagy hálózatba tartoznak, az egyik a „National Broadcasting Co.”, a másik pedig a „Columbia Broadcasting Co.”. A Columbia 83 adóállomást tömörít magában, amelyek óriási kábelhálózattal vannak egymással összekötve. Columbia az osztrákoktól vesz át rádióműsört, míg a National a németektől. Az átvitel az európai szakaszon Londonig kábel útján, Londontól tengerentúlra, Rugby rövidhullámú rádióállomás továbbítja. Az amerikai tengerparton ismét kábelre viszik és aztán a Columbia Broadcasting Co. állomásai 83-szorosan az étherbe sugározzák. (R. We. 1931. 29.)

Ausztráliában a rádióhírmondó-ügyet újra szabályozták. A szabályozást megelőző 1929/30. költségvetési év az „Australian Broadcasting” terhére 6,120,000 frank veszteséggel zárult. Jelenleg a postaigazgatás minden rádióhallgatótól 24 shilling évi díjat szed. Az ebből származó bevételből 90%-ot a postaigazgatás a műszaki szolgálat ellátására fordít, 3% szolgál a szabadalmak fizetésére és 12%-ot juttatnak annak a társaságnak, amelyik a művészi műsorról gondoskodik. (P. R. 1931. 221.) **Teész Frigyes.**

Új hullámszétosztás kidolgozását javasolja a csehszlovák postaigazgatás. Ezt a kérdést ugyanis legutoljára 1929. évben Prágában összeült nemzetközi értekezleten szabályozták. Az itt tárgyalt és elfogadott javaslatok legnagyobbbrészt csehszlovák rádiószakértőktől eredtek. Ezek alapján abban állapodtak meg, hogy két rádió-adóállomás hulláma között legalább 9 kilohertz távolságnak kell lenni.

Az azóta eltelt idő gyakorlata azonban azt mutatja, hogy a 9 kilohertz egymástól való távolság nagy adóállomásoknál kevés és hogy azt legalább 12 kilohertz-ben kellene megállapítani. Éppen a meg nem felelő hullámtávolság következtében vannak nagyobb adóállomások, amelyeket zavartalanul venni nem lehet, így pl.: Mühlacker—London, Pozsony—Heilsberg, Brünn—Brüsszel II. állomások zavarják állandóan egymás adását.

Mínthogy a csehszlovák állomások egy része is a zavaró állomások közé tartozik, a csehszlovák igazgatás minden igyekezettel azon van, hogy a hullámtávolság

12 kilohertz-re legyen felemelve. Ez természetesen az 1929-ben kidolgozott és elfogadott, úgynevezett „Prágai hullámszétosztás” teljes megváltoztatását jelentené. Éppen ezért a csehszlovák postaigazgatás a prágai hullámszétosztást aláíró postaigazgatókat a nemzetközi iroda útján megkérdezte, hogy a szakértők összehívására hajlandók volnának-e? Az értekezlet helyéül Prágát javasolták. Minthogy azonban a rádióhírmondó-társaságok nemzetközi szövetségének őszi ülését október hó 15-én Rómában fogják megtartani, ahol a rádiószakértők közül is sokan résztvesznek, a svájci postaigazgatás, értekezlet helyéül Locarno-t ajánlja, ahol a hullámszétosztási értekezlet azonnal a római értekezlet után tartanak meg.

Annyi bizonyos, hogy ha a csehszlovák igazgatás 12 kilohertz-hullámhosszra vonatkozó javaslata valóra válna, akkor az európai adóállomásoknak hullámhosszat kell majd változtatni. Egyes nagyhatalmaknak egy-két hullámról le kell mondaniok, míg a kisebb adóállomások közül egyeseknek ugyanazon a hullámhosszon kell majd adni. (F. 1931. 34.)

A rádióreklám amerikai pénzügyi eredményeit most ismertették, amely szerint a „National Broadcasting Company” és a „Columbia Broadcasting System” a f. év első negyedében reklámokért 8,363.635 dollárt vett be. Ez az eredmény az előbbi év hasonló eredményét 36%-kal, az 1929. évit 42%-kal és az 1928. évit 83%-kal múlta felül. Ha folyó évi reklámbevételek továbbra is ilyen fejlődést fognak felmutatni, az évi reklámbevétel a 35,000.000 dollár körül lesz. (R. Wo. 1931. 34.)

1255 rádióhírmondó-adóállomás van az egész földön. Ebből egyedül Amerikában 605 van. (R. Wo. 1931. 34.) **Teész Frigyes.**

A **chicagói új postapalota** Chicagóban van a világ legnagyobb postaépülete. Az Amerikai Egyesült-Államok kormánya ennek a 2,309.000 négyzetlábnyi területen fekvő hatalmas épületnek a létesítésére 21,000.000 dollárt fordított. Benne megtaláljuk a modern emberi tudás és leleményesség alkotta tökéletes felszerelést, mely a munka gyors és kifogástalan ellátását biztosítja. Az épület 80 láb hosszú és 350 láb széles; a magassága 200 láb és 12 emeletes. A teherszállítást 18 olyan felvonó végzi, mely egyenkint 8×17 láb terjedelmű. Ezeket kívül 22 személy-felvonó áll a személyzet és a közönség rendelkezésére. Az épületbe érkező, illetőleg az innen továbbítandó küldeményeket 74.000 láb hosszú mozgószalagon szállítják. A motoros járművek elhelyezésére 2000 láb hosszú fedett terület szolgál. Az alsó emeleten a közön-

ség kényelmére berendezett csarnokokban a helyi forgalmat bonyolítják le.

Chicagóban az átlagos napi forgalom körülbelül 6.5 millió levél és mintegy 250.000 kimenő csomag, amihez még 80.000 hírlapköteget tartalmazó zsák és kézbesítésre kerülő postacsomag járul. A legnagyobb napi forgalom 11 millió levél volt. A hivatal felszerelése oly előrelátással történt, hogy ez az 1943. évre számításba vett 19 millió levél napi forgalomnak is fennakadás nélkül eleget tud tenni. Az épületbe érkező anyagot a felső emeletekre, majd a feldolgozott anyagot továbbításra, illetőleg a városban való kézbesítésre elkészítve a földszintre megfelelő erőművi berendezés juttatja. A levélpostai anyagot a gyűjtőszekrényekből, illetőleg a kereskedőktől motoros járművek gyűjtik össze. Ezt az anyagot percenként 500 lábnyi sebességgel a 8. emeletre felvonókon szállítják. Itt az anyag emelőszerkezet segítségével a kezelési asztalokra kerül. Ennek a nagytömegű anyagnak a feldolgozását 26—26 alkalmazottból álló 20—20 csoport végzi. Ezek az ú. n. mechanikai egységek, melyek két csoportra osztva, egy 300 láb hosszú teremben, az ezen keresztülfutó mozgószalag előtt, dolgoznak. Ezenkívül a napi forgalom lebonyolításánál különböző munkahelyeken 18 más — nem mechanikai — csoport vesz részt. A 8. emeleten, a 6.5 millió levél kezelésén felül, a Chicagóban kézbesítendő 1,750.000 levelet beosztják és ezután az 5. emeletre szállítják. Ebből a célból minden munkáscsoport továbbítóberendezés felett rendelkezik. A légipostai és a külön kézbesítendő küldemények megfelelő erőművi berendezéssel külön kezelési helyiségbe kerülnek, ahol azok, soronkívüli kezelés után, azonnal továbbítást nyernek. Terjedelmes levelek, melyeket külön kell kezelni, mozgószalagon a hivatalnak abba a helyiségébe kerülnek, ahol a küldeményeket kézi erővel betűzik, innen pedig — ugyancsak mozgószalagon — ezeket a küldeményeket az irányításhoz továbbítják.

A 7. emeleten az alatta levő helyiségek-ből két mozgószalag segítségével felvont postacsomagokat a 85 láb hosszú és 25 láb széles lejtős asztalon szétosztják, majd az alacsonyabb fekvésű oldalán alkalmazott mozgószalagokon azokat továbbítják. Pl. az Illinois államba szóló csomagokat 2 mozgószalag továbbítja: az egyiket az A—L-ig terjedő kezdőbetűs postahivataloknak szóló küldeményeket, a másodikon a többi hivatalhoz küldendő csomagokat továbbítják a földszinten levő gyűjtőasztalokra. Minden asztal körül 90 gyűjtőzsák áll készenlétben a csomagok befogadására.

A hivatal berendezése lehetővé teszi, hogy mintegy 1000 csomag-csoportot lehet alakítani — Illinois állam részére. Wisconsin, Ohio, Indiana, Iowa és Missouri államok postahivatalai részére hasonló berendezések szolgálnak. A többi államba szóló csomagok közös elosztóasztalokra kerülnek, ahonnan a csomagokat közvetlenül a megfelelő zsákokba továbbítják. Külön berendezés szolgál a chihagói rendeltetésű csomagok gyűjtésére.

A chihagói rendeltetésű, érkező levélposta az elosztóba kerül, ahol azt a kézbesítő-kerületek szerint beosztják, majd kötegelik és leszállítják a földszintre. Innen a chihagói postahivatalok autómobiljai szállítják el a kézbesítésre elkészített anyagot.

Ebben az épületben kerül feldolgozásra az átmenő anyag is. Így pl. a California-államba szóló küldeményeket a losangelesi és sanfranciscói zárlatokban továbbítják, szem előtt tartva azt az elvet, hogy a küldemények a lehető legrövidebb úton, mielőbb rendeltetési helyükre kerüljenek.

A chihagói postahivatal hatáskörébe tartozik a környékbeli postahivatalok el látása és ellenőrzése. Ennek következtében nagy postabélyegkészletet kezel és hatalmas pénzforgalmat kell lebonyolítania. A hivatalokat el kell látnia a különböző felszerelési tárgyakkal és üzemi anyagokkal. A pénz és anyag kezelésére, illetőleg raktározására megfelelő terjedelmű helyiségek állanak a hivatal rendelkezésére.

Az 1. és 2. emeleten vannak azok a felvételi helyiségek, amelyekben a bélyeg- és utalvány-eladás történik. Itt vannak az utánvételes terjedelmes csomagok és egyéb könyvelt küldemények felvételére szolgáló berendezések.

Az épület tervezője nem feledkezett meg az alkalmazottak jólétét előmozdító berendezésekről sem. Itt találjuk az „Étkezdé”-t, mely körülbelül 30.000 négyzetláb területet foglal el. Itt nyert elhelyezést a „Credit Union”, mely tagjait szorult anyagi helyzetükből kisegíti. A 2. emeleten — az adminisztrációs helyiségeken kívül — a társalgó- és pihenő-helyiségeket is megtaláljuk.

Kétségtelenül megállapítható az, hogy ez az épület magabafoglalja mindazt, amit a modern technika és szociológia a postahivatal kifogástalan működésére és az alkalmazottak egészségének, jólétének biztosítására rendelkezésre bocsáthat. (The Postal Supervisor.)

Az amerikai postautalványok az eddigi rendelkezés értelmében csak a feladás alkalmával megjelölt helyen kerülhetnek kifizetésre. A törvényhozás ezt a rendelkezést

a közelmúltban oly módon változtatta meg, hogy ezentúl ezek a postautalványok bármely postahivatalnál érvényesíthetők. Az ilyen utalványok után a címzett ugyanannyi pótdíjat fizet, mint amennyi az utalvány díja. (Post Office Clerk.)

Az Amerikai Egyesült-Államok postatisztviselőinek nemzeti szövetsége tiszteletbeli tagjává választotta Lindbergh ezredest, az Oceán diadalmas átrepülőjét. Ez alkalommal a szövetség a hős arcképet megfestette és ezt a Lindbergh-múzeumnak ajándékozta. (The Union Postal Clerk)

A 7 dollár napi jövedelemmel bíró, négytagú családról gondoskodó amerikai postaalkalmazott jövedelme a következő százalékos elosztásban fedezi a szükségleteket: 67% élelem, ruházkodás és lakás; 6% fűtés és világítás; 5.2% lakásberendezés és a berendezés pótlása; 3.4% életbiztosítás; 2.2% közlekedési kiadás; 3.8% gyógyítási költség; 0.4% iskolai kiadás; 1% tisztasági szükséglet; 0.7% borbélyköltség és 10.3% különféle kiadás. (The Union Postal Clerk.)

Az amerikai postaigazgatás a képviselőházban azt a bejelentést tette, hogy a költségvetésben engedélyezett hitelből a múlt költségvetési évben 12,000,000 dollár felhasználás nélkül visszakerült a kincstárba. A cikkíró ehhez a következő megjegyzést fűzi:

Ez a takarékoság nem érdemel dicséretet, ha arra gondolunk, hogy ez mennyi újabb gondot és terhet jelent a postai alkalmazottaknak. A postamesterek állandó figyelmeztetése: „Takarékoskodni, takarékoskodni!” Általában a személyzetet munkával, munkával és újabb munkával terheli. Gondoljunk arra, hogy ennek a 12 milliónak csak egy részével is intézményekben, célirányos beruházásokkal mit lehetett volna alkotni. Ezer és ezer tapasztalt és gyakorlott tisztviselőt, — akiknek munkáját nem lehet eléggé értékelni, — jobb helyzetbe, magasabb állásba lehetett volna juttatni. Itt vannak továbbá az ideiglenes alkalmazottak, mintegy 5,000 a számuk, akiknek kinevezésével életfeltételeiket lehetett volna javítani. Az éjjeli szolgálat idejének megrövidítésével több figyelmet kellett volna fordítani az emberiségre, mint a mindenhátó Dollárra. Rövidebb vasárnap-, ünnepnap- és szombat délutáni munkaidőt lehetne megállapítani. Azt látjuk, hogy nálunk expenzív gazdálkodás folyik, mert ez a takarékoság csak veszteséget eredményezhet. Elvész az értékes, felbecsülhetetlen erkölcsi tőke, melyet a mostani vezetőség utóda csak sokszorososan 12 millió árán tud majd visszazerezni. (The Union Postal Clerk.)

Dr. Lantos Béla.

HIREK.

Nouvelles.

Dr. báró Szalay Gábor m. kir. posta-vezérigazgató, dr. Zsögön Béla postafőigazgató, a szegedi kerület vezetője kíséretében folyó évi május hó 20-án a nagykőrösi, május hó 21-én pedig a ceglédi új postapalotát, valamint azok berendezéseit s ugyanakkor az átalakításra váró Cegléd 2. hivatal helyiségeit szemlélte meg. Folyó évi május hó 30-án pedig ünnepélyes kezek között a kecskeméti új postapalotát avatta fel és adta át a forgalomnak.

Ez alkalommal vezérigazgatónk, aki Tichl György műszaki postafőigazgató kíséretében jelent meg, a pályaúdvarton Fáy István főispán és dr. Zsögön Béla főigazgató fogadták. Majd az épület egyik csarnokában gyűlt össze Kecskemét város helyi előkelősége, élén Fáy István főispán és dr. Zimay Károly polgármesterrel, valamint a postahivatal személyzete. Itt a vezérigazgató urat dr. Zsögön Béla főigazgató üdvözölte és biztosította a személyzet odaadó ragaszkodásáról, munkakészségéről és hazaszeretetről, majd felkérte az épület felavatására. Vezérigazgató úr ezek után ünnepi beszédét megtartotta, ismertette az épület megépítésének történetét, buzdította a személyzetet kötelességeinek hűséges teljesítésére, valamint arra is, hogy a közönséggel szemben mindig készséggel és nagy figyelemmel járjanak el. Ezután a város nevében dr. Zimay polgármester köszöntötte meg a posta vezetőségének és a vezérigazgató úrnak, hogy a postapalotának megépítését lehetővé tette és ezzel Kecskemét város fejlesztését előmozdította.

A hivatal személyzete nevében pedig Dus Lajos postahivatali igazgató üdvözölte vezérigazgatónk és köszöntötte meg azt, hogy a modern, szép palotában a személyzet kényelmes és az egészségre is kiható elhelyezést nyert. Kijelentette, hogy az épület gondozása elsődrendű kötelességei közé fog tartozni.

Végül még a kecskeméti ipar- és kereskedelmi kamara elnöke beszélt, aki örömeinek adott kifejezést a felett, hogy Kecskemét város magához méltó postaépülethez jutott.

Vezérigazgatónk és kíséretét Fáy István, Kecskemét város főispánja látta vendégül ebédre.

Délután a 4 órás vonattal vezérigazgatónk kíséretével Szegedre utazott, ahol a fogadalmi templomot, az igazgatóság részére vásárolt és átalakított épületet, an-

nak berendezéseit, valamint a mai kornak megfelelően átalakított Szeged 1. számú hivatal helyiségeit szemlélte meg, amelyek megtörténte után az esti gyorsal visszautazott Budapestre.

A debreceni postapalota ünnepélyes felavatása. Régi vágya valósult meg a debreceni postaszemélyzetnek s Debrecen sz. kir. város közönségének, amidőn a debreceni postai igazgatóság és az 1. számú hivatal hosszú várakozás és nagy nehézségek leküzdése után az elhanyagolt, ósdi épületből végre a most emelt új palotába költözhetett.

Az új postapalota Debrecen egyik legszébb és legelőkelőbb helyén, a Nagytemplom közelében, a Déri-múzeum szomszédságában épült, egyik fronttal a Hatvan utcára, másik fronttal a Déri-térre. A két frontot árkádszerű kiképzéssel a postapalota építésével újonnan nyílt Múzeum-utca köti össze, amely utca a Hatvan utcáról kilátást biztosít a Déri-múzeumra.

Az épületnek Hatvan-utcai és Déri-téri frontja három emeletes, míg a két homlokzatot a Múzeum-utcán összekötő épületrész egyemeletes.

A Hatvani-utcai részen, a földszinten nyert elhelyezést az 1. sz. postahivatal, az emeleten a táviró, ugyanott van az automata távbeszélőterem, amelynek szerelése most folyik, míg a II. és III. emeleten az igazgatóság táviró és távbeszélő, valamint műszaki ügyosztálya van elhelyezve. A Déri-téren az I. emeleten az igazgatóság vezetője és helyettese, a személyzeti ügyosztály és a tanácsterem, a II. emeleten a járatí ügyosztály, a III. emeleten a vizsgálati ügyosztály és a posta-kezelési ügyosztály nyert elhelyezést, míg az összekötő utcai épületrészben az igazgatóság segédhivatalának a helyiségei vannak. Az épület egyszerű, de nemes vonalival a Nagytemplom és a Déri-múzeum stílusához simul s beleilleszkedik a Déri-térnek egységes kiképzésébe.

Az épület belső kiképzése és beosztása úgy a szolgálat, mint a közönség és személyzet igényeinek teljesen megfelel. A helyiségek tiszták, világosak, szellősek; a fényűzés, a kérkedés mindenütt száműzve, ellenben dominál a célszerűség. Ki kell emelni különösen a két részre osztott felvívó csarnokot, amely nemes kiképzésével, izléses berendezésével a szemet és a lelket gyönyörködteti; továbbá a csinnal és nemes egyszerűséggel berendezett könyv-

tárt (és tanácsot), ahol az igazgató-ságnak 7000 kötetet számláló könyvtára van elhelyezve.

Az új épületet folyó évi június hó 16-án adta át ünnepélyes keretek között vezérigazgató úr ömértósága rendeltetésének. Erre az alkalomra vele érkeztek Debrecenbe Csath Béla és Dimény Mózes főigazgatók, a szegedi postaigazgatóság képviselője dr. Scheffer Ferenc igazgató s a pécsi postaigazgatóság képviselője Szmerekovszky Béla tanácsos. Korábban megérkezett Budapestről Münnich Aladár építésmérnök, tervező s Torda Kálmán műszaki tanácsos, az építkezés vezetője és ellenőrzője.

Az ünnepélyes megnyitáson a főispánnal és a polgármesterrel az élén ott volt Debrecen városának sok-sok előkelősége, polgári, egyházi és katonai hatóságának a vezetői és a napilapok képviselői.

Az ünnepély a postafelvételi teremben folyt le, ahol az igazgatóság és I. sz. postahivatal személyzete vezérigazgató úr ömértóságát és kíséretét, valamint a helybeli vendégeket lelkes óvációval fogadta.

Dr. Nagy Endre főigazgató üdvözölte elsősorban az igazgatóság és a személyzet nevében vezérigazgató úr ömértóságát, továbbá az összes vendégeket s Debrecen város feltünően nagy számban megjelent kitünőségeit s a személyzet hálás köszönetét tolmácsolta vezérigazgató úrnak és keresskedelemügyi miniszter úrnak az új épületért.

Röviden vázolta az épület felállításának előzményeit, nehézségeit s a személyzet nagy örömét, hogy hosszas várakozás után végre a magyar postához és a rohamosan fejlődő nagy egyetemi városhoz egyaránt méltó hajlékba juthatott. Rámutatva azokra a nemes tradíciókra, amelyeket az új posta környezete a Nagytemplom és ősi kollégium betölt, amelyeknek lelke kell, hogy a postaszemélyzetet is megihlessen, fogadalmat tett a személyzet nevében arra, hogy az új hajlékban is a régi odaadással fogják teljesíteni kötelességüket s minden erejükkel és munkájukkal a nemzet üdvét és boldogulását szolgálják.

Az üdvözlésre először vezérigazgató úr ömértósága válaszolt, aki megköszönve az üdvözlést, maga részéről is üdvözölte a helyi hatóságok vezetőit és a többi megjelenteket. Hangsúlyozta, hogy a magyar posta nem ér rá ünnepelni, de mégis lehetetlen, hogy ünnepi érzések ne fogjanak el bennünket akkor, amikor végre régen táplált vágyaink teljesülnek. Majd a személyzethez intézett szeretetteljes intelmet, hogy a közönség szolgálatában, ha lehet, még fokozzák azt a buzgalmat, ami ellen

egyébként még a régi rozzant épületben sem volt soha kifogás. Az új épületet ezután átadta rendeltetésének.

Dr. Vásáry István polgármester szólalt meg fel s beszédét azzal fejezte be mély hatást keltve, hogy abban a tényben, hogy a posta a legnehezebb körülmények között ajándékozta meg Debrecen városát egy ilyen középülettel, szimbólumot lát, annak a szimbólumát, hogy aminél a posta a legnehezebb viszonyok között megmutatta élniakarását s fel tudta emelni ezt a pompás épületet, úgy ez a nemzet sem esik kétségbe, hanem a romokból fel fogja építeni az új Magyarországot.

A himnusz felcsendülése után meghatott hangulatban oszladozott az összegyűlt ünneplő társaság, a vendégek pedig elindultak az új épület részletes megtekintésére. Általános tetszést aratott az imponáns felvételi helyiség, a szép világos, derűt folyosókkal és helyiségekkel megépített palota, amelynél az esztétikai és a célszerűségi szempontok is szerencsésen egyesültek. A tervező Münnich Aladár építésznek számosan gratuláltak kiváló alkotásához.

Az épület megtekintése után az elfáradt vendégeket a tanács terem és könyvtárul szolgáló izlésesen felterített szép teremben villásreggeli várta. Délután vezérigazgató úr és kísérete, valamint a közigazgatási és mérnöki személyzet a páratlan értékekkel rendelkező Déry-múzeumot s a nem kevésbé híres egyetemi klinikák, a befejezés előtt álló központi egyetem épületeit tekintette meg, este pedig az igazgatóság teljes személyzetével a nagyerdő nyhat adó fái között kellemes hangulatban együtt vacsorázott.

Az ünnepi hangulat lassan eloszlik, de áll a magyar posta egyik legszebb alkotása, a debreceni postapalota, — hirdetve a törhetetlen magyar élniakarást!

A magyar posta vezérigazgatóját a rádió nemzetközi bizottságának tiszteletbeli tagjává választották. A „Revue Juridique Internationale de la Radioelectricité” c. lapban olvassuk, hogy a Párisban székelő „Comité International de la Télégraphie Sans Fil” (Rádió Nemzetközi Bizottsága), melyben a világ legtöbb állama képviselve van, igazgatótanácsi ülésén dr. báró Szalay Gábort, a m. kir. posta vezérigazgatóját, a bizottság tiszteletbeli tagjává (membre du Comité d'Honneur) választotta. A bizottság tiszteletbeli tagjai közt az egyes országok legkiválóbb férfiai foglalnak helyet, nevezetesen André, a párisi semmítőszék első elnöke, Clémentel, volt miniszter, a nemzetközi kereskedelmi kamara megalapító elnöke, Ferrié tábornok, Konic, a lengyel kodifikáló bizottság elnöke, M. A.

Montes de Oca, Argentina volt külügyminisztere, stb. A szóbanlévő kitüntetéssel tehát a magyar királyi posta vezérigazgatója útján nemcsak a m. kir. posta, mint a magyar rádiószolgálat legfőbb hatósága, hanem az egész Magyarország is kitüntetett megtszítettetésben részesült.

Uj román posta-távirda vezérigazgató. Florescu Banu tábornokot kinevezték a román posta és táviró élére vezérigazgatónak, az állásáról lemondott dr. Andronescu Plautius eddigi vezérigazgató helyébe.

Világtávíró- és rádiótávíró-értekezletek. Az eredetileg 1932. év májusára tervezett világtávíró- és világrádiótávíró-értekezletek, melyek Madridban ülnek össze, a nemzetközi táviróiroda közlései szerint a nevezett városban csak 1932. év szeptemberében fogják megkezdeni tanácskozásait. Az értekezletek néhány hónappal történt elhalasztása a Madridban működő spanyol előkészítőbizottság javaslatára történt. Arra nézve, hogy az értekezletek egymással párhuzamosan avagy egymás után tartják üléseit, s hogy szeptember melyik napján kezdik el tanácskozásait, ezidőszert még nincs döntés. (E. F. 1931. 23.)

Svájci postások társasutazása Budapestre. A „Schweizerische Post-, Zoll- und Telegraphen-Zeitung” híradása szerint a Verband schweizerischer Postbeamten, a Schweizerischer Posthalter-Verband, továbbá a Verband schweiz. Telegraphen und Telephonbeamten, tehát Svájc postaalkalmazottainak három legnépesebb egyesülete 1931. év október 3—11-ig terjedő héten tagjai és azok hozzátartozói részvételével társas utazást rendez Salzburg—Bécs és Budapest nevezetességeinek megtekintésére. A társasutazásra való felhívás közli a budapesti Milléniumi Emlékmű jól sikerül fényképét és a bécsi Opera képét.

Az útiterv szerint a társaság Salzburgban 1, Bécsben és Budapestben 3—3 teljes napot töltene. Budapestre október hó 7-én este a 11 óra 40 perces bécsi gyorsal érkeznek meg a svájci vendégek. Csütörtökön, október hó 8-án Budapest látnivalóit nézik meg a már közismert körutazási gépkocsikon. Pénteken, október hó 9-én délután a múzeumokat tekintik meg, délután pedig hajókirándulást tesznek Visegrádra. Éjjel autókörutazást terveznek Budapest éjjeli látképének megismerése céljából. Szombat, október 10-ike, a résztvevők szabad rendelkezésére áll. Este 11 óra 30 perckor a társaság visszautazik Zürichbe. Az úti programban szerepelnek a három város s így Budapest nevezetesebb posta-,

távíró- és távbeszélő berendezéseinek megtekintése, sőt az itteni kartársakkal való esetleges ismerkedésnek terve is.

Hughes születésének századik évfordulója. 1931 májusában volt Hughes Dávid Edward születésének századik évfordulója. Hughes neve ma már a világ minden elektrotechnikusa, de különösen minden táviró és távbeszélő alkalmazottja előtt közismert, mert számtalan találmánya közül kettő: a betűtávíró és a mikrofon a távjelzés terén világgraszoló haladást jelentett annak idején és e két készülék még ma is általánosan használt eszköze a távirásnak és a távbeszélgetésnek.

Hughes Dávid Edward 1831 május hó 16-án, Londonban született. 1838-ban az amerikai Virginiába költözik s ott előbb a zenének, később a természettudományoknak él. Hughes ugyanis, mint a zsenik legtöbbször, igen sokoldalú tudással rendelkezett s egyformán kitünő zénész és fizikus volt. A brandstown-i (Kentucky) főiskolán 1851-ben a fizika tanára lett. Ezt az állását azonban már 1853-ban otthagyja, visszavonul Bowlinggreen-be, ahol minden idejét találmányainak szenteli. Évek kitaró munkájának eredményeként előbb a betűnyomó távirót (1855), később a mikrofont állítja össze (1878); később újra visszatér Angliába, ahol 1900-ban halt meg. Hughesnek tehát megadatott az a kevés feltalálónak kijáró kegy, hogy még megérhette találmányának teljes sikerét.

Az a gondolat, hogy az elektromos áramot a távjelzés szolgálatába állítsák, a 19. század elején a legtöbb fizikust és természettudóst állandóan foglalkoztatta és e törekvéseknek igen sok, többé-kevésbé sikerült kísérlet, rendszer, készülék kidolgozása volt az eredménye. De e kísérletek legtöbbször a kérdés gyakorlati megoldásától igen messze járt. Gauss és Weber göttingi német tudósok annyira mentek, hogy rövid távolságra tudtak egymással elektromos jeleket váltani. De kísérletük is inkább úttörő jellegűnek mondható, mint gyakorlati megoldásnak. Végre 1862-ben Morse Samuel Finley Breese összeállítja az első, gyakorlatilag is használható elektromos távirókészüléket. A Morse-távíró csekély módosítással még ma is igen elterjedt alakja a táviróberendezéseknek ott, ahol nem kell különösen jelentékeny táviróforgalmat lebonyolítani. Ez az elterjedtsége a legnagyobb bizonyítéka annak, hogy az elektromos távirás kérdésének sokak által megkísérelt megoldását szerencsés kézzel, gyakorlati alapon végezte. A Morsegép azonban csak betanított alkalmazottak által olvasható jelekkel adta tovább a hí-

reket. Ezért állandó volt a törekvés olyan elektromos írógépet összeállítani, amely mindenki által olvasható, a közértelmű nyelv betűivel adja a távolba a híreket.

Ezt a megoldást kortársai közül legtökéletesebben Hughes Dávid találta el, az általa összeállított betűnyomós távirógépével, amely amellett teljesítőképeségével (óránként 3600 szóval, szemben a Morse-gép 600 szóval) is messze felülmúlta a Morse-gépet. A Hughes-gép a maga bonyolult, finom és szellemes s emellett pompásan összeműködő szerkezetével, megbízható és pontos működésével még ma is csodálatra ragadja a tudóst és szakembert egyformán. Hughes Phelps nevű munkatársával közösen oly tökéletes, körültekintő munkát végzett már első gépével, hogy annak szerkezetén a sok évtizedes állandó gyakorlat is alig tett néhány lényeges érintő változtatást. Igaz ugyan, hogy későbbi versenytársain a nagy teljesítményű gyors-távirógépek (Baudot, Siemens és Halske, Wheatstone, Murray-féle készülékek) a Hughes-gépet a tömegforgalom lebonyolításánál háttérbe szorították, de használhatóságát és megbízhatóságát ezek egyike sem tette vitássá. Az első Hughes-betűnyomó távirógépet 1856-ban Amerika vette használatba; de már 1861-ben Európában is üzemben volt (Franciaország és 1865-ben a porosz táviróigazgatás, 1867-ben pedig a magyar igazgatás is használta).

A betűnyomó távirógépen kívül állandóan tanulmányozta az elektromos hullámokat is és igen valószínű, hogy e tanulmányaival Hertz Henriket is megelőzte. E tanulmányai vezették el másik nagy horderejű találmányához: a mikrofónhoz.

Mikor ugyanis a múlt század 70-es éveiben Bell telefonjával felépített, Hughes nyomban felismerte annak egyoldalúságát, t. i. hogy Bell készüléke tulajdonképpen csak mint vevőállomás alkalmas gyakorlati használatra, mint adó-, indítóállomás az ott alkalmazott elektromágnesnek a távolsággal gyengülő hatóereje miatt, még aránylag jelentéktelen távolságra sem alkalmas. Olyan készülék építésére volt tehát szükség, mely a reábeszél hang rezgéseit könnyebben képes volt felfogni, mint a Bell-féle elektromágneses készülék. Hughes addig foglalkozott az elektromosjelfogó gondolatával, míg végre eljutott a ma is használt mikrofón alapötletéhez, amely egyedül tette lehetővé a távbeszélőnek nagyobb távolságra való használatát.

Helyes, ha e gyakorlati sikerű feltaláló emlékének születése 100 éves fordulója alkalmából a magyar posta alkalmazottjai is áldoznak néhány kegyeletteljes perccet.

KÖNYVSZEMLE.

Bibliographie.

Rádiójogi folyóirat. „The Journal of Rado Law” címen megjelent az első angolnyelvű rádiójogi folyóirat. Louis Caldwell szerkeszti, aki a washingtoni szövetségi rádióbizottság jogtanácsosa, Franciaországban már régebben megindult a „Revue juridique de la Radio-électricité”, német nyelven pedig az „Archiv für Funkreich” jelenik meg. (Radio Times.)

„Die Fernsprechanlagen in ihren wirtschaftlichen Aufbau”. (A távbeszélőberendezések gazdasági létfeltételei) címen Franz Joseph Dommerque tollából Münchenben R. Oldenburg kiadásában 107 oldalas, 149 ábrával és 34 statisztikai táblázattal tarkított pompás szakmunka jelent meg, melynek ára fűzve 15 márka.

Per la priorita di Antonio Meucci nell'invenzione del telefono (Meucci Antalnak a távbeszélő felfedezése terén szerzett elsőbbségi jogáról) cím alatt Respighi Lajos mérnök, Vatikán város közlekedésügyi igazgatója Rómában nyolcadrét alakú propagandafüzetet adott ki, melyben a távbeszélő 50 éves fennállásával kapcsolatban vitatja Meucci olasz feltaláló elsőbbségét Bellel szemben.

A rendkívül érdekes könyvecskében Meucci szerepéről a többi közt a következőket olvassuk:

Meucci Antal 1808-ban Firenzében született. 1835-ben Havannában, Kuba szigetén, mint mechanikus volt alkalmazva az ottani operaházban, ahol a színházi személyzettel két pergament-membránnal ellátott és egymással fonállal összekötött tölcésér útján érintkezett és adott nekik utasításokat. Ekkor fogamzott meg benne a gondolat, hogy az emberi hang közvetítését elektromos áram segítségével nagyobb távolságokra is megkísérelje. Meucci 1849-ben Kuba szigetén elektromos áram segítségével betegeket gyógyított s ebbeli kísérletezései során vezetéken a tőle 25 méter távolságra levő páciens hangját vélte hallani, mely egy papírtekercs beiktatása után erősödött. 1856-ban házi telefont csinált beteg feleségének szobájából a konyhába s onnan sörgyarába. Mágnes, diafragmát, fadóbozt és papírost használt fel e berendezés összeállításánál.

Meucci végrendeletében kiemelte, hogy találmányát már az amerikai „circuit court” találmányt megelőző időben tökéletesítette. Meucci egyik barátja, Enrico Bandelari, meg is próbálta a találmányt értékesíteni s össze akarta hozni az általuk „Teletrofono Company”-nek nevezett társaságot,

ám a vállalatra összesen csak 20 dollárt jegyezték.

1871 december 28-án Meucci az Egyesült-Államokban bejelentette találmányát, azonban annak szerkezetét csak ideiglenes jellegűnek minősítette. Mielőtt találmányának végleges szerkezetét megállapíthatta s a szabadalmazás ügyét elintézhette volna, Meucci anyagi helyzete válságosra fordult. Közben egy robbanásnál is szerencsétlenül járt, úgy, hogy felesége kényszerhelyzetében kénytelen volt mindent eladni s a telefonberendezés is 6 dollárért egy Fleming di Clifton nevű viszonteladóhoz került. Így Meucci aztán nem is tudta találmányát véglegesen szabadalmaztatni.

Közben teltek az évek s 1876 február 4-én az Egyesült-Államokban Graham Bell, majd Gray nevében bejelentették a szabadalmi hivatalban a távbeszélőt. Meucci korábbi ideiglenes bejelentése pedig kútba esett.

Meucci ezután még tárgyalt az amerikai társaságokkal, sőt pereskedett is találmányának elsőbbségéért, de mielőtt a kedvező bírói ítélet kimondatott volna, 1889 június 2-án meghalt.

Úgy az olaszok, mint nagy amerikai és angol lapok később síkra szálltak Meucci érdemei és elsőbbsége érdekében. A Respighi által kiadott brosúra is ezt a célt szolgálja, melyben képek kapcsán ismerteti a szerző Meucci találmányát s vitatja elsőbbségi jogát. Respighi 1854-re teszi azt az időpontot, mikor Meucci az emberi hangnak elektromos áram útján való továbbításának lehetőségét felfedezte.

A régi magyarországi posták történetéből. Irta: Dr. Monus Ferenc postatitkár, Debrecen. Nyomták Kertész József karcagi könyvnyomdájában. Szerző a régi nagy Magyarország és Debrecen város küzdelmes életéből közöl postai vonatkozású képeket. Dr. Monus fáradtságos munkával, szabadidejének teljes feláldozásával átkutatta a levéltár polcain heverő elsárgult régi írásokat. Ily módon sok érdekes és postatörténeti szempontból nagy jelentőségű adatokat tárt fel és tett közkinccsé. Könyvének egyik célja épen a postatörténet népszerűsítése, amelyre természetesen elsősorban és főképpen postaszemélyzet körében van szükség.

A tanulságos kis könyvecske kilenc részre oszlik.

Az első fejezet a pozsonyi kamarának és a magyarországi postáknak a viszonyát tárja elénk a 17-ik század végéig.

A második fejezet a budai basák magyar levélvivőit tárgyalja a 16-ik századból.

A harmadik fejezet XII. Károly svéd király útját ismerteti a magyarországi postaállomásokon át az 1714. évben.

A negyedik fejezet a debreceni patika részére a 18-ik század közepén történt gyógyszer szállítás nehézségeivel foglalkozik.

Az ötödik fejezet az 1790—91. évi országgyűlésnek a posta szervezésére vonatkozó adatait tárja fel.

A hatodik fejezet az 1830. évi budai és pesti postarendtartást tartalmazza.

A hetedik fejezet a 18. századbeli magyarországi posták postakürt jeleivel és azok alkalmazásával foglalkozik.

A nyolcadik fejezet a debreceni posták multjából hoz érdekes adatokat.

A kilencedik rész az 1848—49. évi szabadságharc postájának történetéhez szolgáltat rendkívül érdekes és tanulságos adatokat.

Dr. Monus Ferencet lapunk olvasóinak nem kell bemutatni. A régi postás életnek a krónikása. Zamatos magyarsággal megírt írásait nagyon sokan élvezettel olvassák. Legújabb könyve is általános érdeklődést keltett.

Dr. Monus kitünő elbeszélő. Világos gondolatmenettel ír s tömör, egyszerű, világos mondataiban hatalmas nyelvi erő van.

Fáradtságot nem ismerő forráskutató és forrásfeldolgozó egy személyben. Mondani-valóját színesen, közvetlenül adja elő s ezzel teljesen leköti az olvasó figyelmét. Éles szemmel figyeli a régi idők eseményeit s ügyes kézzel válogatja ki közülök azokat, amelyek általános érdeklődésre tarthatnak számot. Stílusa magyaros s írása a figyelmet mindvégig leköti.

Itt említjük meg, hogy a Berlinben megjelenő Ungarischer Jahrbücher egyik folyó évi számában megemlékezik Monusnak egy másik könyvéről, „A debreceni mészáros-posták történetéről” s kiemeli, hogy Monus kutatásai nagyban hozzájárultak ahhoz, hogy a mészáros-postákra vonatkozó ismeretek tisztázódtak. A Déry-múzeum cég-okmányai és a Debrecen város levéltárában talált jegyzőkönyvek alapján dr. Monus kiegészítette és helyesbítette a mészáros-postákra vonatkozó adatokat.

Ez okmányokból ugyanis kitént, hogy a mészáros-postákat a 15. század végén önként vállalt postai tevékenységük díjmentes gyakorlására, a debreceni városi tanács a 17. század eleje óta kiváltságaik ellenében egyenesen rákényszerítette.

Távíró- és Távbeszélő Berendezések Leírása, Kapcsolása és Üzembentartása. Irta: Flaszik Jenő, m. kir. posta műszaki igazgató. 67 lap, rajz melléklettel. Kiadja: Az Országos Postás Zene- és Kultúregyesület, Budapest.

Szakirodalmunk egy rendkívül nagy alappal megírt szakkönyvvel gazdagodott. A szakoktatási szempontból is nagy jelentőségű könyv méltatására alkalmilag még visszatérünk.

„A rádióhírmondó problémái” címmel az UIR (Rádióhírmondó társaságok nemzetközi szövetsége) kiadásában francia és angol nyelvű, csinosan kiállított és képekkel, valamint statisztikai táblákkal is díszített ismertető munka jelent meg. Ismerteti többek között a szövetséget, az egyes bizottságokat és azok feladatait. Az érdekes ismertetés a szövetség tagjainak felsorolásával és az alapszabályainak közlésével zárul.

Szerkesztői üzenetek.

Communications de la Rédaction.

P. K. Z. A Magyar Posta folyó évi május havi jubileumi számát, míg a készlet tart, magánosok szintén 5 pengőért szerezhetik be. A postaszemélyzet kívánatra 5 havi részletfizetést is kaphat.

Postamester. Adóügyben felvetett kérdésekre jövő számunkban válaszolunk. Amennyiben a cikk lapunk mértékét megüti, feltétlenül közöljük, tekintet nélkül arra, hogy szerzője a postástársadalom melyik csoportjába tartozik.

A szerkesztő-bizottság minden hónap harmadik péntekjén ülészik.

Ingyen aranytöltőtollat *tizennégy karátos, eredeti amerikai gyártmányút (Parker rendszerű nyomótöltéssel) vagy egy*

Kürschner-féle kézilexikont *900 oldal, 32 táblázattal vagy egy*

Rádió-lámpát kap *a RADIOWELT minden éves előfizetője.*

Kérjen még ma mutatványszámot a RADIOWELT kiadóhivatalától, Wien, I. Pestalozzigasse 6. Legrészletesebb rádióműsorok, érdekes olvasmányok, gazdag műszaki rész, utasítások berendezések létesítésére, hangos film, rövid hullámhosszak, nagyszámú rezkarcillusztrációk, nyelvtanfolyamok és érdekfeszítő regények közlése.

SIRIUS MŰVEK **akkumulátor és elemgyár r.-f.**

Budapest, VI., Petneházy-u. 72. Telefon: Aut. 924—02.

a M. kir. Posta, a M. kir. Államvasutak, a M. kir. Honvédelmi Minisztérium és az összes közüzemek szállítója.

Rádió, telefon, jelző és műszerelemei

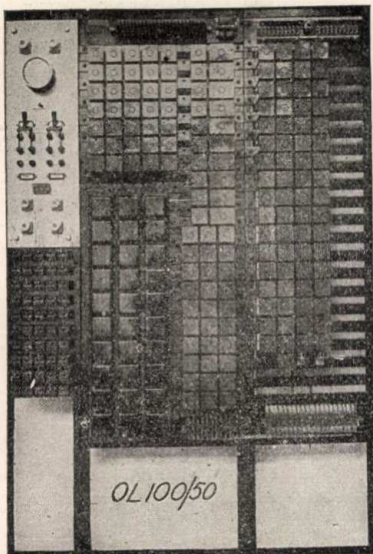
elismerően **kitűnőek** és kizárólag **hazai gyártmányok**

„ERICSSON”

MAGYAR VILIAMOSSÁGI RT.
BUDAPEST

Fehérvári-ut 70.

Tel.: J. 454-55, LÁ. 4-55.

50 vonalas, 100-ig bővíthető auto-
matikus kapcsoló.

Gyártmányaink mindinkább
közismertté váló sajátságai:

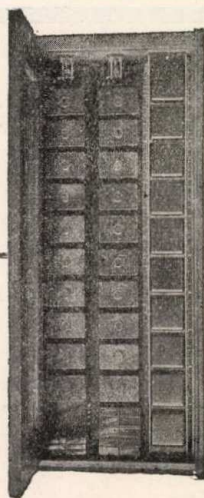
1. Megbízható működés.
2. Minimális karbantartási költség.
3. Tetszetős külső és gondos belső kidolgozás.
4. Versenyképes árak.

Az 1931. év újdonságai:

**Automatikus házi telefonbe-
rendezések 12-1000 vonalig.**

**Állami csatlakozás 4 fővonallal,
billentőgombos készülékekkel.**

Alközpontok 100 vagy 1000 vonalig bővíthető rendszer szerint. Házi és kimenő állami kapcsolások kezelő nélkül. Bejövő hívások fogadására és továbbítására manuális vagy félautomatikus közvetítő be-
rendezés. Teljesen automatikus vidéki központok és hálózatok, interurbán forgalomban is kezelő nélkül, bármely vonalszámra.

24 vonalas kapcsoló

RÁDIÓ

KÉSZÜLÉKEKET ÉS ALKATRÉSZEKET

VÉDJEGBYEL

csak

TELEFONGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

gyárt.

Splendid 6+1 lámpás hálózati készülék

Stabilodyn 3+2 lámpás hálózati készülék

Gloria 2+1 lámpás hangszórós hálózati készülék

Gloriett 2+1 lámpás hálózati készülék

Neutrodyn 5 lámpás telepese készülék

Rádióalkatrészek

Összehasonlító kimutatás a m. kir. posta 1929., 1930. és 1931. évi forgalmáról.

Év	Hó	F e l a d á s							L e a d á s							Távíró		T á v b e s z é l ő											Rádió vevő- berende- zések száma	Hó	Év			
		Ajánlott küldé- mények	Érték- levelek és érték- dobozok	Betét, kézi és sommás csomagok	Posta- (utánvételi és megbízási) utalványok		Postatakarék és csekk befizetések		A Budapest 62. és 72. sz. postahivata- loknál feladott közönséges levélpostai küldemények darabszáma	Ajánlott küldé- mények	Érték- levelek és érték- dobozok	Betét, kézi és sommás csomagok	Posta- (utánvételi és megbízási) utalványok		Postatakarék és csekk kifizetések		Felvett távíratok	Kézbesít- ett távíratok	Kezdeményezett		Érkezett		Budapesti egységes hálózatban			Vidéken								
					darab- száma	összege pengőben	darab- száma	összege pengőben					darab- száma	összege pengőben	darab- száma	összege pengőben			darabszám	darabszám	távolsági beszélgetés		a távbe- szelő ál- lomások (fő állomá- sok, főveze- tők) száma	a közvet- len össze- kötötték- sek száma	a helyi beszél- getések száma	a falurendszerü automata (fél automata) hálózatok s a 100-nál több előfizetővel bíró központok	a 100-nál kevesebb előfizető- vel bíró központok távbeszélő állomásainak száma	száma				távbeszélő állomásainak száma	közv. össze- kötötték- sek száma	helyi beszél- getéseinek száma
																					az egész országban	közte Budapesten												
1929	Május	1.344,822	55,940	974,805	839,969	142.704,015	1.464,730	222.523,929	13.761,120	1.452,353	61,778	1.059,601	834,730	145.082,970	231,655	93.568,570	313,701	345,109	429,964	124,121	419,686	124,324	0,771	—	8.048,238	—	—	—	—	—	—	—	234,682	Május
	Junius	1.290,938	53,599	910,772	816,095	137.354,762	1.440,220	175.759,178	13.559,752	1.393,745	53,695	1.029,650	801,335	130.564,289	286,954	85.516,904	311,824	346,450	415,995	121,443	403,835	121,804	1,305	—	7.992,423	—	—	—	—	—	—	—	237,832	Junius
	Julius	1.375,283	62,171	960,439	916,320	168.755,079	1.506,080	188.577,800	13.113,983	1.456,050	66,055	1.028,016	864,071	153.555,097	319,910	110.433,334	363,915	371,416	480,101	135,050	470,751	137,635	4,596	—	7.674,170	—	—	—	—	—	—	—	240,365	Julius
	Augusztus	1.286,581	68,440	940,157	833,877	160.256,518	1.462,110	237.653,377	13.438,406	1.357,866	66,679	1.031,117	828,480	165.254,580	293,221	120.082,810	373,035	398,967	475,849	130,453	464,457	133,211	1,810	—	7.458,012	—	—	—	—	—	—	—	242,764	Augusztus
	Szeptember	1.372,818	62,691	1.002,223	822,956	135.322,819	1.497,783	203.199,474	15.822,649	1.446,932	69,155	1.130,596	814,125	142.477,818	245,487	64.825,338	348,805	370,952	472,219	133,640	459,325	134,242	1,907	—	7.730,837	—	—	—	—	—	—	—	245,575	Szeptember
	Október	1.478,957	66,721	1.079,831	920,299	181.345,318	1.694,433	217.768,412	18.042,873	1.574,097	73,023	1.205,795	912,741	179.095,181	337,187	127.420,565	328,388	355,678	486,060	135,934	471,213	135,102	2,258	—	7.926,365	—	—	—	—	—	—	—	250,519	Október
	November	1.428,095	62,486	1.065,768	879,005	158.684,784	1.648,934	256.069,226	16.019,856	1.514,671	68,492	1.110,806	879,594	158.220,599	291,127	91.958,642	304,876	334,890	454,422	126,556	440,428	124,637	2,538	—	8.268,921	—	—	—	—	—	—	—	257,457	November
	December	1.415,893	64,230	1.133,107	966,019	157.002,230	1.758,007	220.194,018	17.884,621	1.503,984	72,511	1.250,363	946,605	156.117,303	327,919	93.654,088	287,729	320,349	402,545	116,262	388,683	114,904	2,821	—	8.392,406	—	—	—	—	—	—	—	266,567	December
	Január	1.446,711	56,099	898,305	862,804	154.681,184	1.619,051	180.868,372	14.389,772	1.519,049	64,228	975,099	896,342	148.199,904	290,573	74.371,101	250,964	280,133	383,953	116,582	371,357	108,339	3,264	—	8.081,267	—	—	—	—	—	—	—	276,811	Január
	Február	1.341,513	51,186	861,880	861,289	149.087,189	1.557,992	204.431,649	13.102,461	1.405,523	57,507	924,334	858,223	146.258,138	285,325	93.758,788	231,245	254,374	346,321	107,071	341,130	101,553	3,646	—	8.538,616	—	—	—	—	—	—	—	284,872	Február
	Március	1.329,027	54,190	939,313	882,223	132.493,530	1.436,024	158.452,565	17.603,826	1.414,448	58,786	1.035,783	877,349	131.047,922	292,903	68.566,773	269,997	296,872	384,061	117,623	374,909	113,632	4,034	—	8.019,597	—	—	—	—	—	—	—	289,893	Március
	Április	1.298,746	55,875	960,742	911,550	152.521,713	1.506,084	164.870,387	16.217,910	1.360,184	61,382	1.063,067	915,775	148.339,301	311,511	83.734,938	266,024	295,404	379,257	114,913	370,730	112,294	4,298	—	8.934,761	—	—	—	—	—	—	—	292,391	Április
Összesen:	16.409,384	713,628	11.727,342	10.516,406	1.830.209,141	18.561,448	2.430.368,377	182.957,229	17.398,902	778,291	12.844,227	10.429,370	1.804.213,102	3.513,772	1.107.891,851	3.650,503	3.970,594	5.110,747	1.480,648	4.976,504	1.461,677	—	—	97.065,613	—	—	—	—	—	—	—	—	Összesen:	
1930	Május	1.359,471	54,749	957,968	962,461	154.606,468	1.662,900	205.851,687	15.093,318	1.434,909	60,063	1.037,195	949,937	158.405,587	330,329	107.438,261	276,943	308,726	413,358	125,569	402,750	121,452	44,755	—	8.815,791	—	—	—	—	—	—	—	292,938	Május
	Junius	1.234,007	49,858	873,146	867,662	134.137,569	1.511,687	167.327,877	13.912,679	1.312,866	52,229	949,478	976,097	130.929,393	348,626	61.045,827	304,542	329,065	407,671	120,245	398,180	118,991	44,989	—	9.165,509	—	—	—	—	—	—	—	293,294	Junius
	Julius	1.317,314	55,496	926,049	935,177	157.840,702	1.587,502	179.913,450	13.895,797	1.414,143	59,169	1.012,957	939,457	152.343,327	343,479	100.349,221	316,658	346,461	450,962	132,342	443,068	130,752	45,147	—	8.547,135	—	—	—	—	—	—	—	292,294	Julius
	Augusztus	1.181,766	57,819	883,330	864,551	164.476,215	1.523,427	232.961,869	13.944,701	1.243,043	63,987	981,734	768,552	165.781,622	311,765	90.012,306	337,225	375,959	445,955	127,414	437,589	126,770	45,452	—	7.858,889	—	—	—	—	—	—	—	292,664	Augusztus
	Szeptember	1.286,216	57,416	982,195	867,148	151.859,693	1.620,946	200.443,985	16.501,602	1.348,933	62,736	1.066,044	855,277	150.214,456	334,138	79.618,228	312,349	337,618	435,059	126,208	427,049	126,069	45,825	—	8.350,541	—	—	—	—	—	—	—	293,612	Szeptember
	Október	1.417,004	57,798	1.033,588	986,608	170.017,308	1.808,942	206.859,479	17.790,994	1.526,727	64,826	1.131,080	979,979	170.266,450	358,897	122.854,741	299,216	329,086	438,403	127,675	430,804	125,173	46,135	—	9.028,052	—	—	—	—	—	—	—	296,504	Október
	November	1.391,454	53,620	916,845	839,423	152.734,728	1.613,891	226.336,174	15.688,998	1.484,168	59,497	1.024,190	852,177	151.208,516	275,269	60.888,702	254,102	288,861	367,208	110,324	357,422	104,403	46,392	—	9.753,070	—	—	—	—	—	—	—	302,435	November
	December	1.258,751	57,310	1.128,905	968,794	151.390,824	1.771,324	191.347,529	17.519,420	1.330,053	61,827	1.188,551	946,349	151.464,954	373,354	115.149,840	239,946	272,770	341,401	105,069	336,722	101,988	46,601	—	8.796,485	64	20.025	—	961,734	14,105	307,909	December		
	Január	1.128,676	49,592	850,752	904,902	143.043,388	1.610,662	150.947,670	14.292,871	1.194,204	55,208	894,817	899,467	140.383,283	326,477	103.579,883	208,416	242,352	318,684	94,653	317,127	95,825	46,667	—	8.682,193	64	19,830	—	1.049,133	14,087	314,737	Január		
	Február	1.024,383	44,527	787,827	813,778	133.243,808	1.408,330	167.497,935	12.678,724	1.056,604	49,273	828,237	828,297	133.825,283	281,220	72.449,662	195,340	224,944	300,946	86,945	298,337	85,972	46,731	—	8.884,788	65	19,782	—	1.120,878	13,824	319,756	Február		
	Március	1.045,895	49,033	943,279	884,367	123.312,840	1.336,868	133.054,680	17.369,930	1.110,236	51,718	975,092	845,634	120.009,398	291,872	51.236,044	212,097	*1298,001	338,081	108,201	329,237	103,464	47,092	2,045	8.035,118	77	19,773	—	1.064,269	13,230	322,284	Március		
	Április	970,730	45,302	828,378	840,844	134.362,770	1.373,374	132.986,163	15.420,721	1.016,719	48,801	895,594	846,555	131.576,031	310,907	79.979,884	197,120	*1250,776	339,555	104,638	333,563	102,318	46,934	2,090	8.763,708	77	19,644	—	1.169,476	13,235	323,343	Április		
Összesen:	14.615,667	632,520	11.112,262	10.735,715	1.771.026,313	18.829,853	2.195.528,498	184.109,755	15.472,605	689,334	11.984,969	10.687,778	1.756.408,300	3.886,333	1.044.602,599	3.153,954	3.604,619	4.597,283	1.369,283	4.511,848	1.343,177	—	—	104.681,279	—	—	—	—	5.365,490	—	—	Összesen:		
Az 1929/30. évihez képest az 1930/31. évben.	több	—	—	—	223,309	—	268,405	—	1.152,526																									

